

ปัญหาในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม : ศึกษาเฉพาะ
กรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ

กฤษฎณ์ สวัสดิ์ฤทธิรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ.2550

Problem On the Acceleration of Debts According to Social Security Law :
Case Study of the Employer's Liability for
the Counterpart Fund Payment

KRIT SWASDIRITHIRON

เลขทะเบียน.....	0199245.....
วันที่ลงทะเบียน.....	2.6.01.2551.....
เลขเรียกหนังสือ.....	กย
	344.02
	ก 2819
	[2550]

๓๖1

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2007

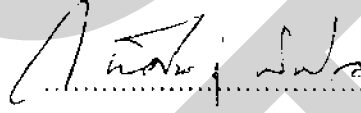

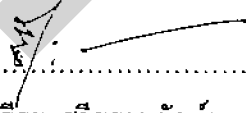
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

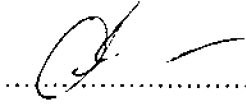
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงฉลวย

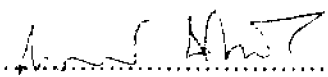
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม :
ศึกษาเฉพาะกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ
เสนอโดย กฤษณ์ สวัสดิ์ฤทธิธรม
สาขาวิชา นิติศาสตร์ หมวดวิชากฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศ.ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศ.ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศ.ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.วิจิตรา วิเชียรชม)

..... กรรมการ
(นายก่าจร นากชื่น)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผศ.ดร.สมศักดิ์ ดำริชอบ)

วันที่ 20 เดือน กันยายน พ.ศ. 2557

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำและความเมตตาช่วยเหลือจากบุคคลทั้งหลาย ซึ่งข้าพเจ้าใคร่ขอขอบพระคุณและบอกกล่าวถึงเพื่อประกาศเกียรติคุณดังนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. วีระ ศรีธรรมรักษ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยคอยแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ข้าพเจ้า ตลอดจนตรวจแก้ความถูกต้องของเนื้อหาวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ จึงถือโอกาสนี้กราบขอบพระคุณท่าน

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล เป็นอย่างสูงที่กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรา วิเชียรชม และท่านอาจารย์กำจร นากชื่น ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ อีกทั้งให้ข้อเสนอแนะ ข้อท้วงติง และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อความสมบูรณ์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับบิดาและมารดา ที่คอยเป็นกำลังใจและออกค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนให้แก่ข้าพเจ้าจนสามารถศึกษาเล่าเรียนจบชั้นปริญญาโทนี้

นอกจากนี้ยังต้องขอขอบคุณนางสาวราตรี เนตรพระฤทธิ์ ซึ่งเป็นทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ชักชวนให้ข้าพเจ้าทำการศึกษาในระดับปริญญาโท ตลอดจนเป็นผู้ให้คำปรึกษาในทุกด้านแก่ข้าพเจ้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง ด้วยดีเสมอมา ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบพระคุณในความมีน้ำใจของท่านอย่างมาก

สุดท้ายนี้ ประโยชน์ประการใด ๆ ที่บังเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบความคิดดังกล่าวให้ทุกท่านที่กล่าวมาด้วยแล้ว และข้าพเจ้าขอตั้งปณิธานว่าจะนำความรู้และปัญญาอันเกิดจากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ในวิถีทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

กฤษณ์ สวัสดิ์ฤทธิธรม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ม
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมา หลักการในการบริหารจัดการเก็บเงินสมทบ และสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สิน.....	7
2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการประกันสังคมและการติดตามหนี้.....	7
2.1.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม.....	7
2.1.2 แนวคิดในการติดตามหนี้.....	11
2.2 ความเป็นมาในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม.....	15
2.2.1 ลักษณะสำคัญของการประกันสังคม.....	18
2.2.2 ประเภทของการประกันและการจ่ายประโยชน์ทดแทน.....	19
(1) การประกันการเจ็บป่วย (Sickness Insurance)	19
(2) การประกันการคลอดบุตร (Maternity Insurance)	20
(3) การประกันการทุพพลภาพ (Invalidity Insurance).....	20
(4) การประกันอุบัติเหตุและโรคอันเกิดจากการทำงาน (Employment Injury Insurance)	20
(5) การประกันการตาย (Death Insurance).....	21
(6) การประกันการสงเคราะห์ครอบครัว (Family Allowances Insurance)....	21

สารบัญญ(ต่อ)

หน้า

(7) การประกันการชราภาพ (Old-Age Insurance).....	21
(8) การประกันการว่างงาน (Unemployment Insurance).....	22
2.2.3 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ.....	22
(1) คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน.....	23
(2) คณะกรรมการการแพทย์ (กองทุนเงินทดแทน).....	23
(3) คณะกรรมการประกันสังคม.....	24
(4) คณะกรรมการการแพทย์ (กองทุนประกันสังคม).....	25
(5) คณะกรรมการอุทธรณ์.....	25
2.3 หลักการในการบริหารจัดการเก็บเงินสมทบ.....	26
2.3.1 หลักการในการบริหารเงินกองทุนประกันสังคม.....	26
2.3.2 หลักการในการจัดเก็บเงินสมทบตามมาตรฐานขององค์การแรงงาน ระหว่างประเทศ (International Labor Organization).....	27
2.3.3 หลักการในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม.....	27
2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สิน.....	29
2.4.1 สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินตามวิวัฒนาการสากล.....	29
2.4.2 สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินตามวิวัฒนาการของประเทศไทย.....	33
2.4.3 ข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน.....	34
3. หลักเกณฑ์และหลักกฎหมายเกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินของต่างประเทศ และของประเทศไทย.....	38
3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศ... ..	38
3.1.1 กฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์.....	38
3.1.2 กฎหมายประกันสังคมของประเทศเกาหลี.....	40
3.1.3 กฎหมายประกันสังคมของประเทศสิงคโปร์.....	42
3.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศไทย... ..	44
3.2.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533.....	46
(1) หลักเกณฑ์ก่อนดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	46

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

(2) หลักเกณฑ์ในการยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	52
3.2.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วย การยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ.2548.....	54
(1) กำหนดเวลายึดและอายัดทรัพย์สิน.....	56
(2) ผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	56
(3) ลักษณะของทรัพย์สินที่ยึดและอายัด.....	58
(4) ขั้นตอนการยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	64
(5) ผลของการยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	68
(6) การคัดค้านการยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	70
(7) การถอนคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	71
(8) บทกำหนดโทษของการฝ่าฝืนคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	75
3.2.3 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินโดยอาศัยบทบาทภารกิจของพนักงาน เจ้าหน้าที่ในการยึดและอายัดทรัพย์สิน.....	77
(1) หลักเกณฑ์และขั้นตอนก่อนการยึดอายัดทรัพย์สิน.....	77
(2) หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการยึดอายัดทรัพย์สิน.....	79
(3) หลักเกณฑ์และขั้นตอนภายหลังการยึดอายัดทรัพย์สิน.....	82
3.3 หลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดหนี้สิน.....	83
4. วิเคราะห์ปัญหาในการเร่งรัดหนี้ค่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคม.....	87
4.1 วิเคราะห์ปัญหาการลงโทษแก่นายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ โดยการคิดเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคมมาตรา 49.....	87
4.2 วิเคราะห์ปัญหาผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง ที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระตามพระราชบัญญัติประกันสังคมมาตรา 50.....	89
4.3 วิเคราะห์ปัญหานายจ้างขักย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปก่อนมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ.....	91
4.4 วิเคราะห์ปัญหามุคคณภายนอกขักย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลัง เมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ.....	95

สารบัญ(ต่อ)

4.5 วิเคราะห์ปัญหากรณีมีคำสั่งซื้อหรือออเดอร์ทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระก่อนเข้าพนักงานบังคับคดีซื้อหรือออเดอร์ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง.....	98
4.6 วิเคราะห์ปัญหาการห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งซื้อหรือออเดอร์ทรัพย์สินของนายจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคมมาตรา 85.....	103
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	105
5.1 บทสรุป.....	105
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	117
ประวัติผู้เขียน	135

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ
ชื่อผู้เขียน	กฤษฎณ์ สวัสดิ์ฤทธิธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศ.ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์และมาตรการในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ โดยทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศและของประเทศไทยว่ามีหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเร่งรัดหนี้สินต่อนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งเงินสมทบไม่ถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

จากการศึกษาพบว่า หลักเกณฑ์และมาตรการในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม กรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ ยังมีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ กล่าวคือ **ประการแรก** กรณีที่มีการกำหนดโทษแก่นายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระโดยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนจากเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระตามมาตรา 49 ว่ามีความเหมาะสมเพียงไร **ประการที่สอง** กรณีให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ที่มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระตามมาตรา 50 **ประการที่สาม** กรณีนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระได้ขยับย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปก่อนที่สำนักงานประกันสังคมจะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน **ประการที่สี่** กรณีบุคคลภายนอกได้ขยับย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลังจากที่สำนักงานประกันสังคมมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ **ประการที่ห้า** กรณีสำนักงานประกันสังคมมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีมากกว่าการให้อำนาจแก่สำนักงานประกันสังคม ทำให้สำนักงานประกันสังคมต้องไปยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลสั่งให้สำนักงานประกันสังคมเข้าเคลียในทรัพย์สินที่สำนักงานประกันสังคมได้ยึดหรืออายัดไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว และ**ประการสุดท้าย** กรณีการห้ามมิให้นายจ้าง

ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดอุทธรณ์คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระตามมาตรา 85

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม กรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ โดยให้มีการลงโทษแก่นายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ โดยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนจากเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ แต่ไม่ให้มากกว่าเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระตามมาตรา 49 ส่วนในเรื่องการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 50 ควรเป็นมติของคณะกรรมการประกันสังคมมิใช่เป็นอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมแต่เพียงผู้เดียว อีกทั้งควรกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมสามารถยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างเอาไว้ชั่วคราวได้ในกรณีที่พิจารณาเห็นว่านายจ้างจะไม่ยอมชำระเงินสมทบหรือจะชำระเงินสมทบไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ควรกำหนดโดยชัดเจนให้บุคคลภายนอกมีหน้าที่ต้องชดใช้ราคาทรัพย์สินก่อน ในกรณีที่บุคคลภายนอกได้ยักย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลังจากที่สำนักงานประกันสังคมมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งหากไม่ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นภายในกำหนดเวลา ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของบุคคลภายนอกนั้นได้ โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่งเสมือนเป็นนายจ้างที่มีหนี้ค้างชำระเงินสมทบ และกำหนดให้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างมีลักษณะเช่นเดียวกับอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดี และสุดท้ายควรกำหนดให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งไม่พอใจในคำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม หรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 85

Thesis Title	Problem On the Acceleration of Debts According to Social Security Law : Case Study of the Employer's Liability for the Counterpart Fund Payment
Author	Krit Swasditrithiron
Thesis Advisor	Prof. Dr. Thira Srithammarak
Department	Law
Academic Year	2007

ABSTRACT

This thesis is made to study the principles and measures in putting the pressure on debts according to the social security law : case study of the employer's liability for the counterpart fund payment. The study is made about the principles involving the pressure put on debts in comparison of the foreign social security law and Thai social security law on how to put the pressure on debts against the employers who failed to surrender or surrender the incomplete amount of counterpart fund within the schedule provided by the law.

According to the study, there have been many problems on the principles and measures for the acceleration of debts according to the social security law. First problem : In case of how the determination of punishment given to the employer who failed to pay the unpaid debts of counterpart fund by charging the surcharge at the rate of 2% per month of the total amount of the unpaid counterpart fund, according to Section 49, would be appropriated. Second problem : In the case that the Secretary General of Social Security Office is given the sole power in issuing orders for the seizure or attachment of the property of the employer who failed to pay the unpaid counterpart fund according to Section 50. Third problem : In the case that the properties of the employer who has the problem with the unpaid counterpart fund have been removed, sold or disposed of prior to the Social Security Office's issuance of order to seize or attach the employer's properties. Fourth problem : In case the properties have been removed, sold or disposed of by the third person after the order to seize or attach the properties of the employer who has the problem with the unpaid counterpart fund has been issued by the Social Security Office. Fifth problem : In case the order to seize or attach the properties of the employer who has the problem with the unpaid counterpart fund has been issued by the Social Security Office prior to the executing officer's seizure or attachment of properties according to the Code of Civil Procedure, but the law authorizes more power to the executing officer than that given to the Social Security Office, causing the Social Security Office to submit the plaint to the court, asking the court to give order to Social Security Office to average the properties previously seized or attached by it. The final problem : In the case that the employer, the insured or any other persons are prohibited to lodge

the appeal against the seizure or attachment order of the properties of the employer who has the problem with the unpaid counterpart fund according to Section 85.

Therefore, for the solution of the said problems the guidelines have been proposed by the author for the solution and improvement in the case of the employer liability on the counterpart fund payment with the punishment against the employer who has the problem with the counterpart fund by charging it the surcharge at the rate of 2% per month of the total amount of the unpaid counterpart fund but not exceeding the amount of unpaid counterpart fund as provided in Section 49. The order issued to seize or attach the properties according to Section 50 should be given by the resolution of the Social Security Board, not the absolute power of the Secretary General of the Social Security Office. In addition, the competent officers of the Social Security Office should be given the power to seize or attach the employer's properties on temporary basis in case the employer is considered by them as having tendency not to pay or pay the incomplete amount of counterpart fund. Furthermore, the third person should be clearly required to pay the compensation first in case the properties have been removed, sold or disposed of following the Social Security Office's issuance of order to seize or attach the properties. In the event that the prices of such properties have not been paid in due time the competent authority shall have the power to seize or attach and sell such properties of the third person on auction without asking for the writ of seizure or order from the court as if he was an employer with the unpaid counterpart fund and provide that the Social Security's competent authority property seizure or attachment should be on a par with executing officer. Finally, the employer, the insured or any other persons who dissatisfied with the order of the Social Security Office's Secretary-General or competent authority given in accordance with this Act should be granted with the opportunity to appeal in writing to the Board of Appeal, according to Section 85.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเป็นแบบสังคมอุตสาหกรรม ลูกจ้างจึงถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ การที่ลูกจ้างสูญเสียความสามารถในการทำงานไม่ว่าจะประสบอันตราย อันเนื่องมาจากการทำงานหรือไม่ก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งยังมีผลโดยตรงต่อตัวลูกจ้างและครอบครัวในการดำรงชีวิต และยังคงเป็นภาระของสังคมและรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ดำเนินการเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้าง เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ โดยการจัดสวัสดิการในรูปแบบของการจัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาล ได้แก่ การประกันสังคม ซึ่งขณะนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงาน ใช้ชื่อว่า สำนักงานประกันสังคม

สำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2533 ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2533 โดยให้ความคุ้มครองประชาชนที่มีรายได้ประจำปีมิให้ได้รับความเดือดร้อนในความเป็นอยู่ของชีวิตเมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วนหรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข การประกันสังคมเป็นโครงการบริการสังคมในระยะยาวอีกระบบหนึ่งที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการ โดยการให้ประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยเหลือตนเองหรือครอบครัว โดยร่วมกันเสี่ยงภัยหรือช่วยเหลือบำบัดทุกข์ยากเดือดร้อนซึ่งกันและกันระหว่างผู้มีรายได้ในสังคมด้วยการออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม โดยมีนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ร่วมออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม โดยกองทุนนี้จะจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างผู้ส่งเงินสมทบเมื่อเกิดเคราะห์กรรม หรือความเดือดร้อน เช่น เจ็บป่วย กลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน ทั้งนี้ รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนั้น การประกันสังคมจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ยึดหลักการพึ่งตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันของประชาชน โดยมีความมุ่งหมายที่จะเป็นหลักประกัน และคุ้มครองความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต แม้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องขาดแคลนรายได้ก็สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข

สำนักงานประกันสังคมมีหน้าที่ในการบริหารเงิน 2 กองทุน คือ กองทุนประกันสังคม เป็นกองทุนที่ได้จากการจัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ ลูกจ้างในกรณีเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย ที่มีโช้เนื่องจากการทำงานตลอดจนการคลอดบุตร การ สงเคราะห์บุตร ชราภาพ การว่างงาน และกองทุนเงินทดแทน เป็นกองทุนที่ได้จากการจัดเก็บเงิน สมทบจากนายจ้างเพียงฝ่ายเดียว เพื่อนำมาจ่ายเป็นเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างที่เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง

สำนักงานประกันสังคมมีภารกิจหลัก (mission) คือการบริหารกองทุนประกันสังคม และกองทุนเงินทดแทน เพื่อการให้บริการทางด้านประกันสังคมที่มีคุณภาพสูงแก่สมาชิกและ ครอบครัว มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้¹

1. ให้ความสำคัญคุ้มครองและหลักประกันแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันเนื่องมาจากการทำงานให้แก่นายจ้าง ตามกฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนเงินทดแทน
2. ให้ความสำคัญคุ้มครองและหลักประกันแก่ลูกจ้างผู้ประกันตนที่ประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันมิโช้เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งการคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงานตามกฎหมายพระราชบัญญัติประกันสังคม
3. เสนอนโยบายและแนวทางเกี่ยวกับการประกันสังคมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาวะการณ์
4. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันสังคมให้แก่ลูกจ้าง ผู้ประกันตน นายจ้าง และประชาชนทั่วไป
5. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินสมทบ จ่ายเงินทดแทน และประโยชน์ทดแทนตาม กฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนเงินทดแทน และกฎหมายพระราชบัญญัติประกันสังคม
6. ตรวจสอบและดำเนินการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนเงิน ทดแทน และกฎหมายพระราชบัญญัติประกันสังคม
7. ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพให้ลูกจ้าง ผู้ประกันตนที่พิการสามารถกลับเข้าทำงาน หรือสามารถประกอบอาชีพได้ตามความเหมาะสม
8. ดำเนินการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคม
9. ดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการทางการแพทย์แก่ลูกจ้าง ผู้ประกันตน ตาม โครงการ ประกันสังคม

¹ อนันท์ จารุพันธ์. (2545). ปัจจัยที่กำหนดเงินสมทบกองทุนประกันสังคมในประเทศไทย.

10. ปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคม

จึงเห็นได้ว่าภารกิจหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินสมทบ โดยดูแลให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎหมายของสำนักงานประกันสังคม ซึ่งในระยะแรกได้กำหนดให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป มีหน้าที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคม ต่อมาเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2536 ได้ขยายการใช้บังคับกับสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป และเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2545 ได้ขยายการใช้บังคับกับสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ซึ่งสถานประกอบการจะต้องมีหน้าที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคมโดยหักเงินสมทบของผู้ประกันตนตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และให้สถานประกอบการนำส่งเงินสมทบของผู้ประกันตนรวมกับเงินสมทบในส่วนของนายจ้างส่งให้แก่สำนักงานประกันสังคมภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไปพร้อมทั้งยื่นแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบตามแบบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมกำหนด ดังนั้น การที่สำนักงานประกันสังคมไม่สามารถเรียกเก็บเงินสมทบจากกลุ่มสมาชิกได้นั้นซึ่งในทีนี้จะกล่าวถึงเฉพาะในส่วนของนายจ้างย่อมมีผลกระทบโดยรวมต่อสมาชิกภายในกลุ่ม

จึงเกิดมีหน่วยงานในการติดตามเร่งรัดหนี้ของสำนักงานประกันสังคมเกิดขึ้น ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายเฉพาะตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยบทบาทในการติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนดจะเริ่มจากการลงโทษแก่นายจ้างเบื้องต้น โดยการคิดเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 49 ซึ่งถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยกับบทบาทในการลงโทษเบื้องต้นดังกล่าวโดยไม่ยอมชำระเงินสมทบพร้อมเงินเพิ่มตามกฎหมายให้ครบถ้วน ก็จะเข้าสู่มาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายต่อไป โดยมาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ มาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างก่อนดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และมาตรการในการเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการติดตามเร่งรัดหนี้ตลอดจนออกคำสั่งบังคับชำระหนี้แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล ซึ่งกระบวนการที่สำนักงานประกันสังคมใช้ในการเร่งรัดหนี้ คือ กระบวนการในการยึดและอายัดทรัพย์สิน โดยอาศัยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 มาตรา 50 ประกอบกับระเบียบของกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตาม

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ซึ่งมาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินตามมาตรา 50 ของสำนักงานประกันสังคมนั้น ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 ได้กำหนดห้ามนายจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ทำให้มาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ของสำนักงานประกันสังคมดังกล่าวมา ยังมีข้อบกพร่องและมีช่องว่างทางกฎหมาย เช่น ปัญหาการลงโทษโดยการคิดเงินเพิ่มแก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวน ปัญหาการให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมแต่เพียงผู้เดียวในการติดตามเร่งรัดหนี้ซึ่งวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายดังกล่าวก็เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบังคับชำระหนี้ แต่ในทางตรงกันข้ามการที่ให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเพียงผู้เดียวในการดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้ในทุกด้านเช่นว่านี้ก็อาจก่อให้เกิดความไม่ชอบธรรมและปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของนายจ้างที่ถูกดำเนินการเร่งรัดหนี้ เนื่องจากการให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมแต่เพียงผู้เดียวในการติดตามเร่งรัดหนี้โดยไม่ผ่านมติของหน่วยงาน องค์กรหรือคณะกรรมการประกันสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกลั่นกรองคำสั่ง หรือตรวจสอบความถูกต้อง อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ ปัญหาการห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 85 ปัญหานายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระได้ ยกย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินของตนไปก่อนสำนักงานประกันสังคมมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ปัญหาบุคคลภายนอกยกย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลังเมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ ปัญหากรณีมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระก่อนเข้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้สำนักงานประกันสังคมได้รับความเสียหายอันเกิดจากการติดตามเร่งรัดหนี้ไม่ได้หรือได้แต่ล่าช้าได้รับชำระหนี้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งส่งผลกระทบต่ออำนาจที่รัฐได้ให้ไว้แก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ในการดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม จึงสมควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินและข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงกฎหมาย ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ

1.2.3 เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศและของประเทศไทย

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงปัญหาและหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบและแนวทางการปฏิบัติในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคม ในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อไป

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานของรัฐที่สามารถดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคม และเงินเพิ่มตามกฎหมายได้เอง โดยการดำเนินการเร่งรัดหนี้จะเริ่มจากการลงโทษโดยการคิดเงินเพิ่ม แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 49 และถ้านายจ้างยังคงไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมในการติดตามเร่งรัดหนี้สามารถดำเนินการยึด อาัยคทรัพย์สิน เพื่อนำไปขายทอดตลาดและนำเงินไปชำระหนี้ตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 50 ประกอบกับระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยค และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 พ.ศ.2548 ซึ่งการดำเนินการยึดหรืออาัยคทรัพย์สินโดยอาศัยอำนาจของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมนั้น ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 85 ได้กำหนดห้ามนายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งของเลขานุการสำนักงานประกันสังคม ทำให้กฎหมายหรือระเบียบต่าง ๆ ในการลงโทษและติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งไม่ครบจำนวน ยังขาดความเหมาะสมและมีข้อบกพร่องทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขมาตรา 49 มาตรา 50 และ มาตรา 85 ของพระราชบัญญัติประกันสังคมตลอดจนระเบียบของกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยค และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้าง เพื่อประโยชน์ของรัฐในการรักษาเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคม

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริงในส่วนของกรเร่งรัดหนี้ของสำนักงานประกันสังคม จากการค้นคว้ารวบรวม ข้อมูล วิเคราะห์ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วย

การยึด อาัยค และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 พ.ศ.2548 ตลอดจนบทความทางวิชาการเพื่อทราบปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาหลักการในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม ความเหมาะสมในการลงโทษนายจ้างและปัญหาในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินตามวิวัฒนาการสากลและวิวัฒนาการของประเทศไทย ข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน กฎหมายระเบียบและแนวทางทางปฏิบัติในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ โดยเฉพาะมาตรา 49 มาตรา 50 และมาตรา 85 ตลอดจนการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดหนี้ ตลอดจนศึกษากฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศและของประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินและข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

1.6.2 ทำให้ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ

1.6.3 ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศและของประเทศไทย

1.6.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมา หลักการในการบริหารจัดการเก็บ เงินสมทบ และสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สิน

ก่อนที่จะทำการศึกษาดังปัญหาในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบนั้น ก็ควรจะต้องทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมา หลักการในการบริหารจัดการเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคมเสียก่อนว่ามีวิธีการ ขั้นตอนตลอดจนความคุ้มครองที่ผู้ประกันตนได้รับจากการจ่ายเงินสมทบว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญที่ต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้าง นอกจากนี้ยังต้องทำความเข้าใจในสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินว่ามีวิวัฒนาการและข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินอย่างไร เพื่อที่จะทำให้การเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบนั้นมีความถูกต้องและเหมาะสม

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม และการติดตามหนี้

2.1.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการประกันสังคม

การประกันสังคมเป็นส่วนหนึ่งของระบบความมั่นคงทางสังคม โครงสร้างของระบบความมั่นคงทางสังคม โดยทั่วไปรัฐจะสร้างหลักประกัน 3 วิธี คือ²

1) การให้ความสงเคราะห์ (Public Assistance) เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนหรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในรูปของการสังคมสงเคราะห์ หรือการช่วยเหลือแบบให้เปล่า เช่น ความเคียดร้อนทุกข์ยากที่เกิดจากประสบอุทกภัย อัคคีภัย หรือภัยพิบัติในรูปแบบอื่น ๆ โดยให้การช่วยเหลือเป็นเงิน สิ่งของ การรับเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์และการให้ บริการต่าง ๆ ในบางกรณีผู้เคียดร้อนจะต้องผ่านการพิสูจน์ (Means Tested) ก่อนว่าเคียดร้อนจริงจึงจะได้รับความช่วยเหลือ

² ชนม์ยีน ภูมิ. (2544). มาตรการเร่งรัดหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคม. เอกสารขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรม. หน้า 8-9.

2) การให้บริการสังคม (Social Service or Public Service) เป็นการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นจะต้องมีความเดือดร้อนจริง ๆ หรือไม่ในรูปการจัดสร้างพื้นฐานและการบริการ เช่น การให้การศึกษา บริการสุขภาพอนามัย เป็นต้น

3) การประกันสังคม (Social Insurance) เป็นวิธีที่รัฐให้ประชาชนสร้างหลักประกันตนเองไว้กับกองทุนกลางที่รัฐได้จัดตั้งขึ้น และเมื่อผู้นั้นมีความเดือดร้อนจำเป็นก็จะได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนกลาง ทั้งในรูปตัวเงินและบริการที่มีใช้ตัวเงิน

ทั้งนี้พื้นฐานความคิดของการประกันสังคม ตั้งอยู่บนทฤษฎีการกระจายความสูญเสียและการลดปัจจัยเสี่ยง (Theory of Distribution of Losses and Elimination of Risks) ซึ่งเป็นการเฉลี่ยความสุขและความทุกข์ในหมู่ประชาชนด้วยตนเอง ในการดำเนินการตามโครงการในการประกันสังคมของแต่ละประเทศจะมีมาตรการทางการเงินในการจัดตั้งกองทุน 2 รูปแบบ คือ ระบบเก็บเงินสมทบ (Contribution Scheme) กับระบบไม่เก็บเงินสมทบ (Non - Contribution Scheme) สำหรับประเทศไทยเลือกใช้แบบเก็บเงินสมทบโดยรัฐบาลช่วยออกเงินสมทบด้วย

มหาวิทยาลัยกลาสโกว์ คาลิโดเนีย ได้อธิบายความหมายว่าการประกันสังคมคือ³

1) โครงการบริหารการเงินโดยเงินสมทบ ซึ่งปกติแล้วจ่ายโดยนายจ้างและลูกจ้าง โดยรัฐบาลร่วมจ่ายสมทบเพิ่มเติม หรือใช้เงินสนับสนุนจากภาษีทั่วไป

2) โครงการประกันกรณีบาดเจ็บจากการทำงาน นายจ้างเป็นผู้จ่ายเงินสนับสนุนเพียงฝ่ายเดียว โดยรัฐบาลอาจจ่ายเงินสนับสนุนจากภาษีทั่วไป

3) การเข้าร่วมโครงการเป็นแบบบังคับ มีข้อยกเว้นน้อยมาก

4) รายได้จากเงินสมทบเก็บรวบรวมในรูปกองทุนพิเศษ ซึ่งเพียงพอจะจ่ายประโยชน์ทดแทนและค่าใช้จ่ายในการบริหารทั่วไป

5) เงินส่วนเกินที่ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้จ่ายจะนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดดอกผล

6) สิทธิในการรับประโยชน์ทดแทน จะเกิดโดยการจ่ายเงินสมทบ

7) อัตราเงินสมทบและประโยชน์ทดแทนมีความสัมพันธ์กับรายได้ของผู้ประกันตน

มหาวิทยาลัยกลาสโกว์ คาลิโดเนีย ได้อธิบายว่า⁴ ในการบริหารจัดการประกันสังคมประกอบด้วยกระบวนการ 4 กระบวนการ คือ การจัดเก็บเงินสมทบ การบันทึกข้อมูลเงินสมทบ การจ่ายประโยชน์ทดแทน และการบังคับใช้กฎหมาย

³ มหาวิทยาลัยกลาสโกว์ คาลิโดเนีย. (2538). การฝึกอบรมการบริหารงานประกันสังคมสำนักงานประกันสังคม Social Insurance Scheme Session 3. หน้า 4.

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 19.

อัมพร จุณณานนท์^๕ ได้กล่าวถึงการประกันสังคมว่า เป็นระบบร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการขจัดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเป็นระบบที่ช่วยผู้ที่สามารถจะช่วยตนเองได้ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย เป็นการช่วยเหลือระหว่างผู้แข็งแรงหรือ มีฐานะดีกว่า และผู้อ่อนแอหรือมีฐานะด้อยกว่า เป็นระบบร่วมกันเสี่ยงภัยและร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม

สุเทพ เชาวลิศ^๖ ได้ให้หลักการของการประกันสังคมที่สำคัญไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) การประกันสังคมเป็นโครงการที่ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชน ซึ่งผู้ที่ได้รับความคุ้มครองจากโครงการนี้คือสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการประกันสังคม หรือเรียกว่าผู้ประกันตนโดยคุ้มครองบุคคลที่มีรายได้พอเลี้ยงตัวและครอบครัวอยู่แล้วไม่ให้แปรสภาพกลายเป็นบุคคล ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ยามประสบปัญหาความเดือดร้อน นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนได้อีกเป็นจำนวนมาก

2) การประกันสังคมมีหลักการให้ประชาชนได้ช่วยเหลือตนเองด้วยการออมทรัพย์และเสียดสละเพื่อส่วนรวม การประกันสังคมเป็นโครงการใหญ่ที่ต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อให้เพียงพอแก่การใช้จ่ายในการบำบัดความเดือดร้อนและสร้างสรรค์ความสุขสมบูรณ์ให้แก่ผู้ประกันตนได้อย่างทั่วถึง จึงกำหนดให้ลูกจ้างแต่ละคนออกเงินสมทบดังกล่าวด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายให้ทุกคนได้ช่วยเหลือตนเองและขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยการใช้เงินกองทุนกลางถือว่าเป็นการเสียดสละเพื่อส่วนรวม

3) การประกันสังคม เป็นหลักการวางรากฐานความมั่นคงทางสังคมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย จึงเป็นวิธีการที่สร้างความสามัคคีระหว่างบุคคลในฐานะต่าง ๆ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นับว่าเป็นการก่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมอย่างหนึ่ง

จำลอง ศรีประสาธน์^๗ ได้อธิบายความหมายของการประกันสังคม คือ มาตรการหนึ่งในการจัดบริการด้านสังคม เพื่อจะคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้ประจำมิให้ได้รับความเดือดร้อนในความเป็นอยู่ของชีวิต เมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วนหรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ

นิคม จันทรวินทร^๘ ได้กล่าวถึงการประกันสังคมว่า เป็นการร่วมมือกันระหว่างประชาชนในสังคม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีที่สมาชิกมีเคราะห์กรรม เกิดอุบัติเหตุ

^๕ อัมพร จุณณานนท์. (2526, มกราคม). “ความมั่นคงทางสังคม.” วารสารสังคมสงเคราะห์. หน้า 4.

^๖ สุเทพ เชาวลิศ. (2527). สวัสดิการสังคม. หน้า 227.

^๗ จำลอง ศรีประสาธน์. (2531, พฤษภาคม - มิถุนายน). “สวัสดิการสังคมกับการประกันสังคม.” นิตยสารกรมประชาสงเคราะห์. หน้า 12.

^๘ นิคม จันทรวินทร ก (2533). กฎหมายประกันสังคม 35 ปีแห่งการฝ่าฟันจนฝันเป็นจริง. หน้า 4.

เจ็บป่วยล้มตาย ทุพพลภาพ ตกงาน หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ความหมายในปัจจุบันที่ได้ใช้กันมาในช่วง 50 ปีที่แล้ว ประกันสังคม คือ โครงการที่รัฐได้จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้หลักประกันแก่ประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีพ

ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และคณะ⁹ ได้สรุปหลักการและแนวความคิดของการประกันสังคมไว้ว่า หลักการของประกันสังคมหรือของกฎหมายประกันสังคมที่ออกมาเพื่อใช้บังคับอย่างถูกต้องเหมาะสมและประสบความสำเร็จได้นั้นอยู่ที่การให้ประชาชนที่อยู่ในสังคม และในประเทศนั้น ร่วมกันเสี่ยงภัยร่วมกันออกเงินสมทบ เมื่อสมาชิกในกองทุนเกิดเคราะห์กรรมขึ้น ก็สามารถได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนซึ่งถือเป็นหลักการที่จะให้ประชาชนแต่ละคนมีส่วนช่วยในการช่วยเหลือตนเองและครอบครัว โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ

1) หลักการบังคับ โดยให้ลูกจ้างทั้งหมดเข้ามาอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีการยกเว้นน้อยที่สุดเพื่อให้มีพื้นฐานการดำเนินงานที่กว้างขวางเพียงพอ

2) หลักการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข ลูกจ้างที่มีฐานะดี รายได้สูง มีสุขภาพดี ความเสี่ยงภัยจากอันตรายต่าง ๆ น้อย แม้ว่าจะได้รับประโยชน์จากการประกันสังคมน้อยก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายประกันสังคมเพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขให้ลูกจ้างที่ยากจนมีรายได้น้อย มีปัญหาสุขภาพอนามัยและมีความเสี่ยงภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่สูงกว่า

3) หลักสามฝ่ายร่วมรับภาระ นอกจากลูกจ้างต้องจ่ายเงินสมทบแล้ว นายจ้างและรัฐบาลควรมีส่วนร่วมรับภาระด้วย เพราะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการทำงานของลูกจ้าง

4) หลักจ่ายตามความสามารถตามความจำเป็น เป็นหลักการคำนวณเงินสมทบที่ให้ถือรายได้ลูกจ้างเป็นเกณฑ์ ผู้ที่มีรายได้สูงจะจ่ายมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ แต่ประโยชน์ที่ได้รับจะเท่าเทียมกันและจะได้เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น เช่น ได้รับเมื่อเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพ เป็นต้น

5) หลักมาตรฐานขั้นต่ำ ประโยชน์ที่ได้รับจากการประกันสังคมต้องถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ลูกจ้างควรได้รับ กิจกรรมที่อยู่นอกบังคับของกฎหมายประกันสังคมได้จะต้องมีมาตรฐานที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้เท่านั้น

อำพล สิงห์โกวินท์¹⁰ ได้อธิบายถึงการประกันสังคมว่ามีลักษณะใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

⁹ ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และคณะ. (2536). รายงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของกฎหมายประกันสังคมที่มีต่อลูกจ้างผู้ประกันตน. หน้า 7-8.

¹⁰ อำพล สิงห์โกวินท์. (2536). การประกันสังคมกับแนวทางการดำเนินงานในอนาคต. หน้า 3.

1) ภาษีพิเศษ (Ear mark Tax) หมายถึง โครงการที่ต้องดำเนินการโดยรัฐ เงินที่เก็บก็จะเก็บโดยองค์กรของรัฐในฐานะที่เป็นนายจ้าง ลูกจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบก็คือภาษีนั่นเอง แต่เป็นภาษีพิเศษที่เจาะจงไว้เพื่อใช้ในกิจการนี้โดยเฉพาะ

2) เฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุข หมายถึง เงินสมทบที่จ่ายไปในลักษณะภาษีพิเศษจะนำมาช่วยคนที่อยู่ในกลุ่มนั้น คนที่ไม่มีความจำเป็นอาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือ คนที่มีความจำเป็นก็ได้รับความช่วยเหลือ ถือว่าเป็นการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขกัน

3) เฉพาะกลุ่มที่เป็นสมาชิก หมายถึง เงินภาษีพิเศษที่เก็บจากคนกลุ่มนี้ บริการก็จะกลับไปยังคนกลุ่มนี้ ไม่ได้เอาไปช่วยคนกลุ่มอื่น

โดยสรุป การประกันสังคม คือ โครงการด้านสวัสดิการสังคมที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการ โดยจัดเก็บเงินสมทบจากสมาชิกของโครงการนำมาจัดตั้งเป็นกองทุนให้เงินกองทุนมีจำนวนมากเพียงพอที่จะนำไปใช้จ่ายเพื่อสร้างหลักประกันอันมั่นคงในการดำรงชีวิตของสมาชิกโครงการ

2.1.2 แนวคิดในการติดตามหนี้

ภัทรศักดิ์ วรรณแสง¹¹ ได้กล่าวไว้ว่าหนี้ หมายถึง นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ลูกหนี้” ที่จำต้องกระทำการ งดเว้นการกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่า “เจ้าหนี้”

ศาสตราจารย์กำธร พันธุลาภ¹² ได้กล่าวไว้ว่าหนี้ คือ ความผูกพันในกฎหมายระหว่างบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ มีความชอบธรรมที่จะบังคับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ ให้จำต้องส่งมอบทรัพย์สิน ทำการหรืองดเว้นการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ หนี้ตามความหมายอย่างกว้างจึงมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) ต้องมีเจ้าหนี้ และลูกหนี้
- 2) ต้องมีความผูกพันในกฎหมายอันก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ในเรื่องหนี้
- 3) ต้องมีวัตถุแห่งหนี้

ศาสตราจารย์ ดร.จี๊ด เศรษฐบุตร¹³ ได้กล่าวไว้ว่า กฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ ซึ่งปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 194 บรรพ 2 ว่าด้วยหนี้ บัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้...”

¹¹ ภัทรศักดิ์ วรรณแสง. (2536). บ่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้. หน้า 1.

¹² กำธร พันธุลาภ. (2518). คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้. หน้า 5.

¹³ จี๊ด เศรษฐบุตร. (2518). หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้. หน้า 1.

ศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร¹⁴ ได้กล่าวถึงบ่อเกิดแห่งหนี้หรือมูลแห่งหนี้ว่ามีอยู่ 2 กรณี คือ

- 1) นิติกรรม เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นตามที่เอกชนได้คิดสร้างขึ้นมาจากเจตนา
- 2) นิติเหตุ เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นโดยกฎหมายและนิติเหตุยังแยกออกเป็น
 - ความรับผิดทางแพ่ง
 - จัดการงานนอกสั่ง
 - ลากมิกควรได้
 - หนี้เนื่องจากฐานะของบุคคล

เฉพาะความรับผิดทางแพ่งนั้น ยังแยกออกเป็นความรับผิดทางละเมิดกับความรับผิดทางสัญญาอันมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก ความรับผิดในทางละเมิดนั้นก่อนความรับผิดผู้เสียหายกับผู้รับผิด ไม่มีหนี้ระหว่างกัน แต่ผู้เสียหายได้กระทำผิดโดยฝ่าฝืนข้อห้ามของกฎหมายและก่อความเสียหายขึ้น ส่วนความรับผิดทางสัญญาก่อนความรับผิดได้มีหนี้ซึ่งจะต้องปฏิบัติระหว่างผู้เสียหายกับผู้รับผิดแล้วระยะหนึ่งหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ได้มีนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้รับผิดอยู่ก่อนแล้ว

ศาสตราจารย์ ดร.จิต เศรษฐบุตร¹⁵ ได้อธิบายว่า เมื่อลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้โดยหลักการถือว่าลูกหนี้เป็นผู้ผิดนัด ทั้งนี้เว้นแต่ความผิดทางละเมิดที่ถือว่าลูกหนี้ได้ผิดนัดตั้งแต่ทำละเมิด การผิดนัดจะเกิดขึ้นได้โดย

- 1) หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว
- 2) เจ้าหนี้ให้คำเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้วและ
- 3) ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระหนี้

การที่ลูกหนี้เป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้เป็นหลักเกณฑ์ที่จะทำให้เจ้าหนี้บังคับลูกหนี้ได้ด้วยการร้องขอต่อศาลสั่งบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 203) โดยขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีไปทำการยึดอายัดทรัพย์สินแล้วขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 282

กล่าวโดยสรุป ในการติดตามเร่งรัดหนี้สิน กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์การเกิดหนี้ไว้ว่าหนี้เกิดจากความสัมพันธ์ทางกฎหมายระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ และอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ ซึ่งความผูกพันระหว่างเจ้าหนี้เป็นเรื่องสิทธิและหน้าที่ ที่ต่างฝ่ายมีต่อกัน

¹⁴ แหล่งเดิม, หน้า 12.

¹⁵ แหล่งเดิม, หน้า 395.

กฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ และลูกหนี้ก็มีหน้าที่ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

หลักเกณฑ์สำหรับเจ้าหนี้ในคดีแพ่งทั่วไปเมื่อหนี้ถึงกำหนดเวลาชำระแล้วและลูกหนี้ชำระหนี้ล่าช้าไม่ตรงกับกำหนดเวลา เจ้าหนี้จะต้องเตือนให้ลูกหนี้ทราบก่อน การเตือนไม่มีแบบพิเศษอะไร เพียงแต่แจ้งให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ก็มีกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ให้นายจ้างส่งเงินสมทบภายในวันที่ 15 ของเดือน (มาตรา 47) และถ้านายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบตามกำหนดเวลา สำนักงานประกันสังคมในฐานะเจ้าหนี้จะต้องเตือนก่อนหรือไม่ จึงจะถือว่า นายจ้าง (ลูกหนี้) เป็นผู้ผิดนัด ประเด็นนี้กำหนดเวลาที่ให้นายจ้างต้องนำส่งเงินสมทบภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบถือว่าเป็น “กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน” กรณีเช่นนี้ถ้านายจ้างไม่ชำระหนี้ภายในวันที่ 15 ของเดือนก็ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยไม่ต้องเตือน ในคดีแพ่งทั่วไปเมื่อลูกหนี้เป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้แล้วจะเป็นเงื่อนไขให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องขอให้ศาลสั่งบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 203) ถ้าศาลมีคำสั่งพิพากษาแล้ว ลูกหนี้ยังขัดขืน เจ้าหนี้ก็จะขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีออกไปยึดทรัพย์สินของลูกหนี้นำมาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินไปชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ต่อไป (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 282)¹⁶

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้ว พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้กำหนดหลักเกณฑ์มูลเหตุแห่งการเกิดหนี้ไว้ ดังนี้

- 1) กำหนดให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตน ออกเงินสมทบฝ่ายละเท่า ๆ กันเข้ากองทุนตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่เกินอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้¹⁷
- 2) กำหนดให้นายจ้างมีหน้าที่หักเงินสมทบจากค่าจ้างของผู้ประกันตนทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้างส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของนายจ้าง และนำเงินสมทบในส่วนของนายจ้างส่งแก่สำนักงานภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป¹⁸
- 3) หากนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด นายจ้างต้องรับผิดชอบจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่ยังมิได้นำส่ง¹⁹

¹⁶ ชนม์ฮิ้น ภูมิ. เล่มเดิม. หน้า 14.

¹⁷ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 46 วรรคแรก.

¹⁸ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 47.

¹⁹ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 วรรคแรก.

เมื่อมีหนี้เกิดขึ้นแล้วกฎหมายกำหนดให้สำนักงานประกันสังคมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ มีอำนาจในการบังคับชำระหนี้โดยมีอำนาจในการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือส่งไม่ครบจำนวน²⁰

การดำเนินการยึด อาศัยทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคมย่อมอาจส่งผลกระทบต่อฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตนและรวมถึงสำนักงานประกันสังคม นอกเหนือจากการปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ควรจะต้องนำหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาใช้ในการปฏิบัติงานอันได้แก่²¹

- 1) หลักนิติธรรม ซึ่งเป็นหลักที่มุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
 - 2) หลักคุณธรรม เป็นหลักที่ปลอดจากทุจริต ปลอดจากการกระทำผิดวินัย และปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ
 - 3) หลักความโปร่งใส สามารถเปิดเผยแนวทางปฏิบัติ และสามารถให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลอื่นตรวจสอบได้
 - 4) หลักการมีส่วนร่วม โดยให้ผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน
 - 5) หลักสำนึกรับผิดชอบ ความรับผิดชอบในผลงานในการปฏิบัติหน้าที่และพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้
 - 6) หลักความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการปฏิบัติหน้าที่
- สรุปแล้วก็คือ เมื่อลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ การติดตามเร่งรัดหนี้สินก็เป็นมาตรการหนึ่งที่บังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ซึ่งสำนักงานประกันสังคมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ มีอำนาจในการบังคับชำระหนี้โดยมีอำนาจในการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือส่งไม่ครบจำนวน แต่การดำเนินการยึด อาศัยทรัพย์สินของนายจ้างจะต้องนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปฏิบัติงานอันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

²⁰ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50.

²¹ ศาสตร์การ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2547). คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. หน้า 54 - 65.

2.2 ความเป็นมาในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม

ระบบประกันสังคมเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศเยอรมันภายใต้การปกครองของ Chancellor Bismarck ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1883-1889 โดยเริ่มจากการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อนำไปดำเนินการประกันกรณีเจ็บป่วยในปี 1883 หลังจากนั้นต่อมาอีก 1 ปี การประกันกรณีเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานซึ่งดำเนินการโดยสมาคมนายจ้างก็ได้ถือกำเนิดขึ้นสำหรับการประกันกรณีทุพพลภาพและการประกันกรณีชราภาพซึ่งบริหารจัดการโดยส่วนภูมิภาคเป็นลำดับต่อมาได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1889 ทั้งนี้ลักษณะของการมีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าวจะมาจาก 3 ฝ่าย คือ ลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาล มีการบริหารเงินโดยใช้วิธีการจัดเก็บเงินสมทบและเป็นระบบบังคับสำหรับผู้ที่มีรายได้ ซึ่งจะมีการการันตีประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ที่อยู่ในโครงการ หลังจากนั้นประเทศในแถบยุโรป ลาติน-อเมริกา สหรัฐอเมริกา ได้นำรูปแบบของเยอรมันไปใช้และได้แพร่หลายต่อไปยังทวีปอาฟริกา เอเชีย และกลุ่มประเทศในแถบคาริบเบียนในเวลาต่อมา²²

สำหรับระบบการประกันสังคมเริ่มในประเทศไทยตั้งแต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร ใน พ.ศ. 2475 แต่เกิดปัญหาในทางการเมืองเกี่ยวกับเค้าโครงเศรษฐกิจทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการประกันสังคมได้เลือนหายไปจากประเทศไทยไปเป็นเวลาเกือบ 20 ปี ต่อมาเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 มีการทำรัฐประหารตัวเองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ทำให้เกิดความต้องการในการได้รับแรงสนับสนุนจากประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ทำให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องทำการสะท้อนออกมาในรูปของกฎหมายต่างๆ เช่น พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พระราชบัญญัติที่ดิน พระราชบัญญัติแรงงาน และใน พ.ศ. 2495 ได้ตั้งคณะกรรมการสังคมสงเคราะห์ขึ้นในปี พ.ศ. 2495 ทำให้เกิดการตราพระราชบัญญัติประกันสังคม เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2497 ซึ่งมีหลักการให้ผู้ที่อยู่ในข่ายต้องประกัน คือนายจ้าง ผู้ทำการจ้าง แต่อากรวมทั้งผู้ทำงานส่วนตัวและผู้ไม่ทำงาน เนื่องจากการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมมาจากเงินสมทบของผู้ประกันตน ผู้ว่าจ้าง และรัฐบาล ได้รับความคุ้มครองกรณีสงเคราะห์แก่ผู้ประกันตน การคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร การเจ็บป่วย พิกัด หรือทุพพลภาพ การฌาปนกิจศพ โดยจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างเป็นเงิน สิ่งของ หรือบริการอื่นใด ซึ่งจะมีการออกพระราชกฤษฎีกาอีกครั้งหนึ่ง แต่ประสบปัญหาที่ถูกมองว่าเป็นการเก็บภาษีอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากกรมประกันสังคมขึ้นอยู่กับกระทรวงการคลัง จึงถูกคัดค้านในที่สุด

²² พันธุ์เทพ เปาริก. (2546). การประกันการว่างงานตามกฎหมาย. หน้า 10.

ต่อมาเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการรัฐประหาร รัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม และมีความตั้งใจจะยกเลิกรัฐธรรมนูญกฎหมายต่างๆ รวมทั้ง พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 ด้วย เนื่องจากต้องการเน้นบรรยากาศการส่งเสริมการลงทุน แต่ถูกคัดค้านจากศาสตราจารย์ปกรณัม อังศุสิงห์ และศาสตราจารย์มาลัย หุวนันท์ ได้ชี้แจงถึงความจำเป็นของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงขอให้การยุบกรมประกันสังคมเหลือไว้ 1 กอง คือ กองความมั่นคง เพื่อจะได้ทำหน้าที่ศึกษาปัญหาและความเป็นไปได้ในอนาคต²³ ต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนให้นำระบบประกันสังคมมาใช้ บังคับและได้เสนอให้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประกันสังคมเข้าไป ด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและเมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้นำร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่เสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยเร็ว และได้มีการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2507 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วส่งให้สภาวิจัยแห่งชาติทำการศึกษา ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระบบประกันสังคมและเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาด้วยใน พ.ศ. 2508 ทำให้เกิดการงดใช้บังคับเรื่องการประกันสังคม เนื่องจากสภาวิจัยแห่งชาติเห็นว่าเรื่องการประกันสังคมจะทำให้ประชาชนที่ยากจนได้รับความเดือดร้อนจากการจ่ายเงินสมทบ ส่วนผู้มีรายได้อีกก็สามารถใช้บริการทางการแพทย์ได้ตามความต้องการอยู่แล้ว นายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบเป็นสองเท่าของลูกจ้างทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นด้วย ประชาชนจะได้รับความเดือดร้อนจากสินค้าราคาแพง ประกอบกับลูกจ้างในประเทศไทยมีจำนวนน้อยและมิได้แสดงความ ต้องการเรื่องการประกันสังคมเท่าใดนัก ถ้าต่อไปมีการเรียกร้องและแสดงความต้องการอย่างจริงจังแล้วก็สามารถนำไปใช้ในภายหลัง และถ้ามีความจำเป็นต้องใช้บังคับจริงๆ น่าจะใช้การประกันแบบสมัครใจจะเหมาะสมกว่า ทำให้คณะรัฐมนตรีมีมติงดใช้พระราชบัญญัติประกันสังคมไว้ก่อน

ต่อมาในปลายปี พ.ศ. 2510 กรมประชาสงเคราะห์ได้เสนอให้รัฐบาลพิจารณาทบทวนให้นำระบบประกันสังคมกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วมีมติให้ตั้งคณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมขึ้น โดยให้คณะกรรมการชุดนี้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม และเสนอให้กำหนดเรื่องการประกันสังคมนี้รวมอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังในอนาคต แต่เรื่องการประกันสังคมต้องหยุดชะงักอีกเนื่องจากมีเหตุการณ์รัฐประหารใน พ.ศ. 2511

²³ นิคม จันทร์วิฑูร ๗ (2537). กฎหมายประกันสังคม : แนวคิด พัฒนาการ และก้าวแรกของการดำเนินงานในประเทศไทย. หน้า 67-73.

ใน พ.ศ. 2515 รัฐบาลได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 ให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยออกประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องกองทุนเงินทดแทน โดยกำหนดให้ตั้งกองทุนเงินทดแทนเพื่อจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างแทนนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือตายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง โดยกองทุนเงินทดแทนจะเรียกเก็บเงินสมทบจากนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป

ใน พ.ศ. 2518 กรมประชาสงเคราะห์ ได้ทำบันทึกการเสนอต่อกระทรวงมหาดไทยให้นำเรื่องการประกันสังคมขึ้นมาพิจารณาดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง กระทรวงมหาดไทยได้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบและให้ตั้งคณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นประธานและทำให้มีความพยายามผลักดันและกระตุ้นให้รัฐบาลเห็นประโยชน์และความสำคัญของระบบประกันสังคม มีการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและจัดประชุมสัมมนาระบบไตรภาคีขึ้นในเดือนมิถุนายน 2520 และทำข้อสรุปการประชุมสัมมนาเสนอต่อคณะรัฐบาลด้วย และคณะรัฐมนตรีมีมติให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นำไปศึกษาเพิ่มเติม ต่อมาเดือนเมษายน 2521 คณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมได้จัดประชุมสัมมนาในระดับไตรภาคีขึ้น โดยความร่วมมือขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งที่ประชุมได้กำหนดให้คณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้น 2 คณะ เพื่อพิจารณาขอบเขต ขั้นตอนประโยชน์ทดแทน อัตราเงินสมทบ การบริหารงานและกำหนดคุณสมบัติสถานพยาบาลที่เหมาะสมในการบริการ ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2522 คณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมได้นำร่างพระราชบัญญัติฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่เสนอพร้อมกับผลการศึกษาวิจัยที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เสนอต่อคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ช่วงเดือนมีนาคม 2523 เป็นช่วงเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

รัฐบาลชุดต่อมามีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำเรื่องการประกันสังคมพิจารณาต่อคณะรัฐมนตรีรับหลักการเมื่อเดือนธันวาคม 2523 และในเดือนกุมภาพันธ์ 2524 รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมขึ้นมาอีกครั้งโดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และคณะกรรมการเตรียมการประกันสังคมได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นอีก 4 คณะ คือ คณะอนุกรรมการแพทย์ คณะอนุกรรมการกฎหมาย คณะอนุกรรมการการเงิน และคณะอนุกรรมการการบริหาร พร้อมทั้งได้นำพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 มาปรับปรุงแก้ไขด้วย ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2527 คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการโดยให้ขยายขอบเขตงานด้านกองทุน

เงินทดแทนให้ทั่วทุกจังหวัดเสียก่อนภายในปี 2528 แล้วจึงค่อยกลับมาพิจารณาเรื่องการประกันสังคมในภายหลัง²⁴

ความจำเป็นต้องการขยายการประกันการเจ็บป่วยในงานเพื่อผลักดันการประกันสังคม การเจ็บป่วยนอกรางาน ต่อมาสมัยรัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ มีการผลักดันให้มีการออกกฎหมายตลอดจนกระทั่ง ศาสตราจารย์นิคม จันทรวิทุร ได้ทำการสรุปร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม ของกระทรวงมหาดไทย จนผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา จนเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2532 และจากข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ของสื่อมวลชนและคนงานส่งผลผลักดันให้พระราชบัญญัติประกันสังคมผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2533 จนกระทั่งมีการจัดตั้งกองทุนประกันสังคม ขึ้นอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานประกันสังคมตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กฎหมายประกันสังคมเกิดขึ้นเนื่องจากระบบการจ้างงานเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่ระบบสังคมอุตสาหกรรม ทำให้ลูกจ้างไม่สามารถพึ่งตนเองได้ถ้าขาดงานก็ไม่สามารถยังชีพอยู่ในสังคมได้ การประกันสังคม เน้นการเก็บเงินจากทุกฝ่ายเพื่อเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขของคนในสังคม เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างรายได้ของชนชั้นในสังคม หรือช่วยชะลอการขยายช่องว่างระหว่างชนชั้น²⁵ การประกันสังคมจึงเป็นการสร้างความมั่นคงของคนในสังคมร่วมกันช่วยเฉลี่ยสุขและเฉลี่ยทุกข์ เนื่องจากสังคมใดมีความแตกต่างกันน้อยในเรื่องรายได้และความเป็นอยู่ สังคมนั้นก็จะมีความมั่นคงและสงบสุข²⁶

2.2.1 ลักษณะสำคัญของการประกันสังคม มีดังนี้²⁷

- 1) มีการบริหารทางการเงินโดยวิธีการจัดเก็บเงินสมทบ ซึ่งโดยปกติมักมาจากการสมทบของนายจ้างและลูกจ้าง ทั้งนี้รัฐจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบหรือให้เงินอุดหนุนอื่น ๆ ด้วยหรือไม่ก็ได้
- 2) อัตราเงินสมทบและอัตราประโยชน์ทดแทนจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ของผู้ประกันตน

²⁴ จิราภรณ์ เกษรสุจริต และลัดดา วัจนะสาธิตากุล. (2538). การประกันสังคมในประเทศไทย.

หน้า 185-188.

²⁵ นิคม จันทรวิทุร ข เล่มเดิม. หน้า 74-85.

²⁶ นิคม จันทรวิทุร ก เล่มเดิม. หน้า 5.

²⁷ พันธุ์เทพ เป่าริก. เล่มเดิม. หน้า 10-11.

- 3) สิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนจะขึ้นอยู่กับประวัติการจ่ายเงินสมทบ โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบความจำเป็นหรือการตรวจสอบรายได้แต่อย่างใด
- 4) การเข้าร่วมโครงการจะเป็นลักษณะแบบบังคับ ซึ่งมีข้อยกเว้นน้อยมาก
- 5) รายได้จากเงินสมทบจะเก็บรวบรวมอยู่ในรูปของกองทุนพิเศษ ซึ่งต้องนำไปเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับประโยชน์ทดแทน และค่าใช้จ่ายในการบริหาร
- 6) การประกันกรณีบาดเจ็บจากการทำงาน โดยทั่วไปจะมาจากการสนับสนุนทางการเงินจากนายจ้างแต่เพียงผู้เดียว โดยอาจมีรัฐช่วยจ่ายเงินอุดหนุน
- 7) เงินส่วนเกินไม่จำเป็นต้องนำมาใช้จ่ายสำหรับประโยชน์ทดแทนในปัจจุบัน แต่จะนำไปลงทุนเพื่อให้เกิดดอกผลต่อไป

2.2.2 ประเภทของการประกันและการจ่ายประโยชน์ทดแทน

1) การประกันการเจ็บป่วย (Sickness Insurance) การประกันประเภทนี้ถือหลักการที่ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วต้องเจ็บป่วย จึงมีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองรายได้ที่ต้องสูญเสียไป และคุ้มครองค่าใช้จ่ายของผู้ประกันตนอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ทั้งนี้การบาดเจ็บโดยสามัญธรรมดา (Ordinary Sickness) และในเหตุแห่งการเจ็บป่วยนั้นย่อมทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ หรือทำให้ต้องว่างงานในระหว่างการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งความเดือดร้อนและกระทบกระเทือนรายได้ในการยังชีพ

หลักการของการให้ประโยชน์ทดแทนสำหรับการประกันการเจ็บป่วยได้แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ บริการทางการแพทย์ (Medical-Care Service) ได้แก่ การตรวจโดยแพทย์ทั่วไป รวมทั้งการตรวจตามบ้าน การตรวจพิเศษ การจ่ายยาที่จำเป็น การทำฟัน และการฟื้นฟูทางการแพทย์ รวมทั้งอุปกรณ์การฟื้นฟู สำหรับวิธีการให้บริการรักษาพยาบาลจะมี 2 ระบบ คือ ให้บริการรักษาโดยสถานพยาบาลที่หน่วยงานประกันสังคมจัดตั้งขึ้นเองหรือให้บริการรักษา โดยสถานพยาบาลที่ได้ทำสัญญาเข้าร่วมในโครงการประกันสังคมและเนื่องจากการรักษาพยาบาลแต่ละครั้งจะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างแพง ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายในการตรวจบำบัดรักษาทางการแพทย์ การใช้เวชภัณฑ์ ค่าที่พักในการรักษาตัวในโรงพยาบาล และการอำนวยความสะดวกในการรับ-ส่งตัวเข้ารักษาพยาบาล ดังนั้น ในการประกันการเจ็บป่วยจึงมักจะจำกัดช่วงเวลาของการรักษาพยาบาล เช่น กำหนดการเจ็บป่วยครั้งหนึ่งต้องไม่เกิน 26 สัปดาห์ เป็นต้น

สำหรับประโยชน์ทดแทนที่ให้แก่สมาชิกอีกประเภทหนึ่งก็คือ เงินทดแทนการขาดรายได้ ซึ่งจะจ่ายให้แก่ผู้ประกันตนที่ต้องขาดรายได้ลงไปในช่วงระยะเวลาที่ต้องหยุดงานเพราะเจ็บป่วย หรือเพื่อการรักษาพยาบาล (Cash Compensation or Wage)

2) การประกันการคลอดบุตร (Maternity Insurance) การประกันประเภทนี้มีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองสุขภาพของมารดาและบุตรให้ได้รับการรักษาพยาบาลเท่าที่จำเป็น และเพื่อให้ผู้ประกันตนหญิงแน่ใจว่าสามารถดูแลตนเองและบุตร ในช่วงก่อนคลอดและหลังการคลอดได้

ส่วนหลักของการให้ประโยชน์ทดแทนก็ได้แยกเป็น บริการทางการแพทย์ ซึ่งได้แก่ การตรวจรับฝากครรภ์ การให้เวชภัณฑ์ การรับทำคลอดในสถานพยาบาล การพักรักษาตัวในสถานพยาบาล และการอำนวยความสะดวกในการรับ-ส่งตัวเข้าสถานพยาบาลตามความจำเป็น สำหรับกรณีที่แท้งบุตรถือว่าเป็นการเจ็บป่วยและต้องรับประโยชน์ทดแทนในประเภทการประกันการเจ็บป่วย เงินทดแทนการขาดรายได้ จะจ่ายเป็นเงินทดแทนให้แก่ผู้ประกันตนที่ต้องขาดรายได้ลงไปในช่วงระยะเวลาที่ต้องหยุดงาน ซึ่งสำหรับการคลอดบุตรนี้ได้มีการกำหนดให้จ่ายประโยชน์ทดแทนทั้งในช่วงของการหยุดงานก่อนคลอดและหลังคลอด ทั้งนี้ ตามอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 102 ได้กำหนดให้ประโยชน์ทดแทนในรูปของตัวเงินควร จะอยู่ในอัตราไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของรายได้ก่อนหน้าการหยุดงาน และให้จ่ายไม่ต่ำกว่า 12 สัปดาห์ของการหยุดงาน ซึ่งจะครอบคลุมระยะเวลาในช่วงก่อนคลอด 6 สัปดาห์ และหลังคลอด 6 สัปดาห์ ในบางโครงการการจ่ายค่าคลอดบุตรจะจ่ายเป็นเงินก้อนเพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

3) การประกันการทุพพลภาพ (Invalidity Insurance) การประกันประเภทนี้มีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองรายได้ของผู้ประกันตนที่กลายเป็นผู้พิการทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบอาชีพให้มีรายได้สำหรับเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างต่อเนื่องโดยให้ได้รับเบี้ยเลี้ยงชีพ

หลักของการจ่ายประโยชน์ทดแทนแยกออกเป็น บริการทางการแพทย์ ซึ่งจะครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและอื่น ๆ เช่นเดียวกับการบริการทางการแพทย์ที่ให้ในกรณีเจ็บป่วย เงินทดแทนการขาดรายได้ จะจ่ายเป็นเงินทดแทนให้แก่ผู้ประกันตนที่ต้องขาดรายได้ลงไปในช่วงระยะเวลาที่หยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาล เงินเลี้ยงชีพหรือบำนาญสำหรับผู้พิการทุพพลภาพ จะจ่ายให้ในกรณีที่มีการพิการทุพพลภาพอย่างถาวร และต้องสูญเสียความสามารถในการทำงาน ตั้งแต่ 2 ใน 3 ส่วน หรือร้อยละ 67 ของสมรรถภาพเดิม นอกจากนี้ยังมีความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ ได้แก่ การให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน การให้เงินช่วยเหลือ เครื่องพยุงกาย การจัดหางานที่เหมาะสมให้ทำ การให้เงินทุนประกอบอาชีพ

4) การประกันอุบัติเหตุและโรคอันเกิดจากการทำงาน (Employment Injury Insurance) การประกันประเภทนี้ถือหลักที่ว่า การสูญเสียรายได้อันเกิดจากการทำงานจะต้องได้รับการชดเชยจากนายจ้างหรือเจ้าของกิจการ ความมุ่งหมายของการประกันประเภทนี้จึงมีลักษณะ

แตกต่างกันไปจากการประกันประเภทอื่น ๆ เพราะเป็นเรื่องการได้รับเงินหรือบริการเพื่อชดเชยการเจ็บป่วยหรือพิการทุพพลภาพ ซึ่งทำให้สูญเสียอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จิตใจ และรายได้ อันมีสาเหตุมาจากการทำงาน

ส่วนการจ่ายประโยชน์ทดแทน แยกออกดังนี้ บริการทางการแพทย์ ได้แก่ การรักษาพยาบาล การใช้เวชภัณฑ์ การรักษาพยาบาลในโรงพยาบาล และการอำนวยความสะดวกในการรับ-ส่งตัวเข้ารักษาพยาบาล ส่วนเงินทดแทนการขาดรายได้ จะจ่ายชดเชยให้แก่ผู้ประกันตน หรือลูกจ้างที่ต้องขาดรายได้ลงไปในช่วงระยะเวลาที่ต้องหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาล เงินชดเชยความพิการทุพพลภาพ จ่ายให้ในกรณีที่ต้องประสบอุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วยด้วยโรคอันเกิดจากการทำงานจนถึงพิการทุพพลภาพ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะจ่ายเงินชดเชยให้ตามระดับของการทุพพลภาพที่มีผลทำให้สมรรถภาพในการทำงานของร่างกายต้องสูญเสียไป

5) การประกันการตาย (Death Insurance) การประกันประเภทนี้มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองความเดือดร้อนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดการศพของผู้ประกันตนที่ถึงแก่ความตาย และคุ้มครองรายได้ของครอบครัวของผู้ประกันตนให้คงมีรายได้ต่อไป เพราะเมื่อหัวหน้าครอบครัวถึงแก่กรรมลงแล้วก็จะเป็สาเหตุแห่งความเดือดร้อนและกระทบกระเทือนรายได้ของบุคคลในครอบครัวในการยังชีพ

ส่วนหลักของการจ่ายประโยชน์ทดแทนจะครอบคลุมเงินค่าทำศพเพื่อให้ทายาทนำไปใช้จ่ายเป็นค่าจัดการศพของผู้ประกันตน เงินบำนาญทายาท จะจ่ายเป็นเงินบำนาญให้แก่ทายาทหรือผู้อยู่ในอุปการะที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เช่น บำนาญให้แก่หญิงหม้าย หรือชายหม้ายที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองหรือไม่อาจช่วยเหลือตัวเองได้และบุตรกำพร้า เป็นต้น

6) การประกันการสงเคราะห์ครอบครัว (Family Allowances Insurance) การประกันประเภทนี้มีความมุ่งหมายที่ส่งเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวของผู้ประกันตนที่มีบุตรเป็นประการสำคัญ หลักการจ่ายประโยชน์ทดแทนเพื่อเสริมรายได้ในการประกันประเภทนี้จะจ่ายเงินสงเคราะห์ครอบครัวให้เป็นรายงวดในจำนวนตามที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปเลี้ยงดูเด็กที่อยู่ในครอบครัวในช่วงระยะเวลาหรือตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือจ่ายเป็นสิ่งของเครื่องใช้อันจำเป็นสำหรับเด็กตามจำนวนเด็กที่ได้มีการกำหนดไว้

7) การประกันการชราภาพ (Old-Age Insurance) การประกันประเภทนี้มีความมุ่งหมายที่จะให้ความคุ้มครองแก่คนทำงานที่ไม่สามารถหารายได้จากการทำงานได้อย่างเพียงพอ อันเป็นผลเนื่องมาจากความชรา และให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุที่ต้องออกจากงานอันเนื่องมาจากการเกษียณอายุทำให้ต้องขาดรายได้ประจำ ซึ่งเป็นสาเหตุแห่งความเดือดร้อนและกระทบกระเทือนต่อการยังชีพ

ดังนั้น หลักของการจ่ายประโยชน์ทดแทนจึงเป็นการจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้ไปจนตลอดชีพ เพื่อให้ผู้รับบำนาญสามารถใช้ชีวิตในบั้นปลายได้อย่างสงบสุข โดยทั่วไปแล้วการจ่ายเงินบำนาญชราภาพจะจ่ายให้ต่อเมื่อผู้ประกันตนมีอายุครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งปัจจุบันแนวโน้มการกำหนดอายุที่มีสิทธิได้รับบำนาญในโครงการประกันชราภาพมักจะเลื่อนออกไปเนื่องจากเหตุผลทางด้านประชากรศาสตร์ ที่อายุขัยเฉลี่ยของประชากรในปัจจุบันยืนยาวมากขึ้น สำหรับการกำหนดอัตราเงินบำนาญที่จะจ่ายให้แก่ผู้ประกันตนที่เกษียณอายุจะมี 2 วิธี คือ วิธีแรกจะกำหนดอัตราบำนาญให้เพียงพอต่อการยังชีพขั้นพื้นฐาน คือไม่ต่ำกว่าเส้นความยากจน ส่วนอีกวิธีหนึ่ง คือ การกำหนดอัตราบำนาญให้สัมพันธ์กับมาตรฐานการครองชีพที่ผู้ประกันตนเคยได้รับก่อนการเกษียณอายุ ซึ่งจะเป็นอัตราบำนาญที่มีความสัมพันธ์กับรายได้ก่อนหน้าการออกจากงานนั่นเอง

8) การประกันการว่างงาน (Unemployment Insurance) การประกันประเภทนี้มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองรายได้อันเนื่องมาจากการต้องออกจากงานเพราะนายจ้างขุบเลิกตำแหน่งงานเลิกกิจการ หรือให้ออกจากงาน โดยผู้ประกันตนไม่มีความผิด ซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน จึงจะต้องให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ต่อไป

หลักการของการจ่ายประโยชน์ทดแทนมีดังนี้ เงินทดแทนการขาดรายได้จ่ายเป็นเงินโดยคำนวณจากรายได้ที่เคยได้รับอยู่ และจ่ายให้ช่วงระยะเวลาอันสมควรที่จะหางานทำได้ใหม่ จัดให้ฝึกอาชีพหรือพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อให้หางานทำได้ง่ายขึ้น จัดหางานให้ทำตามความเหมาะสมกับความชัดเจน และมีรายได้ใกล้เคียงกับรายได้เดิม

อนึ่ง ในการจ่ายประโยชน์ทดแทนแต่ละประเภทนี้ในประเทศต่าง ๆ จะมีกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของการจ่ายประโยชน์ทดแทนแต่ละประเภท รวมไปถึงมีการกำหนดระยะเวลาการเกิดสิทธิในฐานะผู้ประกันตน ซึ่งจะมากหรือน้อยแตกต่างกันออกไปตามสภาพความจำเป็น และความต้องการที่จะขยายบริการให้กว้างครอบคลุมไปถึงครอบครัวของผู้ประกันตนมากขึ้นน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตามจะขึ้นอยู่กับจำนวนเงินกองทุนประกันสังคมที่มีอยู่เพียงพอที่จะขยายบริการทางด้านประโยชน์ทดแทนให้กว้างขวางและมากอย่างพอเพียงโดยไม่เสี่ยงต่อการขาดแคลนลงหรือไม่²⁸

2.2.3 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

สำนักงานประกันสังคมมีการจัดองค์กรในรูปคณะกรรมการ 5 คณะ คือ คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน คณะกรรมการการแพทย์กองทุนเงินทดแทน คณะกรรมการ

²⁸ พันธุ์เทพ เปาริก, เล่มเดิม, หน้า 11-15.

ประกันสังคม คณะกรรมการการแพทย์กองทุนประกันสังคม และคณะกรรมการอุทธรณ์ ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานสำนักงานประกันสังคม

1) คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 มาตรา 31 กำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนในลักษณะไตรภาคี ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 ประเภท คือ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นประธานกองทุนเงินทดแทน กรรมการโดยการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม²⁹ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแพทย์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การคลัง ประกันสังคม หรือประกันภัย จำนวนไม่เกิน 6 คน ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง จำนวน 3 คน ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง จำนวน 3 คน และผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 มาตรา 32 ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารกองทุนและการจ่ายเงินทดแทน พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงและระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม³⁰ เกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินและการเก็บรักษาเงินกองทุน วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา 52 ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่สำนักงานประกันสังคมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ปฏิบัติได้ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ ตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537

2) คณะกรรมการการแพทย์ (กองทุนเงินทดแทน) ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 มาตรา 38 กำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการการแพทย์คณะหนึ่ง ประกอบด้วย

²⁹ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ต่อมาพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 35 ได้บัญญัติให้สำนักงานประกันสังคมเป็นส่วนราชการที่อยู่ในสังกัดกระทรวงแรงงาน ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จึงเปลี่ยนเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน.

³⁰ แหล่งเดิม.

ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นมีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพเวชกรรมสาขาต่าง ๆ และผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแพทย์ (กองทุนเงินทดแทน) ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 มาตรา 40 ให้คณะกรรมการการแพทย์มีอำนาจหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์ ให้คำปรึกษาแนะนำในทางการแพทย์แก่คณะกรรมการและสำนักงานประกันสังคม ให้ความเห็นต่อสำนักงานประกันสังคมในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 13 และประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมตามมาตรา 14 และมาตรา 18(2) และ (3) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์ หรือที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ ตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537

3) คณะกรรมการประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 8 กำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการประกันสังคม ประกอบด้วย กรรมการ 3 ประเภท คือ กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม³¹ เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม เป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการโดยการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง จำนวน 5 คน ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง จำนวน 5 คน กรรมการโดยการแต่งตั้งโดยกรรมการ ได้แก่ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประกันสังคม พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 9 ให้คณะกรรมการประกันสังคมมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของกองทุน วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน พิจารณางบดุลและรายงานการรับเงินของกองทุนและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานประกันสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวคณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานเป็นผู้

³¹ แหล่งเดิม.

ปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาคำเนิการต่อไปก็ได้ มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

4) คณะกรรมการการแพทย์ (กองทุนประกันสังคม) ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 14 กำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการการแพทย์คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นมีจำนวนไม่เกินสิบหกคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพเวชกรรมสาขาต่าง ๆ และผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์ (กองทุนประกันสังคม) ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 15 ให้คณะกรรมการการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์ กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในการรับบริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตน ตามมาตรา 59 มาตรา 63 มาตรา 66 มาตรา 68 มาตรา 70 และมาตรา 72 เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 64 ให้คำปรึกษาและแนะนำในทางการแพทย์แก่คณะกรรมการ คณะกรรมการอุทธรณ์และสำนักงานประกันสังคม ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์ หรือที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายก็ได้ ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

5) คณะกรรมการอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 86 กำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้ง ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบงานประกันสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแรงงาน ผู้แทนฝ่ายนายจ้างสามคนและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างสามคน และให้ผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งทั้งคณะมีจำนวนรวมกันไม่เกินสิบสามคน และตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยที่ยื่นตามมาตรา 85 คือ นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดที่ไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินตามมาตรา 50 ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์นั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่พอใจให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย แต่ถ้าไม่นำคดี

ไปสู่ศาลแรงงานภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์เป็นที่สุด และตามมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมายได้ เมื่อคณะกรรมการปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายแล้ว ให้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการอุทธรณ์³²

2.3 หลักการในการบริหารจัดการเก็บเงินสมทบ

2.3.1 หลักการในการบริหารเงินกองทุนประกันสังคม

การบริหารกองทุนควรมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ที่การให้ประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกมีใช้นุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาประเทศเพื่อการกระจายรายได้ หรือเพื่อนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐบาลซึ่งมีใช้เป็นการหลักตามหลักการของการประกันสังคม และการให้ประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก ผู้บริหารกองทุนควรคำนึงถึงหลักต่างๆ ดังนี้³³

1) หลักความมั่นคงของกองทุน คือ จะต้องสามารถรักษากองทุนไว้ได้เพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์เมื่อยามเกิดความเดือดร้อนหรือความมั่นคงของชีวิต ทั้งนี้ การดำเนินการใดๆ ของผู้บริหารกองทุนจะต้องไม่เสี่ยงจนอยู่ในลักษณะทำให้ต้นทุนหรือกองทุนล้มละลาย

2) หลักความคงค่าของเงินกองทุน ควรมีหลักประกันว่าผลตอบแทนที่สมาชิกได้รับจะต้องสูงกว่าอัตราภาวะเงินเฟ้อและสามารถนำไปใช้บรรเทาความเดือดร้อนได้ตามสภาพมูลค่าที่แท้จริงของเงิน (Real Value)

3) หลักการให้ผลตอบแทนสูงสุดเพื่อให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์สูงสุดตามที่สมาชิกคาดหวัง

4) หลักการรักษาสภาพคล่องของกองทุนเพื่อให้กองทุนมีเงินเพียงพอสำหรับการจ่ายประโยชน์ทดแทนให้สมาชิกได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

5) หลักความโปร่งใส การบริหารกองทุนจะต้องมีความโปร่งใส เพื่อให้สมาชิกทั่วไปได้ทราบและมีความมั่นใจในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม

³² นิตา คีสุคจิต. (2545). แนวทางการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม. หน้า 64-68.

³³ สุจิตรา คามนา. (2547). กรอบการนำเงินกองทุนประกันสังคมไปลงทุนเพื่อจัดหาผลประโยชน์.

2.3.2 หลักการในการจัดเก็บเงินสมทบตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization--ILO)

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาประชากรของประเทศที่เป็นผู้ใช้แรงงานมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ และกรณีประชากรเหล่านี้มีรายได้น้อยหรือขาดแคลนรายได้ฉุกเฉิน โดยมีสาเหตุมาจากการประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ และตาย รัฐบาลจึงมีแนวคิดในการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงานด้วยการออกกฎหมายการประกันสังคมเพื่อให้ความคุ้มครองและเป็นหลักประกันพื้นฐานที่สำคัญต่อความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงานที่เป็นระบบ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้แก่ การให้ความคุ้มครองที่สังคมจัดให้สมาชิก โดยอาศัยมาตรการภาครัฐเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเมื่อสมาชิกประสบปัญหาซึ่งองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) มีหลักการดังนี้³⁴

- 1) นายจ้างและลูกจ้างจะออกเงินสมทบร่วมกัน โดยรัฐบาลจะให้เงินอุดหนุนบางส่วน
 - 2) การเข้าสู่โครงการประกันสังคมเป็นลักษณะบังคับ
 - 3) การจัดตั้งกองทุนเพื่อนำไปจ่ายประโยชน์ทดแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดและส่วนหนึ่งของเงินสมทบจะนำไปลงทุนเพื่อให้กองทุนมีสินทรัพย์มากขึ้น
 - 4) สิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนเกิดจากการจ่ายเงินสมทบที่เป็นไปตามเงื่อนไข
 - 5) อัตราเงินสมทบและประโยชน์ทดแทนมีความสัมพันธ์กับรายได้ของผู้ประกันตน
- ตามหลักการประกันสังคมขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) สิ่งที่ได้ให้ความสำคัญในการทำให้กองทุนมีสินทรัพย์เพิ่มมากขึ้น คือ การจ่ายเงินสมทบเข้าสู่กองทุนต้องมีภาระในการจ่ายประโยชน์ทดแทน ดังนั้น กองทุนจะขาดเสถียรภาพหรือล่มสลายไม่ได้

2.3.3 หลักการในการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานประกันสังคม

กองทุนประกันสังคม คือ กองทุนที่ได้มาจากการจัดเก็บเงินสมทบของผู้ประกันตน นายจ้าง และหรือของรัฐบาล เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ประกันตนในประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายในด้านการบริการ

หลักการของการรับผิดชอบและผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายที่จะต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมนั้น ได้คือหลัก ดังนี้

ผู้ประกันตน เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากเงินกองทุนประกันสังคม เป็นประโยชน์ทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวเงิน สิ่งของเครื่องใช้อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิต

³⁴ แหล่งเดิม. หน้า 10-11.

และบริการเพื่อความอยู่ดีมีสุขแก่ตนเอง ผู้ประกันตนจึงต้องมีส่วนสำคัญในการออกเงินสมทบเพื่อ
 ความเป็นหุ้นส่วนของกองทุนประกันสังคมที่แท้จริง และประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ ที่จะได้รับก็เป็น
 สิทธิที่ตนเองมีอยู่ตามกฎหมายและเป็นไปอย่างมีศักดิ์ศรี

นายจ้าง โดยหน้าที่และศีลธรรมแล้ว ต้องรับผิดชอบในด้านสวัสดิการของลูกจ้าง การ
 ที่นายจ้างต้องออกเงินสมทบส่วนหนึ่งเข้ากองทุนประกันสังคมก็เท่ากับนายจ้างได้ให้ความ
 ช่วยเหลือและเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ลูกจ้าง แม้ผลประโยชน์ที่นายจ้างจะพึงได้รับจากการ
 ประกันสังคมจะไม่ได้รับโดยตรง แต่นายจ้างก็ได้ลดภาระความรับผิดชอบต่อด้านการจัดสวัสดิการ
 ให้ลูกจ้างแต่ฝ่ายเดียวมาเป็นร่วมกันออกค่าใช้จ่าย

รัฐบาล ซึ่งมีภาระหน้าที่จะต้องจัดบริการทางสังคมให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชน
 ทุกคนมีความเป็นอยู่อย่างปกติสุขและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต จึงจะต้องมีส่วนรับผิดชอบ
 กองทุนประกันสังคมด้วย ซึ่งค่าใช้จ่ายประเภทนี้รัฐบาลก็จ่ายแล้วใน โครงการต่าง ๆ ที่ช่วยเหลือ
 ประชาชนทั่วไป

การส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมนั้น แม้ว่าจะมีผู้เกี่ยวข้องอยู่ 3 ฝ่ายด้วยกัน
 คือ ผู้ประกันตน นายจ้าง และรัฐบาล แต่ก็มีได้หมายความว่าทุกกองทุนผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่าย
 จะต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนทุกฝ่าย

การส่งเงินสมทบเข้ากองทุนนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของการประกันสังคมความเกี่ยวข้อง
 ตลอดจนความรับผิดชอบด้วย กล่าวคือ บางประเภทผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อใช้
 จ่ายในประโยชน์ทดแทน รัฐบาลออกเงินค่าใช้จ่ายทางด้านบริหาร นายจ้างไม่ต้องส่งเงินสมทบเข้า
 กองทุน บางประเภทเป็นหน้าที่ของนายจ้างฝ่ายเดียวที่ออกเงินสมทบเข้ากองทุน หรือจัดให้มีการ
 ประกันเพื่อลูกจ้าง ผู้ประกันตน และรัฐบาล ไม่ต้องออกเงินสมทบเข้ากองทุน หรือรัฐบาลอาจจะ
 ออกเงินทางด้านบริการนั้น รัฐบาลรับจะเป็นผู้ดำเนินการ

ส่วนการออกเงินสมทบเข้ากองทุนนั้นก็ไม่จำเป็นจะต้องถือหลักการออกเงินสมทบใน
 อัตราส่วนที่เท่า ๆ กันทุกฝ่าย การออกเงินสมทบเข้ากองทุนแต่ละฝ่ายจะออกมากน้อยในอัตราส่วน
 เท่าใดก็อยู่ในสภาพเงื่อนไขของการดำเนินงาน หรือการจัดให้มีการประกันแต่ละประเภทที่เป็น
 ความจำเป็นและความต้องการ ตลอดจนประโยชน์ที่ได้จากการสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ในการเรียกเก็บเงินสมทบจากผู้ประกันตน นายจ้าง และรัฐบาลนั้น มีหลักทั่วไปอยู่ว่า
 จะต้องไม่ให้กระทบกระเทือนต่อฐานะทางการเงินหรือการครองชีพของผู้ออกเงินสมทบจน

กลายเป็นภาระยุ่งยากหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนแต่อย่างไร ฉะนั้น ในการกำหนดอัตราเงินสมทบตามหลักของการประกันสังคมจึงพยายามที่จะกำหนดในอัตราต่ำสุดเท่าที่สามารถทำได้³⁵

2.4 สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สิน

นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 50 มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบเพื่อนำเอาออกขายทอดตลาด และนำเงินมาชำระเงินสมทบที่ค้างชำระของนายจ้างได้ การสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินของเจ้าพนักงานจึงมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ซึ่งสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครอง ทั้งตามหลักกฎหมายสากลและกฎหมายไทย ดังนั้น พระราชบัญญัติประกันสังคมซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวจึงต้องสอดคล้องและไม่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน จะได้กล่าวถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินตามวิวัฒนาการสากล และวิวัฒนาการของประเทศไทย รวมทั้งข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.4.1 สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินตามวิวัฒนาการสากล

สังคมซึ่งรวมกันเป็นรัฐประกอบด้วยดินแดน พลเมืองและอำนาจอธิปไตย ก็จะมีกฎหมายเป็นบทบังคับที่จะใช้กับพลเมืองของรัฐ กฎหมายที่เป็นแม่บทสำคัญของรัฐ คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นบทบัญญัติสูงสุดของบรรดากฎหมายเป็นที่มาของกฎหมายทั้งหลาย อธิปไตยของกฎหมายตั้งอยู่บนรากฐานของบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายต่างๆ และเสรีภาพของทุกคนนั้นได้รับการรับรองให้มีอยู่โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญ การกระทำต่างๆ ในการบริหารหรือการปกครอง (Acts administratifs) จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อไม่ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ อำนาจนี้เป็นอำนาจพิเศษของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่มีอยู่เหนือกฎหมายอื่นๆ ซึ่งลักษณะพิเศษของกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ก็จะมิบบทบังคับหรือบทลงโทษ ซึ่งในบางประเทศก็จะมีศาลพิเศษหรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ³⁶ คอยพิจารณาวินิจฉัย

³⁵ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, สำนักงานประกันสังคม. (2544). แนวคิดและหลักการประกันสังคม. หน้า 17-31.

³⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 264.

ว่าบทกฎหมายใดบ้างที่ออกมาขัดกับรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับเพื่อที่จะยกเลิกกฎหมายนั้น หรือ บางครั้งก็ให้บทกฎหมายนั้นเป็นโมฆะ เพื่อควบคุมให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ³⁷

หลักการและแนวความคิดในการบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้น กล่าวโดยทั่วไปใน สมัยศตวรรษที่ 18-19 มีพื้นฐานแห่งแนวความคิดของลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ลัทธิ เสรีนิยม การปกครองระบบประชาธิปไตยและการปกครองโดยกฎหมาย (The rule of law) โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดแห่งลัทธิปัจเจกชนนิยม ซึ่งน่าจะเป็นที่มาของแนวความคิดทั้งหมด ด้วย³⁸ รัฐธรรมนูญตามแนวความคิดนี้จึงมีบทบัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนหรือสิทธิเสรีภาพขั้น พื้นฐานของพลเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย เช่น สิทธิเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการทำสัญญาและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ รัฐจะต้อง เคารพต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองอันเป็นองค์ประกอบของรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งทำให้รัฐมี อำนาจจำกัด โดยต้องยอมตนอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ กรณีที่รัฐจะล่วงล้ำสิทธิ ขั้นพื้นฐานของประชาชนต้องมีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้³⁹

แนวความคิดต่างๆ ดังกล่าวได้ปรากฏเป็นหลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญ ได้แก่⁴⁰

- 1) หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ
- 2) หลักการคุ้มครองทรัพย์สินส่วนบุคคล
- 3) หลักการแบ่งแยกอำนาจปกครอง
- 4) หลักการห้ามผูกขาดทางการเมือง และ
- 5) การรับรองเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

แนวความคิดตามรัฐธรรมนูญในศตวรรษที่ 18-19 มีแนวความคิดอันสืบเนื่องมาจาก “กฎหมายธรรมชาติ (Natural law)” โดยถือว่าสิทธิเหล่านี้เป็น “สิทธิธรรมชาติ (Natural right)”

กฎหมายธรรมชาติ มีความหมายในทางทฤษฎีเป็น 2 นัย คือ⁴¹

ทฤษฎีที่แรก เป็นทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติที่ปรากฏในยุคโบราณ (กรีกโรมัน) ซึ่งมี อิทธิพลเรื่อยมาถึงยุคกลาง (ศตวรรษที่ 16) ถือว่ากฎหมายธรรมชาติเป็นหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

³⁷ ไพโรจน์ ชัยนาม, (2524). สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ภาค 1. หน้า 78-79.

³⁸ อุกฤษ มงคลนาวิน, (2517, 1 มกราคม). “รัฐธรรมนูญกับเศรษฐกิจของไทย.” วารสารกฎหมาย. หน้า 33.

³⁹ สมยศ เชื้อไทย, (2535). คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. หน้า 89.

⁴⁰ อุกฤษ มงคลนาวิน, หน้าเดิม.

⁴¹ จรัญ โฆษณานันท์, (2535). นิติปรัชญา. หน้า 118.

อุดมคติที่มีค่าบังคับสูงกว่ากฎหมายที่มนุษย์บัญญัติขึ้นเอง ดังนั้น กฎหมายใดที่มนุษย์บัญญัติขึ้น ซึ่งขัดหรือแย้งต่อหลักกฎหมายธรรมชาติย่อมไม่มีค่าบังคับเป็นกฎหมาย (Lex Injusta Non Lex)

ทฤษฎีที่สอง เป็นทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติในยุคปัจจุบัน ถือว่าหลักกฎหมายธรรมชาติเป็นเพียงอุดมคติของกฎหมายที่จะบัญญัติขึ้น ดังนั้น การบัญญัติหรือตรากฎหมายจึงควรให้สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายธรรมชาติ กฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับหลักกฎหมายธรรมชาติ อาจถือว่าเป็นกฎหมายที่ไม่มีค่าทางกฎหมายโดยสมบูรณ์ แต่ก็ไม่ได้เป็นโมฆะ หรือไม่มีค่าบังคับในทางกฎหมายเสียเลย

การกำเนิด ดำรงอยู่ และพัฒนาการของกฎหมายธรรมชาติจึงเป็นเหมือนสัญลักษณ์ของความขัดแย้งหรือความไม่สมบูรณ์ในสังคมมนุษย์ที่ปรากฏอยู่ จนทำให้ต้องมีการเรียกร้องหรืออ้างอิงกฎหมายอุดมคติขึ้นยันต่อรัฐ ในฐานะผู้ออกกฎหมายและผู้ใช้อำนาจปกครองต่อประชาชน ข้อนี้จะเห็นได้ว่าในยุคสมัยที่บ้านเมืองวุ่นวายสับสนหรือมีปัญหาเรื่องการใช้อำนาจของรัฐอย่างไม่เป็นระบบ กฎหมายธรรมชาติมักถูกนำขึ้นกล่าวอ้างอย่างหนักแน่นเสมอจากบรรดาบุคคลผู้คับข้องหรือถูกกดขี่ เพื่อการขบถต่อต้านอำนาจรัฐที่ตนเห็นว่าไม่เห็นธรรม กฎหมายธรรมชาติในแง่นี้จึงเป็นเสมือนกฎหมายอุดมคติที่คุ้มครองและค้ำประกันสิทธิเสรีภาพแก่ปัจเจกชนทั่วไปในลักษณะที่เป็นพลังความคิดปฏิวัติ⁴²

ต่อมาในศตวรรษที่ 20 เนื่องจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการแพทย์ และการคมนาคมก้าวหน้ามากขึ้น จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมากแล้ว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์แน่นแฟ้นยิ่งกว่าก่อน ขอบเขตของสังคมจึงกว้างขวางมากขึ้นทุกวัน และองค์กรทางสังคมก็มีลักษณะการจัดตั้งที่ละเอียดและรัดกุมขึ้นตลอดเวลา ฉะนั้น ลักษณะความสัมพันธ์ของสังคมปัจจุบัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่คนหนึ่งไม่ว่าจะดีหรือไม่ก็ตาม หากได้มีผลจำกัดเฉพาะตัวบุคคลนั้นรวมทั้งครอบครัวเขาเท่านั้นไม่ แต่มักจะมีผลกระทบกระเทือนถึงสังคมส่วนรวมด้วยเสมอไป เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับสังคมมีความแน่นแฟ้นมากเช่นนี้ รวมตลอดถึงความเจริญทางการศึกษาและวัฒนธรรม ความคิดเกี่ยวกับความจำเป็นจะต้องร่วมมือและเอื้อเพื่อเผื่อแผ่กันจึงมากขึ้น กล่าวได้ว่าความแน่นแฟ้นในความสัมพันธ์ของชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์สำคัญแห่งปัจจุบัน และจากพื้นฐานของวัฒนธรรมเช่นนี้ เป็นเหตุให้เกิดแนวความคิดสังคมร่วมกัน ซึ่งถือว่าคนในสังคมต้องแบ่งงานกันและร่วมมือกัน เพราะทุกคนมีประโยชน์ได้เสียร่วมกันทั้งสิ้น แนวความคิดร่วมกันก็เป็นเหตุให้พื้นฐานแนวความคิดแห่งรัฐธรรมนุญในศตวรรษที่ 20 มีลักษณะขยายขอบเขตจากรัฐธรรมนุญทางการเมืองไปสู่รัฐธรรมนุญทางเศรษฐกิจ โดยเพิ่ม

⁴² แหล่งเดิม. หน้า 119-120.

ความมุ่งหมายในด้านคุ้มครองความเสมอภาคทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง นอกจากความเสมอภาคและเสรีภาพทางการเมือง⁴³

ก่อนศตวรรษที่ 18 - 19 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นของกษัตริย์ เอกชนมีเพียงสิทธิครอบครองและสิทธิใช้สอยเท่านั้น การใช้ทรัพย์สินของเอกชนอาจถูกยึดตามอำเภอใจเมื่อใดก็ได้ แต่เมื่อถึงศตวรรษที่ 18 - 19 เนื่องจากอิทธิพลของแนวความคิดปัจเจกชนนิยมกับสิทธิเสรีนิยม จึงมีความเห็นว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพอื่นๆ หากใช้เกิดขึ้นเพราะกฎหมายกำหนดให้เป็นเช่นนั้นไม่ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ รัฐหรือเอกชนจะละเมิดมิได้ เจ้าของทรัพย์สินจึงอาจใช้สอยทรัพย์สินนั้นหรือสละทิ้งไปเสียได้ตามอำเภอใจ กฎหมายของรัฐไม่อาจก้าวท้าวได้ ยิ่งกว่านั้นการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินเอกชน ยังถือเป็นหน้าที่ของรัฐอีกด้วย ความคิดเช่นนี้เป็นที่แพร่หลายภายหลังปฏิวัติฝรั่งเศส ดังปรากฏในปฏิญญาแห่งสิทธิมนุษยชนและของพลเมืองฝรั่งเศส มาตรา 2 บัญญัติว่า “วัตถุประสงค์แห่งสมาคมของพลเมืองทั้งหมดคือการดำรงไว้ซึ่งสิทธิแห่งมนุษยชนอันได้มาโดยธรรมชาติ และไม่อาจถูกกลืนอนแม้โดยกฎหมาย สิทธิเหล่านี้ได้แก่ เสรีภาพในทรัพย์สิน ความปลอดภัย และการต่อต้านการกดขี่ข่มเหง” และมาตรา 17 บัญญัติว่า “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นสิทธิอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะละเมิดมิได้ การละเมิดกรรมสิทธิ์จะกระทำมิได้ เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งสาธารณชนตามที่กำหนดในกฎหมาย และได้ชดใช้ค่าทำขวัญตามสมควรเสียก่อนแล้ว” และปรากฏในแมกนา คาร์ตา (Magna Carta) ของประเทศอังกฤษกำหนดให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินว่า “บุคคลจะต้องไม่ถูกจับกุม กักขัง ขັบไล้หรือริบทรัพย์สิน เว้นเสียแต่จะได้รับการพิจารณาโดยที่ประชุมขุนนาง (His Peers) และตามกฎหมายของบ้านเมือง” สำหรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 17 กำหนดว่า “(1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเอง เช่นเดียวกับหรือโดยร่วมกับผู้อื่น (2) บุคคลใดๆ จะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้” ความคิดเช่นนี้เป็นที่ยอมรับทั่วไปจนสิ้นศตวรรษที่ 19 แต่ความคิดเช่นนี้ก็ปรากฏในภายหลังว่ามักจะเกิดผลเสียแก่สาธารณะประโยชน์และมักเป็นโอกาสอันง่ายที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงกันอย่างมาก อันเป็นเหตุให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดิน ซึ่งเป็นหัวใจแห่งความมั่งคั่ง เมื่อที่ดินตกอยู่ในมือของคนจำนวนน้อยเพื่อแสวงหาประโยชน์อันไม่สมควร ก็มักจะกระทบกระเทือนต่อการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชนทั่วไปและเป็นสาเหตุ

⁴³ อุกฤษ มงคลนาวิน. หน้าเดิม.

ที่สำคัญที่สร้างความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ความคิดเช่นนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับของรัฐธรรมนูญนานาประเทศในปัจจุบัน⁴⁴

รัฐธรรมนูญในศตวรรษที่ 20 ได้ยอมรับแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไม่เพียงแต่เป็นสิทธิชนิดหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ชนิดหนึ่งด้วย แนวความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นตามความเห็นชอบของนักปราชญ์ฝรั่งเศสท่านหนึ่งชื่อว่า Leon Duguit ซึ่งปฏิเสธกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะต้องมีอยู่เนื่องจากหน้าที่ตามสังคมชนิดหนึ่ง (Social function) นัยหนึ่ง เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะใช้สอยเพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้นหาได้ไม่ แต่ต้องปฏิบัติตามภาระที่มีต่อสังคมอีกด้วยนั้น เจ้าของต้องใช้ทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ใช่สอยและเสียประโยชน์แก่สาธารณะแล้ว รัฐบาลก็อาจแทรกแซงได้ ภายใต้ความเห็นเช่นนี้ ทรัพย์สินของบุคคลจักต้องเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วย จึงจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย⁴⁵

2.4.2 สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินตามวิวัฒนาการของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย แนวความคิดในด้านเสรีภาพ สิทธิของบุคคล และสิทธิในทรัพย์สินนั้นมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ศิลจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมิกกล่าวว่าย้อยู่หลายแห่งถึงทางการรักษาสิทธิของราษฎรนั้น ในเรื่องกรรมสิทธิ์ส่วนตัวบุคคลในทรัพย์สินทุกชนิดและสิทธิที่จะสืบมรดกในทรัพย์สินนั้นๆ เช่น “สร้างป่าหมาก ป่าพลู ทั่วเมืองนี้ทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลายในเมืองนี้ ป่าตางก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ไทรสร้างได้ไว้แก่มัน” และ “ไพร่ฟ้าหน้าใส ลูกเจ้า ลูกขุน ผู้ใดแล ล้มหาย ดายกว่า เข้าเรือนพ่อ เชื้อเชื้อค้ำมัน ช้างขอลูกเมียเขี้ยว ไพร่ฟ้าข้าไท ป่าหมากป่าพลู พ่อเชื่อมั่นไว้แก่ลูกมันสิ้น” เป็นต้น ซึ่งการบัญญัติข้อความเช่นนี้เท่ากับเป็นการยอมรับหลักกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเอกชน ทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์⁴⁶ ส่วนในสมัยกรุงศรีอยุธยา ระบอบการปกครองของกรุงศรีอยุธยาเป็นระบอบการปกครองซึ่งพระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจเป็นล้นพ้น ด้วยเหตุนี้สังคมในสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงเป็นสังคมที่ขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์โดยตรง⁴⁷ และในสมัยกรุงศรีอยุธยาเริ่มระบอบศักดินาและได้ใช้ติดต่อกันมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ยังมีได้เลิกไปโดยหมดสิ้นทีเดียว ผิดกันแต่ว่าศักดินาในปัจจุบันเป็นเรื่องของประเพณี มิได้มีผลทางกฎหมายหรือเกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของคน

⁴⁴ แหล่งเดิม. หน้า 41.

⁴⁵ แหล่งเดิม.

⁴⁶ ดวงจิตต์ กำประเสริฐ. (2531). ประวัติศาสตร์กฎหมาย. หน้า 27.

⁴⁷ คีฤทธิ ปราโมช. ม.ร.ว. (2518). ประวัติศาสตร์และการเมือง. หน้า 37.

จากที่กล่าวมาข้างต้น การปกครองของไทย แม้แต่เดิมจะเป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครอง เป็นผู้ออกกฎหมายและใช้กฎหมาย ก็ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนและสิทธิเสรีภาพในการครอบครองทรัพย์สิน มีสิทธิในการจับของที่ดินในการทำมาหากิน ทำเรือสวนไร่นา และมีสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข และภายหลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศก็ได้มีการยอมรับสิทธิในทรัพย์สิน โดยบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนไว้ว่าสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ⁴⁸

2.4.3 ข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

แม้ว่าแนวความคิดและความศักดิ์สิทธิ์แห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นแนวความคิดที่แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปภายหลังจากการปฏิวัติฝรั่งเศส ในสมัยศตวรรษที่ 18 - 19 ก็ตาม แต่ต่อมาแนวความคิดเช่นนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปในศตวรรษที่ 20 โดยเห็นว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต้องประกอบด้วยภาระหรือหน้าที่ต่อสังคม เพื่อป้องกันความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม และผลเสียอันจะเกิดแก่สาธารณประโยชน์ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมและจำกัดการใช้สอยทรัพย์สินเพื่อให้การใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลเป็นไปตามสิทธิและหน้าที่มีอยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อคุ้มครองสังคมส่วนรวมของรัฐ ประโยชน์นี้ในทางสาธารณสุข เศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความเป็นเอกภาพของรัฐ ซึ่งการควบคุมดังกล่าวรัฐจะกระทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวถึงหรือรุกกล้าสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ ซึ่งก็จะกระทำแต่เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การธำรงรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะเท่านั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐในอันที่จะล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิเสรีภาพไว้อย่างคลุมเครือก็ดี ให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินกว่าความจำเป็นแก่การธำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะก็ดี ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญ⁴⁹

รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ รวมทั้งรัฐธรรมนูญของประเทศไทยได้บัญญัติข้อจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลสรุปได้ดังนี้

⁴⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 48.

⁴⁹ สมยศ เชื้อไทย, เล่มเดิม, หน้า 127.

1) รัฐมีอำนาจที่จะยึดหรือริบทรัพย์สินของบุคคลได้ ถ้าหากบุคคลนั้นได้ใช้สอยทรัพย์สินของตนในการที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือละเมิดต่อบุคคลอื่น หรือทำให้เกิดความไม่สงบสุขต่อสังคมส่วนรวมของรัฐ หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมืองอันเป็นมาตรการที่รัฐใช้ลงโทษบุคคลอย่างหนึ่ง

ในกรณีเช่นนี้ แม้แต่ปรัชญาสากลแห่งสิทธิมนุษยชนได้บัญญัติให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดๆ โดยไม่มีขอบเขตจำกัด แต่ต้องกระทำโดยมิก่ออันตรายแก่ผู้อื่นและการใช้สิทธินั้นมิชอบเขตอันจำเป็น เพื่อให้มนุษยชนอื่นทุกคนใช้สิทธิอย่างเดียวกันโดยเสรีและขอบเขตจำกัดเหล่านี้กำหนดขึ้นได้โดยกฎหมายตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 4 แห่ง Declaration des Droits de l'Homme et du Citoyen 26 August 1789 และการริบทรัพย์สินของบุคคลใดๆ จะกระทำโดยพลการไม่ได้ ตามนัยแห่งมาตรา 17 (2)⁵⁰

สำหรับประเทศไทยเราก็ได้ยอมรับถึงสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลและได้ให้ความคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ⁵¹ แต่รัฐก็ได้ออกกฎหมายจำกัดการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคล โดยออกกฎหมายให้รัฐมีอำนาจยึด อายัด และริบทรัพย์สินของบุคคลได้ ถ้าหากว่าการใช้สอยทรัพย์สินเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายในด้านต่างๆ ดังได้กล่าวแล้วอันเป็นมาตรการในการลงโทษเพื่อผลในทางป้องกันและปราบปรามเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในรัฐ กฎหมายที่จำกัดการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลโดยให้อำนาจรัฐในการยึด อายัดและริบทรัพย์สินได้แก่

- กฎหมายอาญา ได้บัญญัติให้การริบทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่ง⁵² เพื่อป้องกันและปราบปรามบุคคลผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในรัฐ

- กฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อจำกัดการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลให้อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นเอกภาพของรัฐ ความสงบสุขในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนทั้งหลายในรัฐ อันจะทำให้การใช้ทรัพย์สินของบุคคลเป็นไปตามสิทธิและหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎหมาย โดยรัฐจะออกกฎหมายมอบอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหารยึดทรัพย์สินของบุคคลที่กระทำความผิดหรือขัดต่อกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์แห่งสังคมส่วนรวมของรัฐ ทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์นำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม ตามหลักความจำเป็นของรัฐ ดังเช่นพระราชบัญญัติประกันสังคมซึ่งเป็นกฎหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของลูกจ้างซึ่งถือว่าเป็นแรงงาน

⁵⁰ ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 17 บัญญัติว่า

(1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยลำพังตนเองเช่นเดียวกัน โดยร่วมกับผู้อื่น

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้

⁵¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 48.

⁵² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18.

หลักของประเทศ โดยเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคมที่จะนำมาจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างที่ไม่สามารถทำงานได้อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาานั้น เงินสมทบดังกล่าวเกิดจากการจัดเก็บของบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายด้วยกัน อันประกอบด้วย นายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาล ดังนั้นหน้าที่หลักของนายจ้างในการนำส่งเงินสมทบภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดจึงเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำหรือละเว้นเสียไม่ได้เพื่อประโยชน์ของลูกจ้างตนเองและต่อสมาชิกที่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม หน้าที่ของนายจ้างในการนำส่งเงินสมทบจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะผลักดันให้กองทุนประกันสังคมสามารถรักษาเสถียรภาพเงินกองทุนประกันสังคมเพื่อจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างต่อไปได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าการนำส่งเงินสมทบของนายจ้างหรือการไม่ละเว้นหน้าที่ของนายจ้างในการนำส่งเงินสมทบเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการรักษาเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคมและมีความสำคัญเชื่อมโยงไปจนถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศด้วย ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงภายในประเทศตามมา พระราชบัญญัติประกันสังคมจึงเป็นกฎหมายคุ้มครองลูกจ้างที่จัดเป็นกฎหมายที่สำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการรักษาเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคม รัฐจึงจำเป็นต้องมีอำนาจเหนือบุคคลหรือที่เรียกว่าสภาพบังคับให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมหรือชำระไม่ครบถ้วนถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อนำออกขายทอดตลาดมาชำระเป็นค่าเงินสมทบกองทุนประกันสังคมที่ค้างชำระต่อไป⁵³

- ขอมให้รัฐเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ได้เมื่อมีความจำเป็นหรือเพื่อวัตถุประสงค์อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ เช่น เพื่อการสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ กรณีเช่นนี้จะเป็นการที่บุคคลจำเป็นต้องโอนกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ของตนให้แก่รัฐ โดยได้รับค่าตอบแทน แต่เป็นการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของตนโดยที่ตนมิได้สมัครใจ แต่เป็นผลบังคับทางกฎหมาย ปกติแล้วการโอนซึ่งกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินระหว่างกันนั้นจะเป็นไปตามกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนในทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เคารพถึงเจตนาของบุคคลโดยให้ความเป็นอิสระในการแสดงเจตนาที่จะกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นในทางกฎหมายหรือที่เรียกว่า “หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา” ซึ่งเป็นทฤษฎีที่นักกฎหมายในสมัยศตวรรษที่ 18 ให้ความสำคัญสนับสนุนเป็นอันมาก โดยมีความประสงค์ที่จะให้บุคคลมีเสรีภาพหลุดพ้นจากข้อบังคับทางสังคม รวมทั้งข้อบังคับต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ต่อมา “หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา” ก็ได้ถูกโต้แย้งไว้หลาย

⁵³ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50.

ประการ กล่าวคือ มนุษย์เมื่ออยู่ในสังคมมีหน้าที่บางประการต่อสังคมนั้น ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ถูกกำหนดจากภายนอกมาจำกัดเสรีภาพของมนุษย์เอาไว้ นอกจากนี้ ชีวิตในสังคมยังประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถปล่อยให้ตกอยู่ในอิสระและเสรีภาพของมนุษย์ได้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว ธรรมเนียมในทรัพย์สินและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมรดก เป็นต้น ในเรื่องเหล่านี้สังคมหรือรัฐต้องยื่นมือเข้ามาควบคุมเสรีภาพในการแสดงเจตนาของมนุษย์ จะปล่อยให้กระทำตามความสมัครใจไม่ได้ จึงเกิดเป็นทฤษฎีทางสังคมในการทำสัญญา ซึ่งมุ่งความสำคัญของสังคมเหนือเจตนาของบุคคล⁴

หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา⁵ เป็นหลักที่ทำให้สิทธิและเสรีภาพแก่บุคคลในการแสดงเจตนา โดยถือว่าการแสดงเจตนาของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งแต่เดิมหลักแห่งกฎหมายแพ่งจะบัญญัติไว้ในแนวเช่นนี้ โดยป้องกันผลประโยชน์ของปัจเจกชน คือ เป็นแบบ Individualistic Convention ต่อมาในปัจจุบันได้เปลี่ยนแนวเป็นป้องกันผลประโยชน์ของทั้งปัจเจกชนและมหาชน คือ เป็นแบบรักษาความเป็นปึกแผ่นของสังคม (Social Solidarity) และป้องกันผู้อ่อนแอกว่า (Protection of the weak) ซึ่งจะเห็นได้ชัดในเรื่องกรรมสิทธิ์ จะมีลักษณะเป็นแบบ Social Ownership คือ การใช้กรรมสิทธิ์นั้นต้องนึกถึงประโยชน์ของสังคมตลอดเวลา

จึงสรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญจะให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคล แต่สิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลนั้นก็ต้องเป็นไปตามกฎหมาย คือ นอกจากจะใช้สอยเพื่อประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ยังต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ที่มีต่อสังคมสาธารณชนและรัฐ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง ความเสมอภาคเสรีภาพ ความก้าวหน้าของสังคม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินส่วนบุคคลโดยคำนึงถึงจุดหมายที่สำคัญคือประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของสังคม

การที่สิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลถูกจำกัดได้ จึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและเป็นไปตามนโยบายแห่งรัฐ กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลในกรณีหนึ่งได้แก่การยึดและอายัดทรัพย์สิน ดังเช่นพระราชบัญญัติประกันสังคม ซึ่งเป็นกฎหมายที่สำคัญในทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น การยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน จึงมีเหตุผลที่สมควรและเหมาะสมถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวอาจจะกระทบกระเทือนสิทธิส่วนบุคคลไปบ้างก็ตามแต่คุณค่าสังคม (Social value) มีน้ำหนักมากกว่า

⁴ สุรชาติ สัตตบุศย์. คำบรรยายวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์เปรียบเทียบ. หน้า 4.

บทที่ 3

หลักเกณฑ์และหลักกฎหมาย

เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินของต่างประเทศและของประเทศไทย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วถึงการจัดเก็บเงินสมทบและการบริหารเงินสมทบกองทุนประกันสังคมว่ามีขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการอย่างไรก็เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมเงินจากสมาชิกเข้ากองทุนประกันสังคมให้ถูกต้อง เพื่อนำไปจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่สมาชิกต่อไปในอนาคตนั่นเอง การที่ไม่สามารถจัดเก็บเงินสมทบได้ถูกต้องครบถ้วนย่อมมีผลกระทบต่อเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคม การเร่งรัดหนี้จึงถือได้ว่าเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะขาดไม่ได้ ดังนั้น จึงสมควรที่จะได้ทำการศึกษาถึงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศและของประเทศไทย ตลอดจนกฎหมายอื่นของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดหนี้สิน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อหาความถูกต้องเหมาะสมในการกำหนดหลักเกณฑ์และกฎหมายในเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศไทยต่อไป

3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศ

3.1.1 กฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์

กฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ บัญญัติขึ้นโดยวุฒิสภาและรัฐสภาแห่งประเทศฟิลิปปินส์เมื่อปี ค.ศ. 1996 โดยเป็นนโยบายของประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อการกำหนดพัฒนาส่งเสริม และให้บริการด้านประกันสังคม โดยยกเว้นภาษีอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งจะให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างและครอบครัวของลูกจ้างที่ต้องประสบกับความเสียหายต่อการพิการ เจ็บป่วย ชราภาพ และเสียชีวิต เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพื่อความเป็นธรรมในสังคม

การดำเนินงานของสำนักงานระบบประกันสังคม (Social Security System) ของประเทศฟิลิปปินส์ มี 3 โครงการ ในแต่ละโครงการนายจ้างและลูกจ้างเท่านั้นที่ร่วมสมทบเงินตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด แต่มีการกำหนดเพดานรายได้ของแต่ละโครงการไว้ การดำเนินการอยู่ในความควบคุมดูแลของคณะกรรมการประกันสังคม อันประกอบด้วย เลขาธิการด้านแรงงานและการจ้างแรงงาน ผู้บริหารของสำนักงานระบบประกันสังคม และสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งอีกจำนวน

7 คน เป็นผู้แทนของกลุ่มแรงงาน 3 คน โดยต้องเป็นผู้หญิง 1 คน กลุ่มบริหารจัดการ 3 คน โดยต้องเป็นผู้หญิง 1 คน และจากสาธารณชนทั่วไป 1 คน โดยได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีของประเทศฟิลิปปินส์ ประธานคณะกรรมการจะต้องมาจากกลุ่มคณะผู้บริหารและได้รับการแต่งตั้งจากประธานาธิบดีของประเทศ

กรณีถ้ามีข้อขัดแย้งใดๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กฎหมายฉบับนี้ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองการจ่ายประโยชน์ทดแทน การเรียกเก็บเงินสมทบและบทลงโทษ หรือเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่เกี่ยวข้องนั้น ให้อยู่ภายใต้การตัดสินของคณะกรรมการประกันสังคม และคดีที่มีการฟ้องร้องให้คณะกรรมการประกันสังคมหรือสมาชิกในคณะกรรมการประกันสังคมเป็นผู้รับฟังคดี โดยได้รับการมอบหมายจากคณะกรรมการประกันสังคม

ในส่วนของการจัดเก็บเงินสมทบของสำนักงานระบบประกันสังคม (SSS) จะทำการจัดเก็บจากฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายรัฐบาล โดยทำการบังคับจัดเก็บรวบรวมจากเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนหรือรายได้ โดยนายจ้างเป็นผู้หักและเก็บรวบรวมเงินดังกล่าว ในขณะที่ลูกจ้างทำงานอยู่ ส่วนนายจ้างนั้นจะจ่ายเงินสมทบในส่วนของนายจ้างสำหรับลูกจ้างในจำนวนเท่ากับที่ลูกจ้างโดนหักไป ในส่วนของฝ่ายรัฐบาล ด้วยเหตุที่รัฐบาลจ่ายเงินสมทบเพื่อการดำเนินงานตามโครงการ รัฐสภาจะต้องกันงบประมาณไว้สำหรับการนี้ในแต่ละปี นอกเหนือจากเงินสมทบจำนวนดังกล่าวแล้ว รัฐสภาจะต้องกันงบประมาณไว้เป็นครั้งคราวอีกตามจำนวนที่อาจจะต้องนำไปใช้เพื่อรักษาสภาพความสมดุลในการทำงานที่เพียงพอต่อกองทุนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 - 20 ของกฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์

การนำส่งเงินสมทบที่นายจ้างต้องชำระให้กับสำนักงานระบบประกันสังคม (SSS) จะต้องนำส่งภายในสัปดาห์ของเดือนตามปฏิทินถัดจากเดือนที่สมัครเข้าโครงการหรือภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการประกันสังคมอาจกำหนดไว้ นายจ้างทุกคนจะต้องหักเงินได้ ณ ที่จ่ายของลูกจ้างไว้ และส่งเงินสมทบนั้นๆ ตามที่จะต้องชำระ และถ้าหากมิได้จ่ายเงินสมทบจำนวนใดๆ นายจ้างจะต้องจ่ายค่าปรับในจำนวนตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ นอกเหนือจากเงินสมทบที่จะต้องจ่าย โดยนับจากวันที่ครบกำหนดการจ่ายเงินสมทบจนถึงวันที่นำเงินสมทบไปจ่ายหลังวันครบกำหนด ถ้าคณะกรรมการประกันสังคมลงความเห็นว่าเป็นการเหมาะสมก็ให้เรียกเก็บเงินสมทบจากนายจ้างและให้นายจ้างส่งเงินสมทบก่อนถึงกำหนดล่วงหน้า 3 เดือน หรือ 6 เดือน ก่อนก็ได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 22 (a) ของกฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์

การที่บุคคลใดไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลได้เพิกเฉยต่อการจ่ายเงินสมทบคณะกรรมการประกันสังคมอาจจะเรียกเก็บเงินสมทบดังกล่าวโดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 22 (c) ดังนี้

1) โดยการดำเนินการในชั้นศาล ซึ่งจะรับฟังและจัดการเรื่องดังกล่าวมากกว่าการดำเนินการทางแพ่งในรูปแบบอื่นๆ

2) โดยการออกหมายให้เจ้าพนักงานในจังหวัดหรือเมืองใดเมืองหนึ่งเพื่อสั่งให้ชำระหนี้ โดยทำการยึดและขายทรัพย์สินส่วนตัวของลูกหนี้ การขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานตามกฎหมายดังกล่าวจะได้รับการดูแลภายใต้ระเบียบการตามที่กฎหมายกำหนดไว้

กล่าวได้ว่า มาตรการในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างที่เพิกเฉยต่อการจ่ายเงินสมทบนั้น สำนักงานระบบประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ (SSS) ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนในด้วยบทกฎหมายว่าการดำเนินการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ (นายจ้าง) ให้อยู่ภายใต้การควบคุมและสั่งการของคณะกรรมการประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์⁵⁵

3.1.2 กฎหมายประกันสังคมของประเทศเกาหลี

กฎหมายประกันสังคมของประเทศเกาหลี มีรูปแบบการจัดองค์กรบริหารงานแบบเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ NPC (National Pension Corporation) โดยมีลักษณะของบริษัทที่รัฐเป็นเจ้าของ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม (Ministry of Health and Social Affairs)⁵⁶

การดำเนินงานขององค์กรบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้าง ลูกจ้าง บุคคลทั่วไปที่ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร และชาวประมง ในแต่ละเดือนที่มีการทำงาน สำหรับเข้าโครงการบำนาญแห่งชาติ เพื่อให้ความคุ้มครองในเวลาที่เกษียณอายุ ทั้งนี้ องค์กรบริหารงาน NPC สามารถอนุญาตให้สมาชิกขยายระยะเวลาส่งเงินสมทบได้อีกไม่เกิน 1 เดือน ซึ่งผู้ที่มีความประสงค์ดังกล่าวต้องยื่นความจำนงกับองค์กรบริหารงาน NPC ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด โดยมีกฎหมายเฉพาะทั้งแบบบังคับซึ่งจะใช้บังคับกับนายจ้างและลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป และแบบสมัครใจสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ เกษตรกร และชาวประมง รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมจะเป็นผู้กำหนดนโยบายทางด้านการลงทุน และองค์กรบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) จะเป็นผู้ดูแลและบริหารเงินกองทุนด้วยตนเอง ซึ่งมีหน่วยงาน Fund Operation Research Center ทำหน้าที่วางแผนและวิจัยสถานภาพของกองทุนเพื่อให้กองทุนมีเสถียรภาพ สำหรับการเพิ่มอัตราเงินสมทบจะเชิญ

⁵⁵ สำนักงานประกันสังคม ก (2541). กฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ (Social Security Law, 1996 Edition) โดยฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กองวิชาการและแผนงาน. หน้า 1-31.

⁵⁶ สำนักงานประกันสังคม ข (2537). รายงานการศึกษาดูงาน การประกันสังคมของประเทศเกาหลี. หน้า 10.

ผู้เชี่ยวชาญทุกด้าน เพื่อเป็นหลักประกันว่ากองทุนมีเสถียรภาพ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สมาชิก⁵⁷

ความคุ้มครองที่สมาชิกได้รับภายใต้การบริหารงานประกันสังคมของประเทศเกาหลี ครอบคลุมการประกันสังคม การประกันการชราภาพ ทูพพลภาพ และตาย ตามกฎหมายแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายประโยชน์ทดแทน⁵⁸ เป็นหน้าที่ของ NPC (National Pension Corporation) ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม (Ministry of Health and Social Affairs) การเจ็บป่วยและการคลอดบุตรอยู่ในการบริหารงานและรับผิดชอบโดยสหพันธ์การประกันทางการแพทย์แห่งชาติ (National Federation of Medical Insurance) ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม (Ministry of Health and Social Affairs) ส่วนกรณีอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยอื่นเนื่องมาจากการทำงานจะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงกิจการแรงงาน (Ministry of Labour Affairs)⁵⁹

ในส่วนกระบวนการเรียกเก็บเงินสมทบที่ค้างชำระนั้น หากสมาชิกไม่ได้นำส่งเงินสมทบภายในระยะเวลาที่กำหนด (รวมระยะเวลาที่ขอยายแล้ว) องค์การบริหารงาน NPC สามารถออกคำสั่งสำนักงาน (Presidential Decree) ซึ่งอยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการผู้จัดการ (The Board of Directors) ประกอบด้วยผู้จัดการสูงสุด (Chief Director) ผู้จัดการบริหาร (Executive Directors) และผู้จัดการทั่วไป (Directors) มีหน้าที่หลักเพื่อพิจารณาและตัดสินใจในเรื่องสำคัญขององค์การบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) เพื่อกำหนดระยะเวลาสำหรับจ่ายเงินสมทบที่ค้างชำระ และมีหนังสือแจ้งเตือนสมาชิกให้เร่งดำเนินการชำระเงินสมทบซึ่งต้องมีระยะเวลาให้ชำระไม่น้อยกว่า 10 วัน

ทั้งนี้ หากผู้ได้รับหนังสือยังไม่จ่ายภายในเวลาที่กำหนด องค์การบริหารงาน NPC สามารถดำเนินการเรียกเก็บเงินสมทบค้างชำระได้ โดยใช้กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เช่นเดียวกับการเรียกเก็บภาษีค้างจ่ายของประเทศ โดยขออนุญาตกระทรวงสุขภาพและสวัสดิการ (The Ministry of Health and Welfare) และหากต้องยึดทรัพย์สินตามมาตรการดังกล่าวขององค์การบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) อาจขอให้บริษัทจัดการทรัพย์สินแห่งประเทศเกาหลี (The Korea Asset Management Corporation : KAMCO) ช่วยดำเนินการยึด

⁵⁷ นงเยาว์ รีเจริญ. (2545). แนวทางการบริหารเงินกองทุนประกันสังคม. หน้า 10.

⁵⁸ สำนักงานประกันสังคม ค (2538). กฎหมายบำนาญแห่งชาติสาธารณรัฐเกาหลี (ฉบับแก้ไข) Korea 's National Pension Act (Amended in 1989) National Pension Corporation โดยฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กองวิชาการและแผนงาน. หน้า 1.

⁵⁹ นิคม จันทร์วิฑูร ฯ เล่มเดิม. หน้า 25.

ทรัพย์สินตามที่ระบุในคำสั่งสำนักงานในกรณีที่ต้องจัดการบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) อาจไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการยึดทรัพย์สินนั้น⁶⁰

กล่าวได้ว่า มาตรการในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างที่เพิกเฉยต่อการจ่ายเงินสมทบนั้น ตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศเกาหลี องค์การบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) ได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินว่าให้อยู่ภายใต้การพิจารณาของคณะกรรมการผู้จัดการ ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่มซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาและตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญขององค์การบริหารงาน NPC (National Pension Corporation)

3.1.3 กฎหมายประกันสังคมของประเทศสิงคโปร์

กฎหมายประกันสังคมของประเทศสิงคโปร์ มีการให้ความคุ้มครองกรณีชราภาพ ทุพพลภาพ ตาย โดยรัฐจัดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Central Provident Fund) ในปี ค.ศ. 1953 เป็นโครงการที่มีลักษณะการออมทรัพย์ระยะยาว นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน กระทรวงกำลังคน (Ministry of Manpower) เป็นผู้ควบคุมดูแลทั่วไป โดยนายจ้างทุกคนมีหน้าที่หักเงินสมทบจากค่าจ้างของลูกจ้าง และจะต้องจ่ายเงินสมทบดังกล่าวตามอัตราเงินสมทบที่กำหนด โดยที่คณะกรรมการสามารถอนุญาตให้นายจ้างค้างจ่ายเงินสมทบได้ไม่เกิน 6 เดือน หากผู้ใดไม่จ่ายเงินเข้ากองทุนภายในเวลาที่กำหนดในแต่ละเดือนภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือว่ากระทำผิด ทั้งนี้ หากนายจ้างได้หักเงินสมทบรายเดือนของลูกจ้างตามจำนวนที่กำหนดแต่ไม่นำส่งเข้ากองทุนภายในเวลาที่กำหนด จะถือว่ามีความผิดและจะต้องถูกปรับหรือจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยศูนย์กลางกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จะดูแลรักษากองทุนและดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ได้แก่โครงการเพื่อที่อยู่อาศัย (Public Housing Scheme) ที่สมาชิกสามารถนำเงินออมไปซื้อแฟลตในโครงการได้ โครงการด้านอสังหาริมทรัพย์ (Residential Properties Scheme) คือสมาชิกสามารถนำเงินออมทรัพย์ไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ของตนเองเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยหรือเพื่อให้เช่าได้ โครงการ Home Properties Scheme เป็นโครงการที่บังคับให้สมาชิกทำประกันกับโครงการ เมื่อสมาชิกซื้อที่อยู่อาศัยโดยมีหลักประกันว่าจะได้รับความคุ้มครองเมื่อผู้กู้ถึงแก่ความตายก่อนอายุ 55 ปี หรือยังชำระเงินกู้ไม่หมดหรือทุพพลภาพ โครงการคุ้มครองผู้อยู่ในอุปการะ โครงการเพื่อการลงทุนซึ่งสมาชิกจะได้รับผลตอบแทนในลักษณะของเงินปันผลและดอกเบี้ย โครงการอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย หรือโครงการเพื่อการศึกษาของตนหรือของบุตร โดยต้องชำระคืนพร้อมดอกเบี้ยหลังจบการศึกษาแล้ว 1 ปี โครงการออม

⁶⁰สำนักงานประกันสังคม ข. เล่มเดิม. หน้า 15-16.

ทรัพย์เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลสำหรับสมาชิกและบุคคลในครอบครัวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน เป็นต้น⁶¹

การให้ความคุ้มครองกรณีเจ็บป่วยและการคลอดบุตร เป็นโครงการที่เป็นความรับผิดชอบของนายจ้าง ในลักษณะของการจ่ายเป็นเงินสดและผลประโยชน์ตอบแทนสำหรับการคลอดบุตร อยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงกำลังคน เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ส่วนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้การดูแลทางการแพทย์รวมทั้งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ กระทรวงสุขภาพ (Ministry of Health) เป็นผู้จัดหาและให้บริการทางการแพทย์โดยผ่านทางโรงพยาบาลของรัฐบาล

การคุ้มครองกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน กระทรวงกำลังคนเป็นผู้ควบคุมดูแล กรณีการเป็นผู้บังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการยอมรับให้มีการตกลงระหว่างนายจ้างและผู้เรียกร้องสิทธิ และกำหนดเงินช่วยเหลือสำหรับทายาทที่อยู่ข้างหลัง นายจ้างต้องประกันความรับผิดไว้กับบริษัทเอกชน กระทรวงอาจยกเว้นนายจ้างบางรายหรือชั้นของนายจ้างที่บังคับให้ทำประกันภัย

ส่วนการเรียกเก็บเงินสมทบที่ค้างชำระนั้น ก็มีกระบวนการโดยเริ่มจากตรวจสอบทางระบบคอมพิวเตอร์ของกองทุน ซึ่งระบบคอมพิวเตอร์จะตรวจสอบรายชื่อนายจ้างที่ค้างชำระและจะส่งรายชื่อให้เจ้าพนักงานสืบสวนทำการติดตาม โดยที่นายจ้างจะได้รับแจ้งถึงการดำเนินการตามกฎหมายหากไม่ชำระเงินสมทบ ดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ค้างจ่ายตามเวลาที่กำหนด ส่วนลูกจ้างของนายจ้างดังกล่าวจะได้รับแจ้งว่าเงินสมทบยังไม่ได้รับการชำระ ซึ่งหากนายจ้างยังไม่จ่ายเงินที่ค้างชำระก็จะถูกดำเนินคดีต่อศาล ซึ่งศาลจะออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ ดอกเบี้ย และค่าปรับตามกฎหมาย โดยคณะกรรมการสามารถเรียกเก็บตามจำนวนที่ค้างชำระได้ และหากนายจ้างยังคงไม่จ่ายเงินที่ค้างชำระ ศาลจะออกหมายศาล (Warrant) เพื่อดำเนินการยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้าง สำหรับผู้ที่กระทำความผิดฐานจ่ายเงินช้าจะถูกปรับ ซึ่งหากกระทำผิดซ้ำอีกจะถูกปรับในจำนวนที่มากขึ้นต่อไป

กล่าวได้ว่า มาตรการในการเร่งรัดหนี้ค่อนนายจ้างที่เพิกเฉยต่อการจ่ายเงินสมทบนั้น ตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศสิงคโปร์ จะทำการเร่งรัดหนี้ในเบื้องต้นก่อนโดยการแจ้งให้นายจ้างได้ทราบ ซึ่งถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยอยู่อีกก็จะดำเนินการทางศาลโดยการยึดหรืออายัด

⁶¹ สำนักงานประกันสังคม ง (2537). รายงานการศึกษาของคณะกรรมการประกันสังคมที่ปรึกษา และข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ณ ประเทศออสเตรเลีย และสิงคโปร์. หน้า 43-45.

ทรัพย์สินของนายจ้าง ดังนั้น มาตรการในการเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมของ ประเทศสิงคโปร์ จึงดำเนินการโดยอาศัยอำนาจของศาล⁶²

3.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศไทย

โดยหลักทางกฎหมายทั่วไปเมื่อเจ้าหนี้ได้ติดตามทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้แต่ลูกหนี้เพิกเฉยไม่ดำเนินการชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้⁶³ และเมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่เจ้าหนี้เรียกร้องอันเป็นผลให้ลูกหนี้เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถ้าวูกหนี้ตามคำพิพากษายังไม่ยอมชำระหนี้อีก เจ้าหนี้จะต้องขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าหน้าที่ของศาลดำเนินการบังคับคดีตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง⁶⁴ โดยจะดำเนินการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้นำไปขายทอดตลาดเพื่อนำไปชำระหนี้ หรือออกยึดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้แล้วนำไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่อไป ซึ่งโดยปกติเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่มีอำนาจจะบังคับคดีด้วยตนเอง เพราะหากปล่อยให้เจ้าหนี้ดำเนินการได้เองจะเกิดการบังคับในวิธีการโดยใช้กำลัง บังคับ การบุกรุกเข้าไปเพื่อนำเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไป ซึ่งนอกจากจะเป็นเหตุอันก่อให้เกิดความไม่ถูกต้องเหมาะสมแล้วยังก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย รัฐจึงต้องทำหน้าที่ดำเนินการ โดยมีพนักงานบังคับคดีซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของศาลดำเนินการบังคับคดีโดยการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อขายทอดตลาดนำเงินไปชำระหนี้จนเป็นที่พอใจแก่เจ้าหนี้ภายใต้ขอบเขตของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล และสภาพแห่งหนี้หรือการบังคับคดีนั้นเปิดช่องให้กระทำได้เพื่อให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีผลบังคับได้

ตามที่กล่าวมาแล้วว่าการบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาดำเนินการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของศาลเท่านั้นที่จะดำเนินการบังคับคดี เพื่อทำการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้นำไปขายทอดตลาดชำระหนี้ต่อไป การที่บุคคลหนึ่งบังคับให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งชำระหนี้ถือเป็นสิทธิเรียกร้องกันในทางแพ่ง หนี้เป็นเรื่องที่มีผลเกิดขึ้นจากการกระทำของฝ่ายลูกหนี้อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ตามกฎหมาย เช่น การกระทำผิดสัญญา การกระทำละเมิด แต่ก็มีหนี้อีกประการหนึ่ง อันเกิดจากการที่บุคคลใดไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กรณีประมวลรัษฎากรกำหนดให้ผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระภาษีตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนด กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของ

⁶² Social Security Program Throughout the World 1997. p 318-319.

⁶³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 213.

⁶⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477 มาตรา 271.

กรมสรรพากรมีอำนาจติดตามทวงถาม หากผู้มีเงินได้ดังกล่าวยังไม่ดำเนินการชำระหนี้ภาษีตาม กำหนดภายในระยะเวลาที่แจ้งเตือนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรซึ่งเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานฝ่ายบริหารสามารถดำเนินการยึดอาชัตทรัพย์สินของผู้มีเงินได้ที่ต้องชำระ เงินภาษีเพื่อนำไปขายทอดตลาดนำเงินไปชำระหนี้ภาษีและเงินเพิ่มตามกฎหมายได้⁶⁵ ถือเป็นสิทธิ เรียกร้องหรือเป็นหนี้ฝ่ายรัฐ จะฟ้องเรียกเอาได้ภายในกำหนดอายุความ ซึ่งทั้งนี้กรณีเงินสมทบ กองทุนประกันสังคมก็ถือเป็นหน้าที่ของนายจ้างตามกฎหมายที่จะต้องนำส่งเงินสมทบให้แก่ สำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 จึงถือได้ว่าเป็นหน้าที่ สำนักงานประกันสังคมจะใช้สิทธิเรียกร้องให้นายจ้างชำระหนี้ดังกล่าวได้หากนายจ้างไม่นำส่ง เงินสมทบภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น ในการติดตามเร่งรัดหนี้สินของสำนักงาน ประกันสังคม พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคม ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานฝ่ายบริหาร คือ สำนักงานประกันสังคมโดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงาน ประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 จึงมีอำนาจออกคำสั่งยึด อาชัตทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม และเงินเพิ่มตามกฎหมาย เพื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินนำเงินไปชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มดังกล่าว

การที่รัฐมอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารสามารถดำเนินการยึดอาชัตทรัพย์สิน เพื่อนำไปขาย ทอดตลาดและนำเงินไปชำระหนี้ตามกฎหมายตามที่กล่าวจากตัวอย่างในประมวลรัษฎากร หรือ พระราชบัญญัติประกันสังคมนั้น สืบเนื่องจากกฎหมายดังเช่นว่านั้นเป็นกฎหมายที่ตรขึ้นเพื่อให้ ฝ่ายบริหารจัดให้มีการบริการสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การดูแลให้ความคุ้มครองประชาชนและ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยตามเจตนารมณ์ของการบริหารประเทศโดยการนำเงินภาษีอากร ไป พัฒนาทะนุบำรุงบริหารต่าง ๆ ในส่วนของเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ก็นำไปใช้จ่ายเป็น ประโยชน์ทดแทนคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่ลูกจ้างผู้ประกันตนซึ่งต้องประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตายอันมีสาเหตุอันมิใช่เนื่องมาจากการทำงานตามกฎหมายประกันสังคม รวมทั้ง กรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน

หากมีบุคคลใดปฏิบัติไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ไม่นำส่งเงินภาษีหรือไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ก็จะเกิดความเสียหายต่อรัฐในอันที่จะนำเงินภาษีไปใช้ จ่ายในการบริหารพัฒนาประเทศ หรือต่อกองทุนประกันสังคมในอันที่จะรักษาเสถียรภาพของ เงินกองทุนประกันสังคม และความแข็งแกร่งในการนำไปใช้จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนแก่ลูกจ้าง ผู้ประกันตนได้ รัฐจึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการเร่งรัดหนี้สินดังกล่าวโดยให้มีอำนาจในการยึด

⁶⁵ ประมวลรัษฎากร มาตรา 12.

อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของบุคคลนั้นในกรณีดังกล่าวมา เพื่อให้สามารถติดตามให้มีการชำระหนี้ได้อย่างต่อเนื่องรวดเร็วเกิดประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องนำคดีไปสู่ศาล แต่ทั้งนี้การใช้มาตรการยึดอายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างจะต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

3.2.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้กำหนดให้ทุกครั้งที่นายจ้างได้จ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างนั้น ให้นายจ้างหักค่าจ้างของลูกจ้างตามจำนวนที่จะต้องนำส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของลูกจ้างผู้ประกันตน โดยกฎหมายกำหนดให้นายจ้างต้องนำส่งเงินสมทบที่นายจ้างได้หักจากลูกจ้างไว้ และเงินสมทบในส่วนของนายจ้างที่นายจ้างต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้าง โดยส่งให้กับสำนักงานประกันสังคมภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบไว้ พร้อมยื่นแบบแสดงรายการการนำส่งเงินสมทบตามแบบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้กำหนดไว้⁶⁶

(1) หลักเกณฑ์ก่อนดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สิน

เมื่อนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบ หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายประกันสังคมได้กำหนดไว้ นั้น ให้สำนักงานประกันสังคมมีมาตรการในการลงโทษแก่นายจ้างซึ่งถือเป็นมาตรการลงโทษทางแพ่งเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ด้วยการคิดเงินเพิ่มแก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบในส่วนของตน หรือในส่วนของผู้ประกันตน หรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยอัตราเงินเพิ่มที่นายจ้างต้องจ่ายนั้น กำหนดไว้ในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างยังมีได้นำส่ง หรือของจำนวนเงินที่ยังขาดอยู่นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือนถ้าถึงสิบห้าวันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งเดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง⁶⁷ แต่ถ้านายจ้างมิได้หักค่าจ้างของผู้ประกันตน เพื่อส่งเป็นเงินสมทบหรือหักไว้แล้วแต่ยังไม่ครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น ให้นายจ้างรับผิดชอบใช้เงินที่ต้องส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนเต็มจำนวนและต้องจ่ายเงินเพิ่มในจำนวนนี้ตามที่กฎหมายกำหนดนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบและในกรณีเช่นว่านี้สิทธิที่ผู้ประกันตนพึงได้รับคงมีเสมือนหนึ่งว่าผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบแล้ว⁶⁸ ซึ่งถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำเตือนครั้งแรกให้นายจ้างนำเงินสมทบที่ค้างชำระ และเงินเพิ่มตามกฎหมายมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือนฉบับแรกนั้น ถ้านายจ้างได้รับคำเตือน

⁶⁶ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 47.

⁶⁷ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49.

⁶⁸ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 วรรคสอง.

ดังกล่าวแล้วแต่ยังไม่นำเงินสมทบที่ค้างชำระ และเงินเพิ่มมาชำระภายในกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบ และแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบได้ โดยถ้า นายจ้างเคยนำส่งเงินสมทบมาแล้วให้ถือว่าจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างมีหน้าที่นำส่งในเดือนต่อมา แต่ละเดือนมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบในเดือนที่นายจ้างได้นำส่งแล้วเดือนสุดท้ายเต็มเดือน แต่ถ้านายจ้างซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้แต่ไม่ยื่นแบบแสดงรายการตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533⁶⁹ หรือยื่นแบบแสดงรายการตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แล้ว แต่ไม่เคยนำส่งเงินสมทบ หรือยื่นแบบแสดงรายการโดยแจ้งจำนวนและรายชื่อลูกจ้าง น้อยกว่าจำนวนลูกจ้างที่มีอยู่จริง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินเงินสมทบจากแบบรายการที่ นายจ้างเคยยื่นไว้ หรือจากจำนวนลูกจ้างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบแล้วแต่กรณี โดยถือว่า ลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนในอัตราที่ได้เคยมีการยื่นแบบรายการไว้ แต่ถ้าไม่เคยมี การยื่นแบบรายการ หรือยื่นแบบรายการไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างรายเดือน ไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับอยู่ในท้องที่ นั้นคูณด้วยสามสิบ⁷⁰

คำว่า “เงินสมทบ” หมายความว่า เงินที่นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลส่งเข้ากองทุน ประกันสังคมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนการนำส่งเงินสมทบเป็นหน้าที่ของนายจ้างที่ ต้องหักเงินสมทบจากลูกจ้างและนำส่งภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการจ่ายค่าจ้าง พร้อมแบบรายการแสดงการนำส่งเงินสมทบ (สปส.1-10) โดยวิธีการคำนวณเงินสมทบให้ถือเอา ค่าจ้างที่คิดเป็นรายเดือนก่อนหักค่าใช้จ่ายเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ หากลูกจ้างได้รับค่าจ้างเป็น รายวันหรือรายชั่วโมงหรือตามผลงานให้ถือว่าค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับจริงในเดือนใดเป็นค่าจ้างราย เดือนของเดือนนั้น คูณกับอัตราเงินสมทบที่กำหนด⁷¹

เงินสมทบที่หักจากค่าจ้างของลูกจ้างในเดือนใดให้ถือว่าเป็นการจ่ายเงินสมทบของ เดือนนั้นและไม่ว่าเงินสมทบนั้นจะได้หักไว้หรือนำส่งเดือนละกี่ครั้งให้ถือว่ามิระยะเวลาการ จ่ายเงินสมทบเท่ากับ 1 เดือน การคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนแต่ละคน ถ้ามีเศษสตางค์ ตั้งแต่ 50 สตางค์ขึ้นไป ให้ปัดขึ้นเป็น 1 บาท ถ้าน้อยกว่า 50 สตางค์ให้ปัดทิ้ง และให้นายจ้าง นำส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างเท่านั้น

⁶⁹ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 34.

⁷⁰ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 47 ทวิ.

⁷¹ สุณี ศศลักษณ์กุล. (2544). การติดตามเร่งรัดหนี้สินกองทุนประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี.

“อัตราเงินสมทบ” เพื่อการคุ้มครองทั้ง 7 กรณี คือ เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ คาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน ประกอบด้วย⁷²

1) เจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ คาย	เท่ากับ 1.5%
2) สงเคราะห์บุตรและชราภาพ	เท่ากับ 3.0%
3) ว่างงาน	เท่ากับ 0.5%
รวม	เท่ากับ 5.0%

“หนี้เงินสมทบ” สามารถเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ กรณีนายจ้างไม่ชำระเงินสมทบภายในกำหนดเวลา และกรณีนายจ้างชำระเงินสมทบไม่ครบถ้วน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้เงินสมทบทั้ง 2 กรณีดังกล่าว มีดังต่อไปนี้⁷³

กรณีที่ 1 กรณีนายจ้างไม่ชำระเงินสมทบภายในกำหนดเวลา มีสาเหตุแห่งการเกิดเงินสมทบค้างชำระ ดังนี้

- 1) นายจ้างประสบปัญหาสถานะเศรษฐกิจไม่ดี ดำเนินธุรกิจขาดทุน ขาดเงินทุนหมุนเวียนและธนาคารไม่ปล่อยสินเชื่อ ทำให้นายจ้างค้างชำระเงินสมทบเพิ่มมากขึ้น
- 2) นายจ้างไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงเช่น หยุด/เลิกกิจการ ย้ายสถานประกอบการ โอนย้ายพนักงานไปบริษัทฯ อื่น หรือสาขาอื่น และการเข้าออกของลูกจ้าง เป็นต้น
- 3) นายจ้างให้สำนักงานบัญชีจัดทำและนำส่งเงินสมทบ แต่สำนักงานบัญชีไม่นำส่งเงินสมทบตามกำหนด
- 4) นายจ้างขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกันสังคม เช่น นายจ้างขึ้นทะเบียนแล้วแต่ไม่นำส่งเงินสมทบตั้งแต่วันที่มิหน้าที่จ่ายเงินสมทบ นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบเป็นประจำทุกเดือน นายจ้างแจ้งการมีลำดับสาขาของกิจการนั้นแล้วแต่ไม่นำส่งเงินสมทบตามลำดับสาขาที่ได้แจ้งไว้
- 5) นายจ้างจัดทำแบบรายการแสดงส่งเงินสมทบ (สป.ส.1-10) ไม่ถูกต้อง เช่น กรอกข้อมูลเลขที่บัญชี ลำดับที่สาขา ประจำงวด ไม่ครบถ้วนและไม่ถูกต้อง นำส่งเงินสมทบโดยการถ่ายสำเนาของเดือนเก่าเพื่อนำส่งเงินสมทบในงวดเดือนถัดมา โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขงวดเดือนที่นำส่งเงินสมทบ หรือไม่แยกแบบนำส่งเงินในกรณีที่มีสาขาของกิจการนั้น ๆ

⁷² แหล่งเดิม. หน้า 12.

⁷³ สำนักงานประกันสังคม จ (2548). คู่มือการติดตามเร่งรัดหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคม ฝ่ายพัฒนาระบบกองทุนเงินสมทบ. หน้า 1-4.

6) นำส่งเงินสมทบแล้ว แต่แบบนำส่งเงินไม่ถึงสำนักงานประกันสังคม (มีการตรวจสอบทางการเงินพบว่าการชำระเงินสมทบเข้ามาแล้ว แต่ไม่มีการบันทึกลงในฐานเงินสมทบ)

7) ในส่วนของราชการที่มีลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน มีการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงแต่ไม่แจ้งให้สำนักงานประกันสังคมทราบ เช่น ไม่มีลูกจ้างรายเดือนแล้ว สิ้นสุดหรือยกเลิกโครงการแล้ว หรือมีการจ่ายค่าจ้างให้ลูกจ้างในลักษณะเป็นเงินตกเบิกเงินเดือนทำให้มียอดค้างชำระ

กรณีที่ 2 กรณีนายจ้างชำระเงินสมทบไม่ครบถ้วน มีสาเหตุแห่งการเกิดเงินสมทบค้างชำระ ดังนี้

1) นายจ้างนำส่งเงินสมทบไม่ถูกต้องตามแบบ สปส.1-10 ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการบิดเบือนค่าจ้างไม่ถูกต้อง นำส่งเงินสมทบต่ำกว่าฐานค่าจ้าง 1,650 บาท นำส่งเงินสมทบในอัตราเงินสมทบไม่ถูกต้องหรือคำนวณยอดเงินในแบบ สปส.1-10 (ส่วนที่2) มากกว่า สปส.1-10 (ส่วนที่1)

2) นายจ้างนำส่งเงินสมทบเฉพาะส่วนของผู้ประกันตนโดยขอรับสภาพหนี้เงินสมทบในส่วนของนายจ้างไว้

3) นายจ้างนำส่งเงินสมทบเกินระยะเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนการเร่งรัดหนี้สินของสำนักงานประกันสังคมก่อนดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินนั้น นับว่ามีความสำคัญและเป็นขั้นตอนติดตามนายจ้างที่ไม่ชำระเงินสมทบภายในกำหนดเวลา หรือชำระเงินสมทบไม่ครบถ้วน ซึ่งเป็นการติดตามเร่งรัดหนี้เบื้องต้น ก่อนที่จะใช้มาตรการเด็ดขาดในการเร่งรัดหนี้สิน คือการยึดและอายัดทรัพย์สิน ซึ่งขั้นตอนในการเร่งรัดหนี้สินของสำนักงานประกันสังคมก่อนดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินนั้น มีดังต่อไปนี้⁷⁴

1) ตรวจสอบข้อมูลนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบจากรายงานสถานประกอบการที่ยังไม่นำส่งเงินสมทบ

2) จัดตั้งเพิ่มลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินสมทบแบบรายตัว เอกสารในเพิ่มประกอบด้วย

- ฐานทะเบียนนายจ้างหรือ สปส.1-01 โดยตรวจสอบวันที่มีหน้าที่จ่ายเงินสมทบและจำนวนลูกจ้างทั้งหมด

- ข้อมูลการนำส่งเงินสมทบ สรุปยอดเงินสมทบที่ค้างชำระ หนังสือติดตามเร่งรัดหนี้ทุกขั้นตอน รายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับนายจ้าง เช่นหนังสือชี้แจงของนายจ้าง หนังสือรับสภาพหนี้ บันทึกถ้อยคำ ฯลฯ

⁷⁴แหล่งเดิม. หน้า 5-6.

3) โทรศัพท์ติดตามหนี้

- บันทึกการโทรศัพท์ทุกครั้ง (ต้องสอบถามชื่อ-สกุลและตำแหน่งผู้รับไว้เป็นหลักฐาน)
- ชี้แจงแนะนำนายจ้างให้ชำระเงินสมทบพร้อมเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของเงินสมทบที่ค้างชำระโดยเร็ว และชี้ให้เห็นผลกระทบต่อลูกจ้างเกี่ยวกับการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอื่น ๆ
- นัด วัน เวลา ที่จะมาชำระหรือมาพบหรือส่งเอกสารหลักฐานต่าง ๆ
- สอบถามข้อเท็จจริงของสถานประกอบการ เช่นหยุดกิจการชั่วคราว เลิกกิจการ โอนกิจการ/ลูกจ้าง ย้ายสถานประกอบการ การเข้า-ออกของลูกจ้าง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) ออกหนังสือเชิญพบ ให้มาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือเชิญพบ เพื่อให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ พร้อมนำเอกสารให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบทะเบียนผู้ประกันตน (สปส 6-07) หลักฐานการจ่ายค่าจ้างหรือแบบรายการแสดงการส่งเงินสมทบ (สปส. 1-10) ฯลฯ

5) ออกหนังสือเตือนให้ชำระเงินสมทบ โดยมีเอกสารทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ให้มาชำระเงินสมทบภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือน

6) ออกหนังสือประเมินเงินสมทบ โดยมีเอกสารทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งหนังสือเตือนให้ชำระเงินสมทบแต่นายจ้างไม่มาชำระเงินสมทบ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างชำระเงินสมทบภายใน 15 วัน นับจากวันที่ได้รับหนังสือ โดยการประเมินเงินสมทบนั้น ถ้านายจ้างเคยนำส่งเงินสมทบมาแล้วให้ถือว่าจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างมีหน้าที่นำส่งในเดือนต่อมาแต่ละเดือน มีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบในเดือนที่นายจ้างได้นำส่งแล้วเดือนสุดท้ายเต็มเดือน แต่ถ้านายจ้างไม่เคยนำส่งเงินสมทบให้ประเมินจากแบบรายการที่นายจ้างเคยยื่นไว้หรือจากจำนวนลูกจ้างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบแล้วแต่กรณี แต่ถ้าไม่เคยมีการยื่นแบบรายการให้ถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างรายเดือนไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับอยู่ในท้องถิ่นนั้นคูณด้วยสามสิบ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเปลี่ยนแปลงหนี้ประเมินเป็นหนี้จริงนั้น ต้องมีการดำเนินการให้ครบทุกขั้นตอน ดังนี้

- เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกตรวจสถานประกอบการหรือตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ แล้วได้จำนวนเงินสมทบที่แท้จริงโดยให้นายจ้างรับสภาพหนี้และทำแบบ สปส.1-10

- เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกหนังสือประเมินเงินสมทบแจ้งจำนวนเงินสมทบให้นายจ้างทราบ และมีเอกสารทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแล้ว⁷⁵

7) ออกหนังสือคำสั่ง มีเอกสารทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เมื่อนายจ้างไม่มาพบตามหนังสือเชิญพบ โดยให้มาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือคำสั่ง เพื่อให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการส่งหนังสือเตือน ประเมินเงินสมทบ เชิญพบ และคำสั่งตามที่อยู่ของสถานประกอบการของนายจ้างแล้ว แต่ไม่สามารถติดต่อได้ให้ดำเนินการดังนี้⁷⁶

- เร่งออกตรวจสอบสถานประกอบการในทันทีว่ายังดำเนินกิจการอยู่หรือไม่ พร้อมบันทึกข้อมูลคำผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่อยู่ข้างเคียง

- ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลรายละเอียดนิติบุคคลทางระบบ Internet (www.thairegistration.com) ซึ่งหากพบว่านายจ้างมีการย้ายที่ตั้งให้ดำเนินการติดตามจากที่ตั้งใหม่ แต่หากพบว่ามีการจดทะเบียนเลิกและยังไม่ได้ทำการจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี ให้ทำการติดตามหนี้จากผู้ชำระบัญชีด้วย

การออกตรวจสอบสถานประกอบการของนายจ้าง กรณีที่นายจ้างไม่มาติดต่อหรือมีพฤติกรรมและความเสี่ยงต่อการไม่ชำระหนี้หรือมารับสภาพหนี้ ขอผ่อนชำระแต่ชำระเงินตามหนังสือรับสภาพหนี้ไม่ครบถ้วน ให้เร่งออกตรวจสอบสถานประกอบการในทันที เพื่อให้การติดตามเร่งรัดหนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและได้ข้อเท็จจริงเป็นปัจจุบัน เช่นการดำเนินกิจการ จำนวนผู้ประกันตน และทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อจะได้ประเมินสถานการณ์ในการดำเนินการเร่งรัดหนี้ด้วยการยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างได้ทันทั่วถึง

- ประสานสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเพื่อขอทราบผลการตรวจสอบสถานประกอบการ

- ตรวจสอบข้อมูลจากกรมบังคับคดีทางระบบ Internet (www.led.go.th) ว่าปัจจุบันนายจ้างมีสถานะเป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่

- ทำการตรวจสอบทรัพย์สิน เช่นที่ดิน เครื่องจักร ยานพาหนะ เงินฝากในธนาคาร สัญญาที่กระทำกับบุคคล นิติบุคคล หรือส่วนราชการ ฯลฯ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น สำนักงานที่ดิน สำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลาง

⁷⁵ แหล่งเดิม. หน้า 10.

⁷⁶ แหล่งเดิม. หน้า 9.

กรมการขนส่งทางบก และธนาคารต่าง ๆ ซึ่งเมื่อผลการสอบทรัพย์สินพบว่านายจ้างมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินใด ก็ให้ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินของนายจ้างต่อไป

(2) หลักเกณฑ์ในการยึดและอายัดทรัพย์สิน

ตามที่สำนักงานประกันสังคมได้ดำเนินการให้บริการด้านประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยจัดให้ลูกจ้างผู้ประกันตนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายและกำหนดให้นายจ้างขึ้นทะเบียนนายจ้างและผู้ประกันตนตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดให้มีการจัดเก็บเงินสมทบจากฝ่ายนายจ้าง ฝ่ายลูกจ้าง และฝ่ายรัฐบาล รวม 3 ฝ่าย นำส่งเข้ากองทุนประกันสังคม แต่ปัญหาที่เป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งของการดำเนินการ คือการติดตามเร่งรัดหนี้สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดปัญหาต่อเสถียรภาพเงินกองทุนประกันสังคม จึงได้มีการกำหนดมาตรการติดตามเร่งรัดหนี้สินของนายจ้างให้นำส่งเงินสมทบให้ครบถ้วนถูกต้อง ซึ่งแม้ว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 จะได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเร่งรัดหนี้สินของนายจ้างในเบื้องต้นก่อนดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ก็ตาม โดยกำหนดมาตรการให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามเร่งรัดหนี้สินของนายจ้างชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มให้ครบถ้วนถูกต้อง ตั้งแต่การติดตามทวงถามด้วยวาจาทางโทรศัพท์ การมีหนังสือแจ้งเตือนให้นายจ้างทราบและนำส่งเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระตลอดจนการใช้อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบหรือตรวจสอบข้อเท็จจริง จนกระทั่งการออกคำสั่งให้นายจ้างหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องไปพบเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงเอกสารหลักฐานซึ่งนำไปสู่การติดตามเร่งรัดหนี้สินให้มีการชำระให้ครบถ้วนถูกต้อง⁷⁷ แต่ก็ยังคงมีนายจ้างนำส่งเงินสมทบไม่ครบถ้วนถูกต้องอยู่

⁷⁷ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 80 บัญญัติว่า ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานประกอบการ หรือสำนักงานของนายจ้าง สถานที่ทำงานของลูกจ้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือสอบถามข้อเท็จจริง ตรวจสอบทรัพย์สิน หรือเอกสารหลักฐานอื่น ภาพถ่าย ถ่านสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ้าง การจ่ายค่าจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง การจ่ายเงินสมทบ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องหรือนำเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปตรวจสอบหรือกระทำการอย่างอื่นตามสมควรเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีข้อสงสัยโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยให้กระทำการในระหว่างเวลาทำการ หรือในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในระหว่างเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้

จำนวนมาก จึงเกิดมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือการใช้มาตรการตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ขึ้น

พระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 50 บัญญัติว่า เลขานุการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนตามมาตรา 49 ทั้งนี้ เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ได้รับเงินที่ค้างชำระ

พระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 50 วรรคสอง บัญญัติว่า การมีคำสั่งให้ยึด आयัด หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่มที่ค้างมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และนายจ้างไม่ชำระภายในกำหนด

พระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 50 วรรคสาม บัญญัติว่า หลักเกณฑ์ และวิธีการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ให้นำหลักเกณฑ์ และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 50 วรรคสี่ บัญญัติว่า เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าว ให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินและชำระเงินสมทบ และเงินเพิ่มที่ค้างชำระ ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่นายจ้างโดยเร็ว ถ้านายจ้างมิได้เรียกเอาเงินที่เหลือคืนภายในห้าปีให้ตกเป็นของกองทุน

มาตรการในการเร่งรัดหนี้สินของสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้กำหนดให้เลขานุการสำนักงานประกันสังคม มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด आयัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งแต่ไม่ครบจำนวน ทั้งนี้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ได้รับเงินที่ค้างชำระ การมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดข้างต้นจะกระทำได้อต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และถ้านายจ้างยังไม่มาชำระภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้เลขานุการสำนักงานประกันสังคมมี

(3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตามคำสั่งของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 50 ในกรณีที่นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน.

คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง เพื่อนำไปขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระอยู่ ซึ่งในการดำเนินการพบว่ามิปัญหานายจ้างค้างชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มมากขึ้นตามลำดับทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประกอบกับในพื้นที่หลายจังหวัดมีนายจ้างค้างชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มมากขึ้นเป็นระยะเวลานาน นายจ้างบางรายหยุดประกอบกิจการและย้ายที่อยู่ไปหรือย้ายสถานประกอบการไปโดยไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อเท็จจริงเรื่องสถานที่ตั้งให้สำนักงานประกันสังคมจังหวัด / เขตพื้นที่ทราบทำให้ไม่สามารถติดตามได้ทันทั่วถึง ประกอบกับได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้จังหวัดทุกจังหวัดใช้การบริหารงานแบบบูรณาการ สำนักงานประกันสังคมจึงได้มีคำสั่งที่ 238/2549 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549 มอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดมีอำนาจด้านการบริหารงานในภารกิจของสำนักงานประกันสังคมในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการออกคำสั่งยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งแต่ไม่ครบจำนวนในเขตท้องที่แห่งจังหวัดนั้น ๆ ด้วย

3.2.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินตามระเบียบของกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึดอายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้บัญญัติให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยไม่ต้องนำคดีมาฟ้องศาลก่อน ซึ่งสำนักงานประกันสังคมได้อาศัยบทบัญญัติดังกล่าวนี้ออกระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 อันถือเป็นแนวทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม ซึ่งในส่วนนี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์และมาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมโดยอาศัยระเบียบของกระทรวงแรงงานดังกล่าว

คำว่า "ยึด" หมายความว่า การกระทำใด ๆ ต่อทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบถ้วนจำนวน โดยการกระทำดังกล่าวเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นได้เข้ามาอยู่ในความควบคุมดูแลหรือครอบครองของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมหรือผู้ที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มอบหมาย

การยึดเป็นการเอาทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบถ้วนมาอยู่ในความครอบครองดูแลของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมหรือผู้ที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมอบหมาย ดังนั้น ในการยึดไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์จะต้องมีวิธีการเพื่อแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในความดูแลของบุคคลดังกล่าว

การที่ให้ทรัพย์สินนั้นมาอยู่ในความดูแลก็เพื่อจะได้ทำการรวบรวมและดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้เงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระต่อไป

คำว่า “อายัด” หมายความว่า การสั่งให้นายจ้างและหรือบุคคลภายนอกมิให้จำหน่ายจ่าย โอน หรือกระทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ได้มีคำสั่งอายัดไว้ รวมตลอดถึงการสั่งให้บุคคลภายนอกมิให้นำส่งทรัพย์สินหรือชำระหนี้แก่นายจ้าง แต่ให้ส่งมอบหรือชำระหนี้ต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มอบหมาย เพื่อเป็นการชำระหนี้เงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ ณ ที่ซึ่งผู้มีอำนาจออกคำสั่งอายัดกำหนด

การอายัดเป็นการห้ามจำหน่ายจ่ายโอน เป็นการห้ามบุคคลภายนอกซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินให้แก่นายจ้าง มิให้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินให้แก่ นายจ้าง แต่ให้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินให้แก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มอบหมาย

คำว่า “ยึด” กับ “อายัด” มีความหมายที่ต่างกันกล่าวคือ ถ้ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เป็นของนายจ้างไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ที่นายจ้างหรืออยู่ในความครอบครองของผู้อื่น กรณีนี้เป็นเรื่อง “การยึด” แต่ถ้ากรรมสิทธิ์เป็นของบุคคลภายนอกซึ่งจะต้องชำระแก่นายจ้างก็เป็นเรื่อง “การอายัด” เช่น นายจ้างมีบัญชีเงินฝากอยู่ในธนาคาร กรรมสิทธิ์ในเงินตกอยู่กับธนาคารตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672⁷⁸ ในกรณีนี้ต้องขอให้ทางธนาคาร “อายัดบัญชีเงินฝาก” ไม่ใช่ “ยึดบัญชีเงินฝาก”

อย่างไรก็ดี การใช้ถ้อยคำ “ยึด” กับ “อายัด” คลาดเคลื่อนโดยใช้คำว่า “ยึด” เป็น “อายัด” หรือใช้คำว่า “อายัด” เป็น “ยึด” ศาลฎีกาไม่ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 187/2490 “แม้คำสั่งของศาลจะใช้คำว่า “ยึด” หรือ “อายัด” ไขว้เขวกัน ก็ไม่ทำให้คำสั่งนั้นเสียไป ต้องถือเอาลักษณะอันแท้จริงตามกฎหมายของกรณีนั้นๆ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1109/2510 “โจทก์ฟ้องและขอให้อายัดที่ดินของจำเลยก่อนพิพากษา ศาลชั้นต้นได้สวนแล้วมีคำสั่งอายัด ศาลฎีกาว่าโจทก์ขอให้อายัดทรัพย์สิน คือ “ยึด” ที่ดินก่อนพิพากษา

⁷⁸ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672 บัญญัติว่า ถ้าฝากเงิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับฝากไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองตราอันเดียวกันกับที่ฝาก แต่จะต้องคืนเงินให้ครบจำนวน

อนึ่ง ผู้รับฝากจะเอาเงินซึ่งฝากนั้นออกใช้ก็ได้ แต่หากจำต้องคืนเงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นจะได้สูญหายไปด้วยเหตุสุดวิสัยก็ตามผู้รับฝากก็ต้องคืนเงินเป็นจำนวนดังว่านั้น.

(1) กำหนดเวลายึดและอายัดทรัพย์สิน

ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁷⁹ ข้อที่ 7 ได้กำหนดเวลาการยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ว่า เมื่อนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม เพื่อมีหนังสือเตือนให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิเรียกร้องของนายจ้างและทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นของนายจ้าง ได้แก่ ทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครองอำนาจสั่งการหรือสั่งจำหน่ายในทางการค้าหรือธุรกิจของนายจ้าง และถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยไม่ได้นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระ หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดตามหนังสือเตือนก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเพื่อพิจารณาออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด อายัดทรัพย์สินของนายจ้าง

ฉะนั้นกำหนดเวลาการยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างในทางปฏิบัติของสำนักงานประกันสังคมจึงเริ่มต้นเมื่อมีการนำส่งหนังสือเตือนให้ชำระเงินสมทบแก่นายจ้างแล้วโดยนายจ้างยังไม่นำส่งเงินสมทบตามที่ได้มีหนังสือเตือน และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิเรียกร้องของนายจ้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถทำการตรวจสอบทรัพย์สินได้ทัน แต่เป็นกรณีเห็นว่าสมควรยึด อายัดทรัพย์สินให้บันทึกเหตุแห่งการนั้น โดยด่วน และระบุให้ยึด อายัดทรัพย์สินบรรดามีของนายจ้างทั้งหมด

(2) ผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน

ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁸⁰ ได้กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และเป็นผู้มีอำนาจออกคำสั่งยึด และอายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือผู้ใด โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึด อายัดทรัพย์สินดังกล่าวโดยไม่ชักช้าแล้วดำเนินการออกประกาศยึด อายัดทรัพย์สินนั้นตามระเบียบนี้

เพื่อให้การบริหารราชการของสำนักงานประกันสังคมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเหมาะสมรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 (7) แห่ง

⁷⁹ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 7 และข้อ 8.

⁸⁰ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 5 และข้อ 10.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 จึงมีคำสั่งสำนักงานประกันสังคมที่ 002/2550 ลงวันที่ 3 มกราคม 2550 ประกอบกับคำสั่งสำนักงานประกันสังคมที่ 098/2550 ลงวันที่ 22 มกราคม 2550 จึงมีการมอบหมายอำนาจให้ที่ปรึกษาด้านประสิทธิภาพสำนักงานประกันสังคม และรองเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ในการออกคำสั่งยึด आयัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ตลอดจนการพิจารณาวินิจฉัยคำร้อง หรือคำขออื่นใดที่เกี่ยวกับการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน รวมทั้งการมีอำนาจลงนามในคำสั่งถอนการยึด आयัดทรัพย์สินของนายจ้างดังกล่าวเมื่อมีเหตุอันสมควรตามระเบียบของทางราชการ

มติคณะรัฐมนตรีได้ให้จังหวัดทุกจังหวัดใช้การบริหารงานแบบบูรณาการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 (7) และมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 จึงมีคำสั่งสำนักงานประกันสังคมที่ 238/2549 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549 มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดมีอำนาจในการบริหารงานในการกิจของสำนักงานประกันสังคมในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการออกคำสั่งยึด आयัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ตลอดจนการพิจารณาวินิจฉัยคำร้อง คำขออื่นใดที่เกี่ยวกับการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน รวมถึงออกคำสั่งถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน และให้รวมถึงรองผู้ว่าราชการจังหวัดทุกในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบหมายด้วย

ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้แก่

- 1) เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม สำหรับห้องที่ทั่วราชอาณาจักร
- 2) รองเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มอบหมาย สำหรับห้องที่ทั่วราชอาณาจักร
- 3) ที่ปรึกษาด้านประสิทธิภาพสำนักงานประกันสังคม ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มอบหมาย
- 4) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับในเขตท้องที่ของจังหวัดนั้น
- 5) รองผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับในเขตท้องที่ของจังหวัดนั้น

(3) ลักษณะของทรัพย์สินที่ยึดและอายัด

เพื่อที่จะทราบถึงลักษณะของทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดจะขออธิบายความหมายของคำว่าทรัพย์สินก่อน

ความหมายของคำว่าทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 138 ได้ให้วิเคราะห์ศัพท์ว่า “ทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้”

คำว่าทรัพย์สินคืออะไร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 137 ให้ความหมายคำว่าทรัพย์สินหมายถึง “วัตถุมีรูปร่าง” ดังนั้น รวมความแล้วคำว่าทรัพย์สิน คือ⁸¹

1) วัตถุมีรูปร่างหมายถึงวัตถุที่มีขนาด มีความกว้าง ความยาว ความสูง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หนังสือ สุนัข ฯลฯ ไม่คำนึงว่าจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ ไม่จำเป็นที่มนุษย์จะต้องสัมผัสจับต้องได้หรือมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ เช่น เชื้อโรค แม้จะไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่ก็ป็นสัตว์ที่มีรูปร่างชนิดหนึ่ง

วัตถุมีรูปร่างบางอย่างซึ่งสามารถจับต้องสัมผัสได้ก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สิน เช่น มนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ มนุษย์ที่มีชีวิตนั้นไม่สามารถนำมาครอบครองเป็นเจ้าของ ซื้อขาย หรือให้เช่าได้ แต่ส่วนของร่างกายที่แยกออกจากร่างกายมนุษย์ที่มีชีวิตแล้ว เช่น เส้นผม เลือด ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่จะนำมาซื้อขายหรือโอนการครอบครองได้ หรือส่วนที่ตัดขาดจากร่างกายมนุษย์ที่มีชีวิตแล้วไม่ใช่ส่วนของร่างกายของมนุษย์ที่มีชีวิตอีกต่อไป ก็เป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สินตามมาตรา 137 และมาตรา 138

2) วัตถุไม่มีรูปร่าง มีความหมายตรงกันข้ามกับคำว่าวัตถุมีรูปร่างคือไม่สามารถมองเห็นได้ จับต้องสัมผัสได้ ไม่มีตัวตน ไม่มีส่วนสัค ไม่มีขนาด และไม่กินเนื้อที่ เช่น แก๊ส กำลังแรงแห่งธรรมชาติ พลังงานต่าง ๆ และย้งรวมถึงสิ่งที่ไม่รูปร่างแต่อยู่ในความรับรู้ของกฎหมายด้วย เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และย้งหมายความรวมถึงสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง การจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ จำนอง จำน่า แต่ไม่ใช่ว่าวัตถุไม่มีรูปร่างทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นทรัพย์สินเสมอไป วัตถุไม่มีรูปร่างจะเป็นทรัพย์สินได้ต่อเมื่ออาจมีราคาและอาจถือเอาได้ และจะต้องมีกฎหมายบัญญัติรับรู้ถึงสิ่งนั้น ๆ ด้วย

3) อาจมีราคาได้ คำว่า “ราคา” นั้น หมายถึงคุณค่าของวัตถุสิ่งของนั้น ไม่ใช่ราคาที่ จะซื้อขายกันในท้องตลาด บุคคลหนึ่งอาจเห็นว่าสิ่งของสิ่งหนึ่งมีราคาหรือคุณค่ามาก แต่บุคคลอื่น

⁸¹ จูฬามาต นิสารัตน์. (2536). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน. หน้า 1-3.

กลับเห็นว่าไม่มีราคาค่างวอะไรมากก็ได้ เช่น เส้นผมหรือกระดูกของบรรพบุรุษ จดหมายของคนรัก หรือแม้แต่ขยะหรือสลากกินแบ่งที่ไม่ถูกรางวัล บุคคลหนึ่งอาจเห็นว่าใช้ไม่ได้แล้วจึงทิ้งไป ก็อาจมีค่าได้สำหรับอีกบุคคลหนึ่ง เป็นต้น

4) อาจถือเอาได้ หมายความว่า มนุษย์สามารถยึดถือ ครอบครอง หวงกันไว้ได้ วัตถุที่อาจมีราคาได้ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สินได้ แต่จะเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สินได้นั้น จะต้องเป็นวัตถุที่อาจถือเอาได้ด้วย ฉะนั้น ถ้าวัตถุใดที่มนุษย์ยึดถือไม่ได้ก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินหรือทรัพย์สิน เช่น ดวงจันทร์ ดวงดาว อากาศที่อยู่ทั่วไป แต่ถ้านำอากาศมาจัดใส่ถังหรืออัดใส่ลูกโป่ง หรือนำน้ำทะเลมาทำเป็นเกลือก็เป็นการถือเอาได้แล้ว คำว่า “อาจถือเอาได้” นั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องถือเอาหรือหยิบจับต้องได้อย่างจริงจัง วัตถุไม่มีรูปร่างที่อาจถือเอาได้ ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และสิทธิต่าง ๆ เป็นต้น

เมื่อทราบความหมายของคำว่าทรัพย์สินแล้ว จะกล่าวถึงลักษณะทรัพย์สินที่ยึดและอายัด ซึ่งตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ได้กล่าวถึงลักษณะของทรัพย์สินของนายจ้างที่สามารถยึดได้ไว้เพียงว่า การยึดทรัพย์สินนั้น ให้ยึดเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของนายจ้าง หรือเฉพาะส่วนที่เป็นของนายจ้าง⁸² และพยายามยึดทรัพย์สินที่ไม่ติดจำนองก่อน หากจำเป็นต้องยึดทรัพย์สินที่ติดจำนอง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบว่าราคาทรัพย์สินดังกล่าวสูงกว่าหนี้จำนองหรือไม่⁸³ และการยึดทรัพย์สินของนายจ้างให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงการยึดให้เห็นชัดเจน พร้อมทั้งทำบันทึกและถ่ายภาพเก็บไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁸⁴ ดังนี้

- 1) สิ่งของให้ปิดหรือผูกแผ่นหมายเลขสิ่งของที่ยึดให้ตรงกับบัญชีทรัพย์สิน ถ้าเก็บสิ่งของเข้าหีบหรือตู้ได้ ให้เก็บรวบรวมไว้แล้วปิดหีบหรือตู้และปิดผนึกเครื่องหมายหรือประทับตราครั้งอีกชั้นหนึ่ง
- 2) สิ่งปลูกสร้างให้ปิดเครื่องหมายไว้ที่สิ่งปลูกสร้างดังกล่าว

⁸² ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 22.

⁸³ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 21.

⁸⁴ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 23.

3) สัตว์พาหนะ ปศุสัตว์ หรือสัตว์อื่น ให้ใช้สีทาที่เขาคานในหรือที่ตัวหรือจะใช้แผ่นเลขหมายผูกคอหรือด้อนเข้าคอกแล้วผูกเชือกปิดผนึกเครื่องหมายหรือประทับตราครั้งที่ประตูคอกไว้ก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร แต่อย่าให้เป็นการขัดข้องต่อการเลี้ยงรักษาสัตว์

4) การยึดคู้นิรภัย หีบ หรือกำป็นเก็บทรัพย์สิน ให้ทำการปิดตรวจนับทรัพย์สินและประมาณการมูลค่าทรัพย์สินต่อหน้านายจ้างผู้ถูกยึด หรือผู้แทนนายจ้าง เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จให้จัดเก็บทรัพย์สินพร้อมปิดผนึก เครื่องหมายหรือประทับตราครั้ง หากขณะดำเนินการดังกล่าวไม่ปรากฏตัวนายจ้างผู้ถูกยึด หรือผู้แทนนายจ้างให้ร้องขอเจ้าพนักงานตำรวจเป็นประจักษ์พยานในการปิดตรวจนับทรัพย์สินและประมาณการมูลค่าทรัพย์สิน

ส่วนลักษณะของทรัพย์สินที่สามารถอายัดได้นั้น ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ได้กล่าวถึงลักษณะของทรัพย์สินของนายจ้างที่สามารถอายัดได้ไว้เพียงว่า การอายัดทรัพย์สินนั้นให้อายัดเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของนายจ้าง หรือเฉพาะส่วนที่เป็นของนายจ้าง⁸⁵ โดยในกรณีที่นายจ้างมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระหนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรอาจเสนอเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเพื่อสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องนั้น โดยห้ามลูกหนี้ของนายจ้างมิให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่นายจ้าง แต่ให้นำมาชำระหรือส่งมอบแก่สำนักงานภายในเวลาที่กำหนดไว้⁸⁶

จะเห็นได้ว่าตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ไม่ได้กำหนดถึงลักษณะของทรัพย์สินที่ยึดและอายัดไว้ชัดเจน เพียงแต่กล่าวถึงทรัพย์สินใดที่ควรจะยึดหรืออายัดก่อนหลังและการยึดทรัพย์สินควรจะยึดให้เห็นชัดเจน และการยึดทรัพย์สินควรจะยึดเท่ากับจำนวนหนี้แต่ไม่เกินความจำเป็น ดังนั้น ลักษณะของทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดได้ และทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไม่ได้ตามกฎหมายประกันสังคมนั้น จึงได้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 282 มากำหนดถึงลักษณะของทรัพย์สินที่ยึดและอายัด ดังนี้⁸⁷

1) ทรัพย์สินที่ยึดได้

⁸⁵ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 22.

⁸⁶ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 24.

⁸⁷ สำนักงานประกันสังคม จ (2549). แนวทางการดำเนินการและข้อสังเกตในการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน โดยฝ่ายยึดอายัดทรัพย์สิน กองนิติการ. หน้า 5.

- ทรัพย์สินที่เป็นของนายจ้างและให้รวมถึงทรัพย์สินที่นายจ้างมีกรรมสิทธิ์ร่วมไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น โฉ่หางาน รถยนต์ เงิน หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง อาคาร โรงเรือน รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคชนิดนี้ที่อยู่ในตัวทรัพย์สินด้วยเป็นต้น
- ทรัพย์สินที่นายจ้างเอาไปจำนำ จำนองหรือเอาไปประกันหนี้ไว้
- ทรัพย์สินที่นายจ้างได้กรรมสิทธิ์มาโดยการครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แม้จะยังไม่ได้จดทะเบียนการได้มาก็ตาม
- ที่ดินมือเปล่าซึ่งนายจ้างมีสิทธิครอบครอง
- ที่ดินมีโฉนดเมื่อนายจ้างจะโอนการครอบครองให้แก่กันแล้ว แต่ยังไม่ได้ออนให้ถูกต้องตามกฎหมาย

- กรณีมีการโอนโดยการฉ้อฉล เมื่อได้ฟ้องคดีและศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนนิติกรรมอันเป็นการฉ้อฉลนั้นแล้ว

ทั้งนี้ ให้นักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าควรยึดทรัพย์สินใดอย่างไรภายใต้เงื่อนไขของหลักการตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 โดยให้ยึดทรัพย์สินเท่าที่จำเป็น เช่น ทรัพย์สินหลายอย่างให้ยึดเท่าจำนวนหนี้แต่ไม่เกินความจำเป็น นอกจากนั้นตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁸⁸ ยังได้กำหนดเกี่ยวกับกรณีการยึดไว้ว่า ถ้าหากพบว่ามีทรัพย์สินหลายอย่างส่วนหนึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ติดจำนองให้หลีกเลี่ยงไม่ยึดทรัพย์สินติดจำนองนั้น

ในการยึดทรัพย์สินขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการดำเนินการ ดังนี้⁸⁹

- หากนายจ้างมีทรัพย์สินหลายสิ่งที่จะนำมาดำเนินการตามกฎหมายได้ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาว่าทรัพย์สินใดมีราคาเพียงพอต่อการชำระหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระและเมื่อขายทอดตลาดแล้วมีบุคคลสนใจเข้าสู้ราคาก็ดำเนินการยึดทรัพย์สินนั้น และต้องยึดทรัพย์สินของนายจ้างเพียงเท่าที่จำเป็นและควรไม่เกินจำนวนเงินสมทบที่ค้างชำระ
- หากสถานประกอบการของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายตั้งอยู่ที่เดียวกันกับสถานประกอบการของนายจ้างรายอื่น ซึ่งในขณะที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินไม่

⁸⁸ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 21.

⁸⁹ สำนักงานประกันสังคม ช (2548). การยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สิน โดยกองนิติการ สำนักงานประกันสังคม. หน้า 15.

สามารถแบ่งแยกทรัพย์สินได้ว่าเป็นของนายจ้างรายใดแต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินของนายจ้างตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึดอาชัคและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 7 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการยึดทรัพย์สินในสถานประกอบการได้ทั้งหมด (โดยประมาณราคาให้พอสมควรแก่หนี้) แต่ทั้งนี้กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมหรือผู้ซึ่งเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมอบหมายว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้ไม่ใช่ของนายจ้างก่อนเอาทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด

2) ทรัพย์สินที่ยึดไม่ได้

เมื่อตรวจสอบทรัพย์สินแล้วทราบว่านายจ้างมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินใด พนักงานเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการยึดทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อขายทอดตลาดนำเงินไปชำระหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระได้ แต่มีทรัพย์สินบางประเภทที่กฎหมายยกเว้นไว้ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการยึดทรัพย์สินได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 285 ดังนี้

- เครื่องนุ่งห่มหลับนอน เครื่องใช้ในครัวเรือน หรือเครื่องใช้สอยส่วนตัว โดยประมาณรวมกันไม่เกินห้าหมื่นบาทในกรณีศาลเห็นสมควรศาลจะกำหนดทรัพย์สินดังกล่าวที่มีราคาเกินห้าหมื่นบาทให้เป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความจำเป็นตามฐานะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

- เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพ หรือประกอบวิชาชีพโดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินหนึ่งแสนบาท แต่ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลขออนุญาตยึดหนึ่ง และใช้เครื่องมือหรือเครื่องใช้อันจำเป็นเพื่อดำรงการเลี้ยงชีพหรือการประกอบวิชาชีพอันมีราคาเกินกว่าจำนวนราคาดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตภายในบังคับแห่งเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร

- วัตถุ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ทำหน้าที่แทนหรืออวัยวะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

- ทรัพย์สินอย่างใดที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมายหรือตามกฎหมายย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

- ทรัพย์สินอันมีลักษณะเป็นของส่วนตัวโดยแท้ เช่น หนังสือสำหรับวงศ์ตระกูล โดยเฉพาะจดหมายหรือสมุดบัญชีต่างๆ อาจยึดมาตรวจดูเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดีแต่ห้ามมิให้ออกขายทอดตลาด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 285 กำหนดให้ทรัพย์สินบางอย่างไม่สามารถดำเนินการยึดได้เป็นจำนวนเท่าใด และหากจะให้ทรัพย์สินดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการ

ยึดได้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดก็เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตภายในเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ในกรณีนี้สำนักงานประกันสังคมไม่ได้ระบุหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องเสนอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเพื่อมีคำวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป

3) ทรัพย์สินที่อายัดได้

- ทรัพย์สินที่อายัดได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่ระบุไว้ในมาตรา 282 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งได้แก่สังหาริมทรัพย์อันมีรูปร่าง อสังหาริมทรัพย์
- สิทธิทั้งปวงอันมีอยู่ในทรัพย์สินและเงิน สิทธิเรียกร้องซึ่งหมายถึงสิทธิของบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีสิทธิเรียกร้องให้บุคคลอื่นชำระหนี้เมื่อหนี้ขึ้นถึงกำหนดชำระตามสัญญาภายในระยะเวลาที่ตกลงกัน ได้แก่ สัญญาเช่า บัญชีเงินฝากในธนาคาร เงินค้ำประกันสัญญา ซึ่งปลอดภาระผูกพันแล้ว
- สัญญาจ้างเหมา ได้แก่ สัญญาจ้างทำความสะอาด สัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง สัญญาจ้างรักษาความปลอดภัย ฯลฯ⁹⁰

4) ทรัพย์สินที่อายัดไม่ได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถอายัดสิทธิเรียกร้องเป็นเงินต่อไปนี้ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 286 อันได้แก่

- เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้และเงินรายได้เป็นคราวๆ อันบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพเป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาท
- เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างในหน่วยราชการ และเงินสงเคราะห์ บำนาญ หรือบำเหน็จที่หน่วยราชการได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 122/2537 “เงินบำนาญตกทอดและเงินบำเหน็จตกทอดเป็นเงินที่มีลักษณะอย่างเดียวกันและเป็นเจตนารมณ์อย่างเดียวกันของรัฐที่ต้องการให้คู่สมรสหรือญาติของข้าราชการหรือลูกจ้างรัฐบาลได้มีเงินเลี้ยงชีพต่อไปเมื่อข้าราชการหรือลูกจ้างถึงแก่กรรมไปแล้ว จะแตกต่างกันก็เพียงแต่วิธีการจ่ายเท่านั้น ฉะนั้น เงินบำเหน็จตกทอดที่จำเลยจะมีสิทธิได้รับเนื่องจากสามีของจำเลยถึงแก่กรรม จึงไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 286 (2)”

⁹⁰ สำนักงานประกันสังคม จุล เล่มเดิม, หน้า 5.

- เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ หรือเงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ในข้างต้น ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้นหรือคู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น เป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาท

คำพิพากษาฎีกาที่ 6107/2540 “แม้จำเลยจะมีเงินเดือน ๆ ละ 15,420 บาท แต่ก็ยังเป็นเงินเดือนของข้าราชการไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 286(2) โจทก์ย่อมไม่สามารถบังคับคดีเพ่งให้จำเลยชำระหนี้ด้วยเงินเดือนได้”

คำพิพากษาฎีกาที่ 741/2543 “เงินที่โจทก์นำยึดเป็นเงินเดือนและเงินบำเหน็จของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอาไว้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลายมาตรา 2 และมาตรา 121 โดยไม่ปรากฏว่าได้มีการนำเงินจำนวนดังกล่าวไปปะปนกับเงินจำนวนอื่นของจำเลยจนแยกไม่ออกว่าเงินส่วนไหนเป็นเงินเดือนและเงินบำเหน็จ เงินจำนวนดังกล่าวที่เจ้าหน้าที่พิทักษ์ทรัพย์ยึดไว้ จึงยังคงเป็นเงินเดือนและเงินบำเหน็จตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 286(2) โจทก์จะยึดมาชำระหนี้ไม่ได้ การอายัดเงินดังกล่าวของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หาได้ทำให้เงินดังกล่าวแปรสภาพไปจนไม่อาจได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 286(2) แต่อย่างใด”

- เงินฉापนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่นเป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฉापนกิจศพตามฐานะของผู้ตาย

(4) ขั้นตอนการยึดและอายัดทรัพย์สิน

1) ขั้นตอนการยึดทรัพย์สิน⁹¹

- เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบพยานหลักฐานจนเป็นที่ประจักษ์แล้วว่านายจ้างมีหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มค้างชำระ และจากการติดตามทวงถามจนถึงขั้นสุดท้ายหากยังพบนายจ้างเพิกเฉยไม่ดำเนินการชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายที่ค้างชำระ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปเสนอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้มีหนังสือเดือนให้นายจ้างมาชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับหนังสือเดือนฉบับดังกล่าว กรณีที่ไม่สามารถส่งหนังสือเดือนได้ให้ทำการปิดหนังสือเดือนไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำการงานของนายจ้าง อนึ่ง เพื่อเป็นการป้องกันการโต้แย้งของนายจ้างในเรื่องการปิดหนังสือเดือนดังกล่าวว่าได้ทำการปิดแล้วหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ควรดำเนินการถ่ายภาพและบันทึกไว้เป็นหลักฐานตลอดจนลงบันทึกประจำวัน

⁹¹ สำนักงานประกันสังคม ช เล่มเดิม. หน้า 11-14.

ไว้เป็นหลักฐาน ณ สถานีตำรวจแห่งท้องที่นั้น ทั้งนี้การปิดหนังสือเดือนดังกล่าวเมื่อเวลาล่วงพ้นไปสิบห้าวัน จึงถือว่านายจ้างได้รับหนังสือเตือนแล้วตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการขีดย้าย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁹²

- หากนายจ้างยังคงเพิกเฉยไม่ชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามหนังสือเตือนให้ครบถ้วนให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกคำสั่งขีดย้ายทรัพย์สินของนายจ้างรายนั้น ทั้งนี้ ให้ระบุไว้ให้ชัดเจนว่าเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยทำคำสั่งขีดย้ายทรัพย์สินแยกคนละฉบับตามกฎหมายของแต่ละกองทุน ทั้งนี้ในการเสนอขออนุมัติมีคำสั่งขีดย้ายทรัพย์สินจะต้องระบุชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้ทำการขีดย้ายไว้ด้วย เพื่อที่จะเป็นการมอบหมายให้บุคคลดังกล่าวเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะออกประกาศและดำเนินการขีดย้ายทรัพย์สินต่อไป เมื่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งขีดย้ายทรัพย์สินของนายจ้างแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะต้องดำเนินการขีดย้ายทรัพย์สินโดยไม่ชักช้าและออกประกาศขีดย้ายทรัพย์สิน ในขณะเดียวกันให้เสนอเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้มีหนังสือและคำสั่งขีดย้ายถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายจ้าง บุคคลที่มีส่วนได้เสีย ผู้มีกรรมสิทธิ์ร่วมของนายจ้าง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าพนักงานที่ดิน กรมการขนส่งทางบก ขนส่งจังหวัด เป็นต้น ซึ่งในการส่งหนังสือและคำสั่งขีดย้ายให้ส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสำนักทำการงานของผู้ถูกขีดย้าย การส่ง ณ สถานที่อื่นให้ใช้ได้ต่อเมื่อผู้ถูกขีดย้ายยอมรับคำสั่งขีดย้ายทรัพย์สินหรือได้ส่งที่สำนักงานประกันสังคม หรืออาจส่งคำสั่งให้ผู้ถูกขีดย้ายโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือนำไปส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสำนักทำการงานของผู้ถูกขีดย้ายในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นหรือพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของผู้ถูกขีดย้าย ถ้าไม่พบตัวบุคคลดังกล่าวจะส่งให้บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักทำการงานของผู้ถูกขีดย้ายก็ได้ แต่ถ้าหากไม่สามารถส่งคำสั่งขีดย้ายทรัพย์สินได้ให้ปิดคำสั่งไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสำนักทำการงานของผู้ถูกขีดย้าย และถ้าเวลาล่วงพ้นไป 15 วัน ให้ถือว่าผู้ถูกขีดย้ายได้รับคำสั่งแล้ว ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการขีดย้าย อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁹³

⁹² ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการขีดย้าย อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 7 และข้อ 12.

⁹³ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการขีดย้าย อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 11 และข้อ 12.

- เมื่อได้ส่งหนังสือและคำสั่งยึดทรัพย์สินให้นายจ้างแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการยึดทรัพย์สินในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการงานปกติของผู้ถูกยึด เว้นแต่มีเหตุฉุกเฉิน โดยได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งหากการยึดทรัพย์สินมีผู้ขัดขวางหรือมีพฤติการณ์ว่าจะมีผู้ขัดขวางให้ร้องขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ และในการยึดทรัพย์สินให้ยึดทรัพย์สินเฉพาะของนายจ้าง ถ้าหากทรัพย์สินนั้นมีบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าส่วนใดเป็นของนายจ้างก็ให้ยึดทรัพย์สินนั้นไว้ทั้งหมด ซึ่งจะต้องคำนึงถึงจำนวนเงินสมทบที่ค้างชำระ เนื่องจากการยึดทรัพย์สินต้องไม่เกินจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548^{๙๔}

- ในระหว่างดำเนินการยึดทรัพย์สินให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงการยึดทรัพย์สินให้เป็นที่ประจักษ์โดยการติดเครื่องหมายแสดงการยึดไว้ที่ทรัพย์สินนั้น ทั้งนี้ เครื่องหมายแสดงการยึดที่สำนักงานประกันสังคมใช้อยู่นั้นจะระบุสาระสำคัญ เช่น เลขที่คำสั่งที่ออกคำสั่งยึด วันที่ทำการยึดทรัพย์สิน และเมื่อทำการยึดทรัพย์สินแล้วให้จัดทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึด โดยให้นายจ้างหรือตัวแทนนายจ้างลงลายมือชื่อในบัญชีทรัพย์สินในช่องผู้นำชื่อยึด ในกรณีที่ผู้ถูกยึดลงลายมือชื่อไม่ได้หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุแห่งการฉกฉวยไว้ หลังจากนั้นให้ถ่ายภาพทรัพย์สินที่ยึดเพื่อใช้เป็นหลักฐาน ในกรณีทรัพย์สินที่จะทำการยึดมีจำนวนมากและเป็นทรัพย์สินลักษณะเดียวกันอาจดำเนินการแสดงการยึดทรัพย์สิน โดยใช้เชือกผูกล้อมทรัพย์สินและติดเครื่องหมายแสดงการยึดทรัพย์สินกำกับไว้พร้อมบันทึกลงและถ่ายภาพไว้เป็นหลักฐาน อนึ่ง หากทรัพย์สินอยู่ในห้องเป็นจำนวนมากไม่อาจนับจำนวนทรัพย์สินได้ อาจดำเนินการปิดห้องล็อกกุญแจและติดเครื่องหมายแสดงการยึดทรัพย์สินไว้ที่หน้าห้องนั้น พร้อมบันทึกลงและถ่ายภาพไว้เป็นหลักฐานต่อไป ซึ่งหากทรัพย์สินที่ยึดดังกล่าวมีผู้รับฝากทรัพย์สินควรชี้แจงรายละเอียดของหน้าที่ความรับผิดชอบของการฝากทรัพย์สินให้ผู้รับฝากทรัพย์สินทราบ และให้ผู้รับฝากทรัพย์สินลงลายมือชื่อในสัญญารับฝากทรัพย์สิน แต่ถ้าไม่มีบุคคลโดยอมรับฝากทรัพย์สินอาจดำเนินการขนย้ายทรัพย์สินมาเก็บรักษาในสถานที่ปลอดภัย เช่น สำนักงานประกันสังคม หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร หากจำเป็นอาจต้องจ้างบุคคลอื่นมาช่วยขนย้าย ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดให้หักเอาจากเงินที่ขายทอดตลาดทรัพย์สินก่อนนำเงินเข้าชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายหรือเมื่อมีค่าขนย้ายทรัพย์สินที่ยึด

^{๙๔} ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 13 ข้อ 14 และข้อ 22.

แล้วแต่ไม่มีการขายทอดตลาดเนื่องจากนายจ้างนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบจนครบถ้วน ดังนั้น ก่อนถอนการยึดทรัพย์สินต้องแจ้งให้นายจ้างวางเงินค่าไถ่จ่ายในการขนย้ายทรัพย์สินเสียก่อน ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁹⁵

- กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการยึดทรัพย์สิน หากไม่พบนายจ้างหรือไม่พบบุคคลใด ณ สถานประกอบการของนายจ้างให้พนักงานเจ้าหน้าที่เชิญเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเป็น ประจักษ์พยานในการดำเนินการเปิดสถานประกอบการเพื่อยึดทรัพย์สินและขนย้ายทรัพย์สิน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการยึดทรัพย์สิน และเมื่อดำเนินการยึดทรัพย์สินแล้วเสร็จให้ ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ณ สถานีตำรวจแห่งท้องที่นั้นๆ

- เมื่อได้ดำเนินการยึดทรัพย์สินเสร็จสิ้นแล้ว หากปรากฏในภายหลังว่านายจ้างมี ทรัพย์สินอย่างอื่นอีก ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้เดิมหากขาย ทอดตลาดแล้วไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินเพิ่มเติม โดยอาศัยคำสั่งเดิมตามวิธีการ ดังกล่าวข้างต้น ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁹⁶

2) ขั้นตอนการอายัดทรัพย์สิน⁹⁷

- ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบว่านายจ้างมีหนี้ค้าง ชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและเงินเพิ่มตามกฎหมายในงวดใด เป็นจำนวนเท่าใด

- มีหนังสือเตือนถึงนายจ้างให้ชำระหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระ (เดือนครั้งสุดท้าย ก่อนจะมีการอายัดทรัพย์สิน) ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยมี กำหนดระยะเวลาให้นายจ้างนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือน และกรณีที่หนังสือเตือน ไม่มีผู้รับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ปิดหนังสือเตือน ณ สถานประกอบการของนายจ้าง ทั้งนี้ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา 15 วันนับแต่ วันปิดหนังสือเตือนให้ถือว่านายจ้างได้รับหนังสือเตือนนั้นแล้ว ตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่า

⁹⁵ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 16 ข้อ 23 ข้อ 74 ข้อ 75 และข้อ 76.

⁹⁶ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 8.

⁹⁷สำนักงานประกันสังคม ข เล่มเดิม. หน้า 16-17.

ด้วยการยึด อาศัย และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548⁹⁸

- ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง เช่น ตรวจสอบบัญชีเงินฝากของนายจ้างในธนาคาร ทั้งนี้กรณีที่นายจ้างเป็นบริษัทให้ทำการตรวจสอบบัญชีเงินฝากในนามของบริษัท แต่หากนายจ้างเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ให้ตรวจสอบบัญชีเงินฝากทั้งในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนผู้จัดการ

- ออกคำสั่งอายัดทรัพย์สิน เมื่อนายจ้างได้รับหนังสือเตือนให้ชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายที่ค้างชำระ โดยเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยมิได้ดำเนินการชำระหนี้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือน หากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบพบว่านายจ้างมีบัญชีเงินฝากในธนาคารหรือมีสิทธิเรียกร้องตามสัญญาซึ่งคู่สัญญาจะต้องชำระเงินให้กับนายจ้าง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหนังสือเสนอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อมีคำสั่งให้อายัดบัญชีเงินฝากในธนาคารหรือเงินที่นายจ้างมีสิทธิได้รับตามสัญญาจากคู่สัญญา เพื่อนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมาย ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีหนังสือแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับทราบคำสั่งและประกาศอายัดทรัพย์สินนั้น โดยระบุข้อความอันเป็นสาระสำคัญในประกาศอายัดทรัพย์สิน ได้แก่ จำนวนเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายที่นายจ้างค้างชำระ เลขที่คำสั่งอายัดทรัพย์สินของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด คำสั่งห้ามมิให้บุคคลใดกระทำให้เสียหาย จำหน่าย ชำยโอน หรือกระทำการใดอย่างหนึ่งแก่สิทธิเรียกร้องที่อายัด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ซึ่งเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย มีการแจ้งสิทธิในการคัดค้านการอายัดทรัพย์สินในครั้งนี่ว่าหากมีผู้คัดค้านให้อื่นคำคัดค้าน ณ สำนักงานประกันสังคม/สำนักงานประกันสังคมจังหวัด ภายใน 14 วันนับแต่วันที่รับคำสั่งอายัดทรัพย์สิน

(5) ผลของการยึดและอายัดทรัพย์สิน

1) ผลของการยึดทรัพย์สิน

- การที่นายจ้างได้ก่อให้เกิดการ โอนหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกยึดภายหลังที่ได้ทำการยึดไว้แล้วนั้นหาอาจใช้ยื่นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไม่ ถึงแม้ว่าราคาแห่ง

⁹⁸ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 7 และข้อ 12.

ทรัพย์สินนั้นจะเกินกว่าจำนวนหนี้ที่นายจ้างค้างชำระเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคมและนายจ้างได้จำหน่ายทรัพย์สินเพียงส่วนที่เกินจำนวนนั้นก็ตาม”

คำพิพากษาฎีกาที่ 3835/2524 “เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์เฉพาะคิกและได้มีหนังสือแจ้งการยึดไปยังหัวหน้าเขตผู้เป็นพนักงานเข้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว จึงเป็นการเพียงพอที่จะถือได้ว่ามีการแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินผู้มีหน้าที่ทราบแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 304 และมีผลตามมาตรา 305 การที่ลูกหนี้ก่อให้เกิดการโอนคิกพิพาทที่ถูกยึดตามกฎหมายแล้วแก่ผู้ร้องในภายหลัง หากอาจใช้ยื่นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ไม่”

คำพิพากษาฎีกาที่ 1500/2526 “เจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินรายพิพาทไว้ เพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษา ย่อมมีสิทธิยึดถือครอบครองจนกว่าจะบังคับคดีเสร็จหรือมีการถอนการบังคับคดี ในระหว่างการยึดนั้นแม้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ผู้เป็นเจ้าของก็ไม่อาจก่อให้เกิดการโอนหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้แล้ว ดังนั้น แม้จำเลยเข้าครอบครองที่ดินรายพิพาทก็ไม่อาจอ้างสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดอันจะเป็นเหตุให้ที่ดินรายนั้นหลุดพ้นไปจากการบังคับคดี”

คำพิพากษาฎีกาที่ 4269/2528 “การดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีที่มีการโอนไปซึ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาภายหลังการยึดนั้น เป็นกรณีต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 305(1) ซึ่งบัญญัติไว้ความว่า การที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ก่อให้เกิดการโอนหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกยึดภายหลังที่ได้ทำการยึดไว้แล้วนั้น หากอาจใช้ยื่นแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ไม่ ฉะนั้น การที่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกผู้อำนวยการองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยมาสอบถามถึงการโอนสิทธิการเช่าโทรศัพท์ที่ศาลมีคำสั่งยึดและได้โอนไปยังผู้อื่นแล้ว เพื่อดำเนินการบังคับคดีต่อไป จึงเป็นการไม่ถูกต้องและหาเป็นประโยชน์แก่คดีของโจทก์แต่อย่างใดไม่ โจทก์ขอที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการโอนสิทธิการเช่าโทรศัพท์ที่ศาลมีคำสั่งยึดไว้แล้วให้ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายต่อไป”

คำพิพากษาฎีกาที่ 3832/2530 “เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดที่ดินแล้วหากจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษายอมก่อให้เกิดหรือโอนหรือเปลี่ยนแปลงสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ก็ไม่อาจใช้ยื่นโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 305 จึงไม่มีเหตุให้งดการขายทอดตลาด”

- การยึดสังหาริมทรัพย์มีรูปร่างครอบไปถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้นด้วย¹⁰⁰

¹⁰⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 305.

- นายจ้างผู้รับฝากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือเป็นผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกยึด นายจ้างชอบที่จะใช้ทรัพย์สินเช่นว่านั้นได้ตามสมควร

- การยึดอสังหาริมทรัพย์นั้นครอบคลุมไปถึงเครื่องอุปกรณ์ ดอกผลนิติบัญญัติของอสังหาริมทรัพย์ และดอกผลธรรมดา¹⁰¹

2) ผลของการอายัดทรัพย์สิน

- การที่นายจ้างได้ก่อให้เกิดการโอนหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิเรียกร้องที่ได้ถูกอายัดภายหลังจากที่ได้ทำการอายัดไว้แล้วนั้น หากอาจใช้ยื่นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไม่ แม้ว่าราคาแห่งสิทธิเรียกร้องนั้นจะเกินกว่าจำนวนหนี้ที่นายจ้างค้างชำระเงินสมทบแก่สำนักงานประกันสังคมและนายจ้างได้จำหน่ายสิทธิเรียกร้องนั้นเพียงส่วนที่เกินจำนวนหนี้ก็ตาม

- การชำระหนี้โดยบุคคลภายนอกตามที่ระบุไว้ในคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น ให้ถือว่าเป็นการชำระหนี้ของนายจ้างตามกฎหมาย

(6) การคัดค้านการยึดและอายัดทรัพย์สิน

การคัดค้านการยึดและอายัดทรัพย์สินเป็นสิทธิตามกฎหมายที่ให้แก่บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ถูกกระทบจากการยึดและอายัดทรัพย์สินได้มีโอกาสร้องคัดค้านการยึดและอายัดทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งบุคคลนั้นจะต้องยื่นคำร้องคัดค้านต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณี ดังนี้¹⁰²

1) การร้องคัดค้านการยึดทรัพย์สิน ให้สิทธิแก่บุคคลใดก็ได้ ที่เห็นว่าทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการยึดมิใช่ของนายจ้าง สามารถที่จะยื่นคำร้องคัดค้านได้ตั้งแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการยึดทรัพย์สินจนถึงเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินดังกล่าวออกขายทอดตลาด¹⁰³

¹⁰⁰ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 16.

¹⁰¹ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 18.

¹⁰² สำนักงานประกันสังคม จ เล่มเดิม. หน้า 6.

¹⁰³ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 33.

2) การร้องคัดค้านการอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องซึ่งมิใช่ตัวเงิน ให้สิทธิแก่ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินที่จะสามารถทำการปฏิเสธไม่ส่งมอบทรัพย์สินหรือโต้แย้งหนี้ที่ถูกเรียกร้อง สามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้

- หากเป็นกรณีอายัดทรัพย์สิน ต้องยื่นคำร้องคัดค้านก่อนกำหนดวันส่งมอบทรัพย์สิน

- หากเป็นกรณีอายัดสิทธิเรียกร้อง ต้องยื่นคำร้องคัดค้านภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งอายัดทรัพย์สิน¹⁰⁴

3) การร้องคัดค้านการอายัดเงิน ให้สิทธิแก่ผู้ที่ต้องส่งมอบเงินตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินที่จะปฏิเสธไม่ส่งมอบเงิน โดยสามารถยื่นคำร้องคัดค้านได้ภายใน 14 วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งอายัดทรัพย์สิน¹⁰⁵

ผลของการร้องคัดค้านการยึดและอายัดทรัพย์สิน ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการงดการขายทอดตลาดทรัพย์สินไว้ก่อน เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของสดหรือของที่เสียได้หรือเก็บไว้นานไม่ได้¹⁰⁶ โดยเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้พิจารณาคำร้องคัดค้านหากเห็นว่าคำร้องคัดค้านรับฟังไม่ได้ให้ยกคำร้องนั้นเสีย ถ้าคำร้องคัดค้านรับฟังได้ให้มีคำสั่งถอนการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินต่อไป แต่ถ้าคำร้องคัดค้านรับฟังได้บางส่วน ให้มีคำสั่งถอนการยึดและหรืออายัดทรัพย์สินเฉพาะส่วนที่รับฟังได้¹⁰⁷ และให้นายจ้างปฏิบัติตามคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินในส่วนที่มีได้เพิกถอน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึดอายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ที่ได้กำหนดไว้

(7) การถอนคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน

เมื่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งแต่ไม่ครบจำนวน พร้อม

¹⁰⁴ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 34.

¹⁰⁵ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 35.

¹⁰⁶ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 38.

¹⁰⁷ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 39.

ทั้งได้แต่งตั้งและมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างแล้ว ถ้าต่อมามีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาในการเสนอขอเลิกการสำนักงาน ประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อถอนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน¹⁰⁸

1) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการยึดทรัพย์สินไว้แล้วแต่อยู่ในระหว่างการขายทอดตลาดทรัพย์สินหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินไปแล้วบางส่วนหรือในกรณีมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินไปยังบุคคลภายนอก แล้วปรากฏว่านายจ้างได้ดำเนินการชำระหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มจนครบถ้วน หรือมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่านายจ้างไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้อีกต่อไป เช่น ในเบื้องต้นพบว่านายจ้างค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเดือนมกราคม - กันยายน 2545 เป็นเงิน 10,500 บาท และเงินเพิ่มตามกฎหมาย แต่นายจ้างได้หยุดดำเนินการเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2544 และสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่/จังหวัด ได้อนุมัติให้หยุดกิจการแล้วทำให้ไม่มีหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระก็สามารถดำเนินการเสนอขอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อถอนการยึดอายัดทรัพย์สินได้

2) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินของนายจ้างแล้ว ต่อมาได้มีบุคคลผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นคำร้องคัดค้านการยึดอายัดทรัพย์สิน เช่น ทรัพย์สินที่ยึดไม่ใช่ของนายจ้างหรือบุคคลภายนอกได้แจ้งว่านายจ้างได้โอนสิทธิเรียกร้องให้บุคคลอื่นแล้ว ก่อนมีคำสั่งอายัดทรัพย์สินดังกล่าว และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้เสนอขอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาหากเห็นว่าคำร้องคัดค้านการยึดอายัดทรัพย์สินรับฟังได้ทั้งหมดหรือบางส่วนก็สามารถดำเนินการเสนอขอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อถอนการยึดอายัดทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนได้แล้วแต่กรณี

3) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินไว้แล้ว ต่อมานายจ้างได้นำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบตามคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินบางส่วน ทำให้นายจ้างต้องรับผิดชอบชำระหนี้ที่เหลืออีกเพียงบางส่วน ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเสนอขอความเห็นเพื่อขอลถอนการยึดอายัดทรัพย์สินไปบางส่วนได้ หากทรัพย์สินที่เหลืออยู่ยังเพียงพอต่อการชำระหนี้ที่ค้างชำระตามคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินนั้น เช่น นายจ้างค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเดือนมกราคม - ธันวาคม 2546 และเงินเพิ่มตามกฎหมาย รวมทั้งหมดเป็นเงิน 700,500 บาท ต่อมาเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีคำสั่งยึดทรัพย์สินและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการยึดทรัพย์สินของนายจ้างไว้ 2 รายการ คือ รถยนต์จำนวน 2 คัน ต่อมานายจ้างได้นำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบจำนวน 300,500 บาท คงค้างชำระเงินสมทบอีกส่วนหนึ่ง จำนวน

¹⁰⁸ สำนักงานประกันสังคม ข เล่มเดิม. หน้า 29-30.

400,000 บาท ดังนั้น เมื่อภาระแห่งหนี้ลดลงทำให้นายจ้างต้องรับผิดชอบชำระหนี้ที่เหลือเพียงบางส่วน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำความเข้าใจความเห็นเสนอเลขานุการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอลดอนการยึดรถยนต์ 1 คัน เนื่องจากรถยนต์อีก 1 คัน ที่เหลืออยู่ตามคำสั่งยึดทรัพย์สินยังคุ้มหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระ

4) การมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อนายจ้างของเลขานุการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นคำสั่งที่มีผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนายจ้าง ลูกจ้าง หรือบุคคลภายนอกที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินนั้น ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างแล้ว หากต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่าการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวทำให้นายจ้างเดือดร้อนไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ หรือลูกจ้างได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากไม่ได้รับค่าจ้างทำให้ไม่มีเงินไว้ใช้ในการเลี้ยงชีพ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจเสนอความเห็นต่อเลขานุการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอลดอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อนายจ้างจะได้นำทรัพย์สินที่ยื่นนอกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไปจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างได้ และเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนแก่นายจ้างและลูกจ้างอีกทางหนึ่งด้วย เช่น นายจ้างทำสัญญาจ้างทำความสะอาดกับบุคคลภายนอกตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2547 - ธันวาคม 2547 เป็นเงิน 1,200,000 บาท (หนึ่งล้านสองแสนบาทถ้วน) อัตราค่าจ้างเดือนละ 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) และนายจ้างค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเดือนมกราคม - ธันวาคม 2545 เป็นเงิน 600,000 บาท ต่อมาเลขานุการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องตามสัญญาดังกล่าวและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการอายัดทรัพย์สินไว้เรียบร้อยแล้ว ต่อมานายจ้างได้มีหนังสือขอให้ทางสำนักงานประกันสังคมดำเนินการลดอนการอายัดทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากนายจ้างได้รับความเดือดร้อนไม่มีเงินจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างและไม่มีเงินใช้หมุนเวียนในกิจการ ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมพนักงานเจ้าหน้าที่อาจทำหนังสือเสนอเลขานุการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ขอดำเนินการลดอนการอายัดทรัพย์สินได้ แต่ทั้งนี้ต้องมีการเจรจาเสนอขอให้มีการยึดทรัพย์สินอื่นของนายจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้เงินสมทบที่ยังค้างอยู่

5) การดำเนินการลดอนการอายัดทรัพย์สินต้องคำนึงถึงสำนักงานประกันสังคมด้วยว่าจะได้รับชำระหนี้เต็มตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินหรือไม่ ซึ่งหากเห็นว่าสำนักงานประกันสังคมจะไม่ได้รับชำระหนี้เงินสมทบตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินก็ไม่ควรลดอนการอายัดทรัพย์สินแก่นายจ้าง แต่ถ้าเป็นการขยายเวลาชำระหนี้ตามคำสั่งอายัดทรัพย์สิน และสำนักงานประกันสังคมได้รับชำระหนี้เงินสมทบครบถ้วนตามคำสั่งก็สามารถดำเนินการเสนอความเห็นต่อเลขานุการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งอายัดทรัพย์สิน โดยมีสาระสำคัญในการ

เปลี่ยนแปลงจำนวนเงินที่ాయัดในแต่ละงวดลดลง และขยายเวลาการอายัดทรัพย์สินออกไปจนกว่าจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน เช่น นายจ้างมีสัญญาว่าจ้างทำความสะอาดกับบุคคลภายนอกตั้งแต่เดือนมกราคม 2545 - ธันวาคม 2545 เป็นเงิน 480,000 บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน) ในอัตราเดือนละ 40,000 บาท (สี่หมื่นบาทถ้วน) แต่นายจ้างค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเดือนตุลาคม 2544 - ธันวาคม 2544 และเงินเพิ่มตามกฎหมาย รวมเป็นเงิน 70,000 บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) ต่อมาทางเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีคำสั่งอายัดสิทธิเรียกร้องดังกล่าวเต็มจำนวนของแต่ละเดือน และนายจ้างได้มีหนังสือขอให้ทางสำนักงานประกันสังคมขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ โดยขอให้ทางสำนักงานประกันสังคมเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งอายัดทรัพย์สินเป็นเดือนละ 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) เนื่องจากนายจ้างไม่มีเงินหมุนเวียนไว้ใช้จ่ายในกิจการและลูกจ้างจะไม่ได้รับค่าจ้าง ดังนั้น ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวแม้สำนักงานประกันสังคมจะขยายเวลาการชำระหนี้ให้นายจ้าง สำนักงานประกันสังคมก็ได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น และเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ นายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจเสนอความเห็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งอายัดทรัพย์สินได้

การถอนการยึดอายัดทรัพย์สินดังกล่าวที่กล่าวมานี้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548¹⁰⁹ ซึ่งเมื่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม/ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีคำสั่งถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกยึดมารับทรัพย์สิน หนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สิน หรือเอกสารทั้งปวงคืนไป หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดส่งให้ก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548¹¹⁰

คำพิพากษาฎีกาที่ 6404/2540 “ผลของคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยชำระหนี้สองรายการ คือคินรถยนต์ที่เช่าซื้อจากโจทก์ หากคืนไม่ได้ให้ใช้ราคากับต้องชำระค่าเสียหายจำนวนหนึ่ง เมื่อจำเลยนำรถยนต์ที่เช่าซื้อและค่าเสียหายพร้อมค่าธรรมเนียมไปวางต่อสำนักงานวางทรัพย์สินกลาง แม้เป็นการชำระหนี้หลังจากโจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินตามหมายบังคับคดีก็ไม่

¹⁰⁹ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 41.

¹¹⁰ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 43.

มีเหตุที่จะขายทอดตลาดทรัพย์สินต่อไปอีก เจ้าพนักงานบังคับคดีมีคำสั่งถอนการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 295(1)¹¹¹ ไว้

(8) บทกำหนดโทษของการฝ่าฝืนคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สิน

เมื่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มีการส่งคำสั่งยึดทรัพย์สินให้แก่นายจ้างซึ่งค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบอำนาจได้ดำเนินการยึดทรัพย์สินของนายจ้างตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้โดยถูกต้องแล้ว ซึ่งโดยทั่วไปทรัพย์สินที่ถูกยึดนั้นจะนำกลับมาเก็บรักษาไว้ยังสำนักงานประกันสังคม หรือสถานที่ปลอดภัย เพื่อรอการขายทอดตลาดทรัพย์สิน แต่ถ้าทรัพย์สินที่ยึดไว้เป็นสังหาริมทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่ หรือสังหาริมทรัพย์ที่นายจ้างยังคงต้องใช้ในการประกอบกิจการอยู่ หรือเป็นอสังหาริมทรัพย์ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการฝากทรัพย์สินที่ยึดนั้นไว้กับนายจ้างหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้ถือว่านายจ้างหรือบุคคลดังกล่าวเป็นผู้รับฝากทรัพย์สินที่ได้ดำเนินการยึดไว้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งถึงหน้าที่ของผู้รับฝากทรัพย์สินให้ผู้รับฝากทรัพย์สินได้ทราบด้วย ซึ่งถ้าการยึดทรัพย์สินของนายจ้างดังกล่าวไม่มีบุคคลใดคัดค้านการที่มีคำสั่งยึดทรัพย์สิน ขั้นตอนต่อไปก็คือการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ได้ทำการยึดไว้ เพื่อนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ แต่ถ้าหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้ นั้น ไม่สามารถดำเนินการขายทอดตลาดได้ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุผู้รับฝากทรัพย์สินที่ยึดนั้นได้ยกย่าย จำหน่าย จ่ายโอนให้กับบุคคลภายนอก หรือทรัพย์สินนั้นสูญหาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษแก่บุคคลผู้ฝ่าฝืนคำสั่งยึดทรัพย์สินไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติของสำนักงานประกันสังคมนั้นยังไม่ปรากฏปัญหาเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ว่านายจ้างไม่ยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สินเพราะถือว่าเป็นอำนาจที่สามารถกระทำได้ตามกฎหมาย จะพบก็แต่เพียงปัญหาที่ว่ากรณีผู้รับฝากทรัพย์สินได้ยกย่าย จำหน่าย จ่ายโอนหรือทำให้ทรัพย์สินที่ยึดไว้สูญหาย ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการกับผู้รับฝากทรัพย์สินโดยการร้องทุกข์

¹¹¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 295 บัญญัติว่า ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีถอนการบังคับคดีในกรณีต่อไปนี้

(1) เจ้าพนักงานบังคับคดีถอนการบังคับคดีนั้นเอง หรือถอนโดยคำสั่งศาล แล้วแต่กรณี เมื่อถูกหนี้ตามคำพิพากษาได้วางเงินต่อศาลหรือต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษา พร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมแห่งคดีหรือค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี หรือได้หาประกันมาให้จนเป็นที่พอใจของศาลสำหรับจำนวนเงินชำนวนั้น

กล่าวโทษกับผู้รับฝากทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 142¹¹² เพื่อนำตัวผู้รับฝากทรัพย์สินมาดำเนินคดีตามกฎหมายพร้อมกับดำเนินคดีในทางแพ่ง เพื่อเรียกร้องความเสียหายกับผู้รับฝากทรัพย์สินอันเนื่องมาจากสำนักงานประกันสังคมไม่สามารถดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินอันเกิดจากการยึดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้

ส่วนกรณีเลขานุการสำนักงานประกันสังคมได้มีการส่งคำสั่งอายัดทรัพย์สินให้แก่บุคคลภายนอกตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ซึ่งจะทำให้บุคคลภายนอกมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ถ้าบุคคลภายนอกซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น ไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินดังกล่าวไม่ว่าจะด้วยเหตุบุคคลภายนอกผู้ที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นได้ขี้ข้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินที่สำนักงานประกันสังคมได้อายัดไว้ไปให้กับนายจ้าง หรือบุคคลภายนอกที่นายจ้างต้องการให้ได้รับแทน ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ไม่มีมาตราใดกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนคำสั่งอายัดทรัพย์สินไว้แต่อย่างใด จะมีก็เพียงแต่ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548¹¹³ ที่กำหนดว่า ถ้าคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น ไม่มีการคัดค้าน และบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้เลขานุการสำนักงานประกันสังคมออกคำสั่งบังคับแก่บุคคลภายนอกนั้นและดำเนินการเสมือนหนึ่งว่าบุคคลเช่นว่านั้นเป็นนายจ้าง และถ้าค่าแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้ในวันต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอก เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมไม่ว่าด้วยประการใด ๆ บุคคลภายนอกเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่สำนักงานประกันสังคมเพื่อความเสียหายใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นแก่สำนักงานประกันสังคม ซึ่งจากระเบียบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษของการฝ่าฝืนคำสั่งอายัดทรัพย์สินไว้โดยชัดเจน จะมีก็แต่เพียงกำหนดหน้าที่ในความรับผิดชอบไว้เพียงอย่างเดียวว่าจะต้องรับผิดชอบเสมือนบุคคลนั้นเป็นนายจ้างเท่านั้น

¹¹² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 142 บัญญัติว่า ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้อื่นหรือผู้อื่น ส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

¹¹³ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 28.

3.2.3 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สินโดยอาศัยบทบาทภารกิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดและอายัดทรัพย์สิน

การดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้¹¹⁴

- หลักเกณฑ์และขั้นตอนก่อนการยึดอายัดทรัพย์สิน
- หลักเกณฑ์และขั้นตอนการยึดอายัดทรัพย์สิน
- หลักเกณฑ์และขั้นตอนภายหลังการยึดอายัดทรัพย์สิน

(1) หลักเกณฑ์และขั้นตอนก่อนการยึดอายัดทรัพย์สิน มีข้อพิจารณาดำเนินการดังนี้¹¹⁵

เราอาจแบ่งหนี้ที่มีความเสี่ยงที่จะนำมาสู่ขั้นตอนการยึดอายัดทรัพย์สินได้ 3 ระดับ คือ

1) หนี้ที่มีความเสี่ยงน้อย หมายถึง หนี้ที่นายจ้างค้างชำระจำนวนไม่มาก หรือมีระยะเวลาที่ค้างไม่นาน หรือโดยวิสัยและพฤติกรรม อาจสังเกตเห็นได้ว่านายจ้างรายนี้อาจมาชำระเป็นระยะๆ

2) หนี้ที่มีความเสี่ยงปานกลาง หมายถึง หนี้ซึ่งนายจ้างเริ่มมีจำนวนหนี้หรือระยะเวลาการค้างจ่ายมากขึ้นกว่าปกติ หากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้มีจำนวนหนี้มากขึ้น หรือมีระยะเวลานานเกินควร ฉะนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงควรใช้ดุลพินิจในการติดตามนายจ้างเป็นระยะๆ เพื่อให้มีจำนวนหนี้หรือระยะเวลาการค้างจ่ายลดลงหรือชำระได้ครบถ้วน

3) หนี้ที่มีความเสี่ยงมาก หมายถึง หนี้ที่นายจ้างค้างชำระเงินสมทบจำนวนมาก จนเกินความสามารถที่นายจ้างจะชำระได้เสร็จสิ้นในคราวเดียวกัน หรือมีจำนวนมากจนแม้กระทั่งมีการรับสภาพหนี้และผ่อนชำระเป็นรายเดือน ก็ยังคงมีปริมาณหนี้ค้างชำระรายเดือนในปริมาณสูง จนอาจทำให้นายจ้างละทิ้งเพิกเฉย หรือหนี้ที่นายจ้างมีระยะเวลาการค้างชำระนานมาก หรือค้างสะสมเป็นระยะเวลามากกว่า 1 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาระยะเวลาที่ค้างชำระและจำนวนหนี้ประกอบกัน ดังนั้น จึงควรมีการติดตามนายจ้างอย่างใกล้ชิด เพื่อให้จำนวนหนี้หรือระยะเวลาการค้างจ่ายลดลงหรือชำระได้ครบถ้วน

ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีการพิจารณาถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้¹¹⁶

- ระดับความเสี่ยงของนายจ้าง พนักงานเจ้าหน้าที่ควรจะต้องศึกษารายละเอียดภายในแฟ้มของนายจ้างที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพราะบางครั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายเงินสมทบจะมีการ

¹¹⁴ สำนักงานประกันสังคม ช เล่มเดิม, หน้า 52.

¹¹⁵ แหล่งเดิม, หน้า 53.

¹¹⁶ แหล่งเดิม, หน้า 53 - 54.

ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมารับหน้าที่ทำให้การติดตามนายจ้างไม่ต่อเนื่อง เมื่อเราศึกษาเพิ่ม นายจ้างจนทราบว่านายจ้างรายใดค้างชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมาย ตลอดจนมีความเสี่ยงของหนี้อยู่ในระดับใดแล้วจึงดำเนินการขั้นต่อไป

- ออกตรวจเยี่ยมนายจ้าง ขั้นตอนนี้จะเป็ประโยชน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการขั้นต่อไปกับนายจ้าง เพราะเราสามารถสื่อสารทำความเข้าใจกับนายจ้างได้โดยตรง เพราะบางครั้่งนายจ้างจะไม่เข้าไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ยังสำนักงานแม้จะมีหนังสือเตือนให้ชำระเงินสมทบ เชิญพบพนักงานเจ้าหน้าที่ และหนังสือสั่งให้ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พูดคุยกับนายจ้างจะทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลและปัญหาของนายจ้าง ซึ่งบางครั้งอาจเป็นเพียงความไม่เข้าใจหรือปัญหาเล็กน้อย ซึ่งนายจ้างประเภทนี้เพียงพนักงานเจ้าหน้าที่ออกตรวจเยี่ยมเป็นระยะสม่ำเสมอสร้างความเข้าใจและแก้ปัญหาให้นายจ้างได้โดยไม่ต้องดำเนินการถึงขั้นตอนการยึดอายัดทรัพย์สิน เช่น นายจ้างอาจได้แย้งว่าจำนวนเงินสมทบที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินสูงกว่าความเป็นจริง เมื่อได้พูดคุยกับนายจ้างและนายจ้างนำหลักฐานมาให้ตรวจสอบ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และทำให้นายจ้างยินยอมชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายที่ค้างชำระได้

- ออกหนังสือเตือน นายจ้างบางรายแม้พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกตรวจเยี่ยม หรือทำความเข้าใจแล้ว แต่นายจ้างยังไม่ดำเนินการชำระหนี้ หรืออาจจะชำระเพียงบางส่วนเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ทวงถามก็จะชำระสักครั้งหนึ่ง ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมโดยสม่ำเสมอจะทำให้สามารถวิเคราะห์นายจ้างแต่ละรายว่าควรดำเนินการอย่างไรต่อไป เมื่อพบนายจ้างประเภทนี้ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรีบดำเนินการทำหนังสือเตือนครั้งสุดท้ายโดยเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แล้วแต่กรณีส่งให้แก่ นายจ้างไว้ก่อน เพราะก่อนที่จะดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินนายจ้างได้จะต้องมีหนังสือเตือนฉบับนี้ให้มาชำระหนี้ภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น ก่อนจึงจะดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินได้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือเตือนล่าช้าอาจทำให้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไม่ทันต่อความจำเป็นเร่งด่วน

ยกตัวอย่างเช่น หากเราทราบเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2548 ว่านายจ้างเริ่มทำที่อาจหยุดกิจการหรือขนย้ายทรัพย์สินไปที่อื่น ถ้าเราส่งหนังสือเตือนโดยเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดให้นายจ้างทราบก่อนหน้านี้ครบ 30 วัน เราก็สามารถออกคำสั่งยึดทรัพย์สินของนายจ้างรายนี้ได้ทันทีก่อนนายจ้างหยุดกิจการหรือขนย้ายทรัพย์สิน แต่หากเราไม่เคยมีหนังสือเตือนให้ชำระหนี้ภายใน 30 วัน โดยเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดมาก่อน เมื่อเราทราบเหตุดังกล่าวเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2548 แต่เราเพิ่มทำหนังสือเตือนส่งถึงนายจ้าง

อาจเป็นวันที่ 15 กันยายน 2548 ซึ่งในช่วงก่อนครบกำหนด 30 วัน เช่นวันที่ 30 กันยายน 2548 นายจ้างหยุดกิจการหรือขนย้ายทรัพย์สินไปแล้วเราก็ไม่สามารถดำเนินการยึดทรัพย์สินของนายจ้างได้ทัน

ถ้าเป็นกรณีอัยทรัพย์สินหากเราพบว่านายจ้างมีสัญญาจ้างทำงานให้กับบุคคลภายนอกและจะได้รับเงินตามสัญญางวดสุดท้ายในวันที่ 30 กันยายน 2548 แต่เราทราบข้อมูลนี้เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2548 หากเรามีหนังสือเตือนจากเลขานุการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดมาแล้วครบ 30 วัน เราก็สามารถทำคำสั่งอัยทรัพย์สินเรียกเงินจำนวนดังกล่าวกับบุคคลภายนอกได้ทันก่อนวันที่ 30 กันยายน 2548 แต่หากเรายังไม่เคยมีหนังสือเตือนครั้งสุดท้าย 30 วัน โดยเลขานุการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดถึงพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำหนังสือเตือนส่งให้นายจ้างรับทราบได้ในวันที่ 1 กันยายน 2548 แต่กว่าหนังสือเตือนจะมีผลครบ 30 วัน ก็เป็นวันที่ 1 ตุลาคม 2548 ซึ่งเลขกำหนดจ่ายเงินตามสัญญาคือวันที่ 30 กันยายน 2548 ไปแล้ว ทำให้ไม่สามารถอายัดเงินตามสัญญาดังกล่าวได้

ผลดีของการตรวจเยี่ยมนายจ้างเป็นระยะๆ นอกจากจะได้ทำความเข้าใจและรับทราบปัญหาของนายจ้างแล้ว ยังทราบสถานการณ์ของนายจ้างเป็นระยะๆ เพื่อจะได้วิเคราะห์แนวทางการดำเนินการกับนายจ้างได้ทันตามความจำเป็นเร่งด่วนดังกล่าวที่กล่าวมาแล้ว ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งคือในระหว่างตรวจเยี่ยมเราสามารถถือโอกาสตรวจสอบทรัพย์สินของนายจ้างไปในตัว (ตรวจสอบทรัพย์สินทางสายตา) ควบคู่กับการตรวจสอบทรัพย์สินทางทะเบียน ซึ่งเป็นการเตรียมการวางแผนการยึดอัยทรัพย์สินในอนาคต เช่น นายจ้างบางรายเป็นกิจการซึ่งมีขนาดใหญ่มีทรัพย์สินจำนวนมากและเป็นทรัพย์สินที่มีขนาดใหญ่และค้างชำระเงินสมทบจำนวนมากแต่นายจ้างหยุดกิจการแล้วซึ่งหากมีการยึดทรัพย์สินและไม่มีผู้ดูแลรักษาทรัพย์สินที่ยึดไว้อาจสูญหายได้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องวางแผนขนย้ายทรัพย์สินและหาสถานที่เก็บทรัพย์สินแต่เนิ่นๆ ก่อนดำเนินการยึดทรัพย์สินเป็นต้น

(2) **หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการยึดอัยทรัพย์สิน** มีข้อควรพิจารณาดำเนินการดังนี้¹¹⁷

1) หลังจากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีหนังสือเตือนนายจ้างเป็นครั้งสุดท้ายโดยเลขานุการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดให้มาชำระหนี้ครบ 30 วันแล้ว นายจ้างยังคงเพิกเฉยไม่ดำเนินการชำระหนี้ ก็มาถึงขั้นตอนการยึดอัยทรัพย์สินซึ่งเป็นขั้นตอนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเร่งรัดหนี้หลายคนกังวลเพราะนายจ้างบางรายเป็นผู้มีอิทธิพล

¹¹⁷แหล่งเดิม. หน้า 55 - 56.

หากมีปัญหาการดำเนินการในส่วนนี้อาจรายงานเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมาอำนวยความสะดวกและเป็นพยานร่วมในการดำเนินการได้

2) การดำเนินการยึดทรัพย์สินพยายามทำด้วยความระมัดระวัง เพราะบางครั้งอาจมีการตอบโต้ด้วยคำพูดหรือแสดงกริยาที่ไม่สุภาพจนน่าขำ จึงต้องมีความใจเย็นและอดทนพอสมควรเพื่อให้ภารกิจเสร็จสิ้น ซึ่งจะต้องใช้ไหวพริบเฉพาะตัวในการแก้ไขปัญหาลึกลับที่สำคัญคือ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือกัน พยายามอย่าปล่อยให้คนใดคนหนึ่งปะทะกับนายจ้างคนเดียว ต้องคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หัวหน้าฝ่ายหรือผู้นำในการยึดควรเป็นหลัก และผู้นำในการดำเนินการ ส่วนลูกทีมจะต้องคอยช่วยเหลือกันอย่าปล่อยให้เป็นการของใครคนใดคนหนึ่ง และแบ่งหน้าที่กันทำเพื่อความรวดเร็ว เช่น คนหนึ่งเจรจากับนายจ้าง คนหนึ่งบันทึกถ้อยคำโดยจับประเด็นสำคัญ อีกส่วนหนึ่งแยกไปดำเนินการยึดทรัพย์สินและบันทึกรายการตามบัญชีทรัพย์สินเป็นต้น

3) ในการยึดทรัพย์สินควรที่จะยึดทรัพย์สินที่มีราคาพอสมควรแก่หนี้ที่ค้างชำระ และควรยึดทรัพย์สินที่สะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการขนย้ายและเป็นทรัพย์สินที่พิจารณาจะนำมาขายทอดตลาดได้ง่าย เช่น นายจ้างค้างชำระเงินสมทบเป็นเงิน 1 ล้านบาท ตรวจสอบทางทะเบียนพบว่านายจ้างมีที่ดิน 1 แปลงราคาประเมิน 1 ล้านบาท และในขณะเดียวกันนายจ้างมีทรัพย์สินในสถานประกอบการซึ่งตีราคาทั้งหมดได้ 1 ล้านบาทเหมือนกัน แต่เป็นเครื่องจักรจำนวน 200 ตัว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ดุลพินิจทำการยึดที่ดินเพราะเป็นการสะดวกในการยึดและขายทอดตลาดเพราะเพียงมีหนังสือแจ้งการยึดไปยังสำนักงานที่ดินก็เสร็จสมบูรณ์ไม่ต้องเสียเวลาในการดำเนินการหรือนายจ้างค้างชำระเงินสมทบเพียงสองหมื่นบาทแต่ตรวจพบนายจ้างมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์หนึ่งคัน ราคาสองแสนบาทแต่ในสถานประกอบการมีเครื่องใช้สำนักงาน เช่น แอร์ คอมพิวเตอร์ รวมแล้ว 10 รายการ มีราคาประมาณสองหมื่นบาท ควรยึดเครื่องใช้สำนักงานเพราะมีราคาพอสมควรแก่หนี้ที่ค้างชำระและสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการขนย้ายและเป็นทรัพย์สินที่พิจารณาแล้วว่าจะนำมาขายทอดตลาดได้ง่าย

4) เมื่อยึดทรัพย์สินนายจ้างแล้ว หากนายจ้างยังเปิดดำเนินการอยู่ส่วนมาก นายจ้างจะยินยอมเป็นผู้ดูแลรักษาทรัพย์สินที่ยึด โดยลงลายมือชื่อในหนังสือสัญญาการรักษาทรัพย์สินที่ยึด ซึ่งผู้ที่จะดูแลรักษาทรัพย์สินอาจไม่ใช่ตัวนายจ้างเองก็ได้ อาจเป็นผู้จัดการหรือพนักงานภายในบริษัทหรือนายจ้างไม่มีผู้ดูแลรักษาทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลว่าสถานประกอบการหยุดดำเนินการหรือนายจ้างไม่ยินยอมเป็นผู้ดูแลรักษาทรัพย์สิน ปัญหาที่จะตามมาก็คือ ทรัพย์สินที่ยึดอาจเกิดการสูญหายหรือเสียหายขึ้นได้ ดังนั้น ภาระอีกอย่างหนึ่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการ คือ ขน

ย้ายทรัพย์สินไปเก็บยังสถานที่ที่ปลอดภัยซึ่งถ้าเป็นทรัพย์สินขนาดเล็กและจำนวนน้อยก็ไม่สู้มีปัญหาอะไรอาจใช้รถยนต์และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมดำเนินการขนย้ายทรัพย์สินนั้นไปเก็บไว้ยังหน่วยงานสำนักงานประกันสังคมที่รับผิดชอบ แต่หากเป็นทรัพย์สินขนาดใหญ่และมีจำนวนมาก กรณีนี้อาจจ้างบุคคลภายนอกและรถมาขนย้ายทรัพย์สินไปเก็บไว้ยังสถานที่ที่ปลอดภัย ซึ่งจะเก็บไว้ที่ใดต้องแล้วแต่ดุลพินิจและความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานสำนักงานประกันสังคมที่รับผิดชอบ ส่วนค่าใช้จ่ายนั้นต้องทศรองจ่ายไปก่อน แล้วสามารถนำไปเสร็จรับเงินในการดำเนินการดังกล่าวนำไปหักจากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาด ก่อนนำไปชำระเงินสมทบที่ค้างซึ่งการดำเนินการขนย้ายควรขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเป็นพยานในการดำเนินการขนย้าย

5) ในการยึดทรัพย์สินที่มีหลักฐานทางทะเบียน เช่น ที่ดิน 'ไม่สู้จะมีปัญหา' เพียงแต่มีหนังสือแจ้งการยึดไปยังสำนักงานที่ดินก็เป็นอันเสร็จสมบูรณ์ แต่มีข้อควรระวังคือหากเป็นการยึดรถยนต์ต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่านายจ้างเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ มิใช่เป็นเพียงผู้ครอบครองและในขณะที่ยึดทรัพย์สินต้องพบรถยนต์และทำการยึดไว้ให้เป็นที่ประจักษ์โดยการปิดสติ๊กเกอร์แสดงการยึดทรัพย์สินนั้น พร้อมถ่ายรูปไว้เป็นพยานหลักฐาน และตรวจดูหมายเลขตัวถังหรือหมายเลขค้ำชีและหมายเลขเครื่องให้ตรงตามทะเบียน พร้อมกับมีหนังสือแจ้งระงับการจำหน่าย จ่ายโอน ทางทะเบียนต่อหน่วยงานกองวิชาการและวางแผน กรมการขนส่งทางบก ในกรณีในเขตกรุงเทพมหานครในส่วนของจังหวัดให้แจ้งไปยังสำนักงานขนส่งจังหวัด

6) หากสถานประกอบการของนายจ้างที่จะทำการยึดทรัพย์สินได้ปิดไม่สามารถเข้าไปภายในสถานที่นั้นได้ หรือยังเปิดดำเนินการอยู่แต่นายจ้างปิดประตูใส่กุญแจ หรือไม่ยินยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปดำเนินการหรือทำการขัดขวางอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องจ้างช่างกุญแจมาเปิดและดำเนินการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเป็นประจักษ์พยานในการดำเนินการจนเสร็จสิ้น โดยค่าใช้จ่ายในส่วนของช่างกุญแจสามารถนำมาหักจากเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดในภายหลังได้ ทั้งนี้ หากได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วจำเป็นต้องหาซื้อกุญแจใหม่มาใส่ไว้ด้วย หากกุญแจเก่าชำรุดเสียหายให้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานต่อสถานีตำรวจภูธรท้องที่หรือสถานีตำรวจนครบาล แล้วแต่กรณีต่อไป

(3) หลักเกณฑ์และขั้นตอนภายหลังการยึดอัยคทรัพย์สิน มีข้อพิจารณาดำเนินการดังนี้¹⁸

1) ติดตามนายจ้างเป็นระยะโดยต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อติดตามให้นายจ้างมาชำระเงินสมทบให้ครบในกรณีนายจ้างยังดำเนินการอยู่หรือยังสามารถตามพบตัวได้ ซึ่งหากนายจ้างดำเนินการผ่อนชำระเงินสมทบที่ค้างชำระจนครบถ้วนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการถอนการยึดอัยคทรัพย์สินให้นายจ้างโดยเร็ว ข้อควรระวังอีกอย่างหนึ่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ คือ การชำระเงินของนายจ้างในส่วนนี้จะต้องนำมาชำระเงินตามที่เป็นหนี้ในคำสั่งยึดอัยคเท่านั้น หากนำไปชำระในส่วนอื่นนอกเหนือจากยอดหนี้ในคำสั่งยึดอัยคถือว่าไม่ถูกต้อง ซึ่งหากนายจ้างค้างชำระในส่วนอื่นที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำหนังสือเตือนโดยเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม / ผู้ว่าราชการจังหวัดในยอดหนี้ใหม่และดำเนินการยึดอัยคทรัพย์สินใหม่อย่างนำมาปะปนกัน

2) ตรวจสอบนายจ้างหลังยึดทรัพย์สิน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นเตือนนายจ้างให้มาชำระหนี้ และยังเป็น การตรวจดูทรัพย์ที่ยึดไปในตัวว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้ยังอยู่ในสภาพเช่นใดมีการชำรุดสูญหายหรือไม่ หรือนายจ้างหยุดกิจการและขนย้ายทรัพย์สินไปด้วย ถ้าเกิดมีเหตุทรัพย์สินที่ยึดหายไป ก็เป็นหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่หากทรัพย์สินที่ยึดไว้ยังอยู่แต่ไม่มีผู้รับดูแลรักษา ก็จำเป็นต้องทำการขนย้ายมาเก็บไว้ในสถานที่ที่ปลอดภัย

3) ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน หากภายหลังการยึดทรัพย์สินและให้เวลาพอสมควรแล้วนายจ้างยังไม่ดำเนินการชำระหนี้อยู่อีก พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องดำเนินการขายทอดตลาดซึ่งบทบาทและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่นอกจากจะเป็นคณะกรรมการขายทอดตลาดแล้วในทางปฏิบัติจะต้องเป็นผู้ประเมินกำหนดราคาทรัพย์สินในการขายทอดตลาดและประชาสัมพันธ์ให้นักลที่สนใจผู้ซื้อเตรียมเอาไว้เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการ เมื่อขายทอดตลาดได้เงินมาชำระหนี้แล้วหากไม่เพียงพอกับหนี้และนายจ้างยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้ยึดทรัพย์สินเพิ่มเติมเพื่อนำขายทอดตลาดจนกว่าจะชำระหนี้จนครบถ้วน แต่หากขายทอดตลาดได้นำเงินจำนวนมากกว่าที่เป็นหนี้เอาไว้คืนเงินในส่วนนี้ให้กับนายจ้างโดยเร็ว

¹⁸แหล่งเดิม. หน้า 56 - 57.

3.3 หลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเร่งรัดหนี้สิน

กฎหมายไทยที่มีบทบัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดและอายัดทรัพย์สิน นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 แล้วยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยึดและอายัดทรัพย์สิน เช่น

1) พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 มาตรา 47 บัญญัติว่า “เลขาธิการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งไม่ครบจำนวน

การมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างจ่ายภายในเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่นายจ้างได้รับหนังสือนั้น และนายจ้างไม่จ่ายภายในเวลาที่กำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด อายัด และขายทอดตลาดและจ่ายเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างจ่าย ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่นายจ้างโดยเร็วโดยให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้นายจ้างทราบเพื่อขอรับเงินที่เหลือคืนโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ถ้านายจ้างไม่มาขอรับคืนภายในห้าปีให้ตกเป็นของกองทุน”

2) ประมวลกฎหมายรัษฎากร พ.ศ. 2481 มาตรา 12 บัญญัติว่าภาษีอากรซึ่งต้องเสียหรือนำส่งตามลักษณะนี้เมื่อถึงกำหนดชำระแล้ว ถ้ามิได้เสียหรือนำส่ง ให้ถือเป็นภาษีอากรค้าง

เพื่อให้ได้รับชำระภาษีอากรค้างให้อธิบดีมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรได้ทั้งราชอาณาจักร โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่ง อำนาจดังกล่าวอธิบดีจะมอบให้รองอธิบดีหรือสรรพากรเขตก็ได้

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดีตามวรรคสอง ภายในเขตท้องที่จังหวัดหรืออำเภอนั้น แต่สำหรับนายอำเภอนั้น จะใช้อำนาจสั่งขายทอดตลาดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

วิธีการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนวิธีการอายัดให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าว ให้หักค่าธรรมเนียมค่าใช้จ่ายในการยึด และขายทอดตลาดและเงินภาษีอากรค้าง ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่เจ้าของทรัพย์สิน

ผู้ต้องรับผิดชอบภายในกรมตามวรรคสอง ให้หมายความรวมถึงผู้เป็นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลด้วย

3) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 64 ทวิ บัญญัติว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใดๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา 11 มาตรา 48 มาตรา 54 หรือมาตรา 69 ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุดแล้วแต่กรณีให้ตกเป็นของกรมป่าไม้

ถ้าทรัพย์สินที่ยึดไว้จะเป็นการเสียหายหรือค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาจะเกินค่าของทรัพย์สิน รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายจะจัดการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นก่อนถึงกำหนดตามวรรคสองก็ได้ ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น”

4) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 มาตรา 123 บัญญัติว่า “ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดสินค้า บัญชี เอกสาร ยานพาหนะหรือสิ่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ไว้เป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วแต่กรณีให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าในขณะที่ยึดไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และไม่มีผู้ใดมาแสดงตนเป็นเจ้าของเพื่อขอรับคืนภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันยึดให้ตกเป็นของกรมสรรพสามิต

ทรัพย์สินที่อายัดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้ริบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถอนการอายัดทรัพย์สินนั้นโดยมิชักช้า”

มาตรา 140 บัญญัติว่า ททรัพย์สินของผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ค้างชำระภาษีอาจถูกยึดและขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระภาษีที่ค้าง โดยให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือยึดหรือขายทอดตลาดได้โดยมิต้องขออำนาจศาล

การยึดทรัพย์สินจะกระทำได้อต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ค้างภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น

การขายทอดตลาดทรัพย์สินจะกระทำมิได้ในระหว่างระยะเวลาที่ยื่นคำคัดค้านตาม มาตรา 86 หรืออุทธรณ์ตามมาตรา 89 หรืออุทธรณ์ตามมาตรา 96 และตลอดเวลาที่ทำการ พิจารณาและวินิจฉัยคำคัดค้านหรืออุทธรณ์ยังไม่ถึงที่สุด

5) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 บัญญัติว่า “ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่ เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนเลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดง หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการแล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือ สั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อ คณะกรรมการ”

6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 78 บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินราย ใดของผู้ถูกกล่าวหาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการรั่วรัวผิดปกติและมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมี การโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอ ผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมิหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้”

จากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 และกฎหมายฉบับต่างๆ ที่กล่าวมานี้ จะเป็นได้ว่า การที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินนั้น แม้จะเป็นการกระทบถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สิน แต่ก็เป็นที่และควมรับผิดชอบของรัฐที่จะเข้าไปเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคล โดยคำนึงถึงจุดหมายที่สำคัญก็คือ ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของสังคม จะแตกต่างกันอยู่ที่ว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่ต่อสังคมเพียงใด เช่น เงินสมทบกองทุนประกันสังคมที่ได้มีการจัดเก็บนั้นก็เนื่องจากต้องการให้ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองในกรณีต่างๆ ข้างต้นทั้ง 7 กรณี ดังนั้น รัฐจึงต้องรักษาเสถียรภาพของเงินสมทบกองทุนประกันสังคมไว้ ถ้าหากนายจ้างไม่ยอมนำส่งเงินสมทบ กฎหมายจึงกำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งไม่ครบถ้วน เพื่อออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระเงินสมทบที่ค้างชำระ ดังที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และประมวลรัษฎากร พ.ศ. 2481 บัญญัติไว้หรือในกรณีที่บุคคลใดได้ใช้ทรัพย์สินไปในการกระทำความผิดหรือได้ทรัพย์สินมาจากกระทำความผิดหรือได้มาโดยไม่ชอบ รัฐก็จำเป็นต้องเข้าไปยึดและอายัดทรัพย์สินนั้นไว้ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นต้น อนึ่ง นอกจากกฎหมายฉบับต่างๆ ที่กล่าวมานี้ การยึดและอายัดทรัพย์สินยังมีปรากฏในกฎหมายอีกหลายฉบับ

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคม

การเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการไม่นำส่งเงินสมทบหรือ นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมไม่ถูกต้องครบถ้วน นับว่าเป็นขั้นตอนที่กระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของนายจ้างตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถึงแม้กฎหมายจะได้ให้อำนาจในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างไว้ แต่สำนักงานประกันสังคมก็ควรต้องดำเนินการด้วยความรัดกุม ชัดเจน โปร่งใส ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันมาตรการในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างของสำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการโดยอาศัยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 และ มาตรา 50 ตลอดจนระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ซึ่งมาตรการในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างด้วยการยึด อาศัยทรัพย์สินนั้น ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 ห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้ดำเนินการเร่งรัดหนี้ไม่เป็นธรรมและไม่สามารถดำเนินการเร่งรัดหนี้ให้นายจ้างได้ตามเป้าหมาย อันเกิดจากสาเหตุหลายประการซึ่งจะกล่าวถึง ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ปัญหาการลงโทษแก่นายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระโดยการคิดเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 49

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ทุกครั้งที่นายจ้างได้จ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างนั้นให้นายจ้างหักค่าจ้างของลูกจ้างตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด เพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของลูกจ้าง และให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างสำหรับลูกจ้างอีกส่วนหนึ่งแก่สำนักงานประกันสังคมภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบของลูกจ้างไว้ ซึ่งหากนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบ หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดเวลาข้างต้น โดยหลักแล้ว เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้ ซึ่งในทางกฎหมายเรียกว่า “ค่าสินไหมทดแทน” ซึ่งจำนวนค่าสินไหมทดแทนนั้นสามารถเรียกได้จากผลที่ผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดไว้ตายตัว แต่สำหรับมาตรการในการลงโทษแก่นายจ้างซึ่งถือเป็นมาตรการลงโทษทางแพ่งเบื้องต้นของสำนักงานประกันสังคมนั้น ก็จะลงโทษด้วยการให้นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบใน

ส่วนของตนหรือในส่วนของผู้ประกันตน หรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ต้องชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างยังมีได้นำส่ง หรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือนถ้าถึงสิบห้าวันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งเดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 ซึ่งถือเป็นการลงโทษซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ ดอกเบี้ยแต่มีอัตราสูงกว่าดอกเบี้ยทั่วไปมาก คือ การกำหนดไว้ในอัตราร้อยละสองต่อเดือนในการคิดเงินเพิ่มตามที่กำหนดไว้ซึ่งจำนวนเงินเพิ่มจะยังมีจำนวนมากขึ้นถ้านายจ้างค้างชำระนาน และแม้ว่าจำนวนเงินเพิ่มจะมีจำนวนสูงท่วมหนึ่เงินสมทบถ้าครบใดที่ยังไม่ได้มีการจ่ายเงินสมทบ นายจ้างก็ต้องจ่ายเงินเพิ่มตลอดเวลา ซึ่งต่างกับประมวลกฎหมายรัชฎากรที่กำหนดขอบเขตของความเสียหายหรือเงินเพิ่มไว้ว่าจำนวนเงินเพิ่มสูงสุดเท่ากับจำนวนค่าภาษีอากรที่ค้างชำระ¹¹⁹

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ามาตรการในการลงโทษแก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด โดยการให้นายจ้างชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างยังมีได้นำส่งหรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 นั้น ก็เนื่องจากจะเป็นบทลงโทษแก่นายจ้างเบื้องต้นและเป็นการกระตุ้นให้นายจ้างรีบมาชำระเงินสมทบที่ค้างชำระอยู่โดยเร็ว ก่อนที่สำนักงานประกันสังคมจะใช้มาตรการเร่งรัดหนี้ในขั้นตอนที่เด็ดขาดต่อไปด้วยการยึด หรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง เพื่อนำไปขายทอดตลาดทรัพย์สิน นำเงินมาชำระหนี้ที่นายจ้างค้างชำระอยู่ต่อไป ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 แต่ปัญหาที่พบจากการที่สำนักงานประกันสังคมได้ลงโทษแก่นายจ้างเบื้องต้นโดยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนต่อนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนนั้น ก็คือเงินเพิ่มที่นายจ้างจะต้องชำระในอัตราร้อยละสองต่อเดือนตามที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 ได้บัญญัติไว้ นั้น มิได้กำหนดไว้ว่าจำนวนที่นายจ้างจะต้องชำระในอัตราร้อยละสองต่อเดือนเพื่อเป็นการลงโทษต่อนายจ้างนั้นควรมีจำนวนสูงสุดเท่าไร จึงทำให้ปัจจุบันนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบ หรือนำส่งเงินสมทบไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด มักจะมียอดเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระอยู่เป็นจำนวนมาก อันเป็นผลเนื่องมาจากเงินเพิ่มที่นายจ้างจะต้องชำระในอัตราร้อยละสองต่อเดือนนั่นเอง จึงทำให้นายจ้างเลือกที่จะไม่ชำระเงินสมทบและ

¹¹⁹ ประมวลกฎหมายรัชฎากร มาตรา 89/1 วรรคสาม บัญญัติว่า การคำนวณเงินเพิ่มตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้เริ่มนับเมื่อพ้นกำหนดเวลาอื่นแบบแสดงรายการภาษีหรือยื่นแบบนำส่งภาษีตามส่วน 7 จนถึงวันชำระภาษีหรือนำส่งภาษี แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนภาษีที่ต้องชำระหรือนำส่ง

เงินเพิ่มทั้งหมด เพราะอัตราเงินเพิ่มที่นายจ้างจะต้องชำระนั้นมักมีจำนวนมากกว่าเงินสมทบที่นายจ้างค้างอยู่แต่แรก จึงทำให้นายจ้างเห็นว่าไม่ได้รับความยุติธรรมจากการลงโทษแก่นายจ้างโดยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 ตัวอย่างเช่น บริษัท V ไม่นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเดือนมกราคม - เมษายน 2550 เป็นเงินจำนวน 240,000 บาท (สองแสนสี่หมื่นบาทถ้วน) บริษัท V ได้รับหนังสือเตือนจากสำนักงานประกันสังคมให้ชำระเงินสมทบพร้อมเงินเพิ่มดังกล่าวไปแล้ว บริษัท V มีสถานะทางการเงินที่ไม่ค่อยดี แต่มีความตั้งใจที่จะชำระเงินสมทบที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นทั้งหมด จึงได้ขอมอบชำระเงินสมทบที่ค้างชำระแก่สำนักงานประกันสังคมเป็นงวด ๆ แต่เนื่องจากบริษัท V ต้องกันเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายภายในบริษัทเพื่อให้บริษัทสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ จึงขอมอบชำระต่อสำนักงานประกันสังคมเป็นจำนวน 24 งวด ตกเป็นรายงวดละ 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน) ซึ่งจากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า แม้บริษัท V (นายจ้าง) จะมีเจตนาชำระเงินสมทบที่ค้างชำระอยู่ให้เสร็จสิ้นทั้งหมด แต่กว่านายจ้างจะชำระเสร็จสิ้นทั้งหมดนายจ้างอาจจะต้องชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนแก่สำนักงานประกันสังคม เป็นจำนวน 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) ก็เป็นไปได้ ดังนั้นนายจ้างจึงเลือกที่จะไม่ชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมดเลย จึงทำให้สำนักงานประกันสังคมไม่ได้รับชำระเงินสมทบจากนายจ้างเหล่านี้ทั้งหมด ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคมในอนาคตได้

4.2 วิเคราะห์ปัญหาผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 50

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วว่านายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 50 มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบเพื่อนำออกขายทอดตลาด และนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ ดังนั้น การสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมนั้น จึงมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินซึ่งสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับความคุ้มครอง ดังนั้นการบัญญัติบทกฎหมายดังกล่าวจึงควรต้องสอดคล้องและไม่ขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามกฎหมายของประเทศไทยก็ได้ให้ความคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่รัฐก็ได้ออกกฎหมายมาจำกัดการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลโดยการออกกฎหมายให้รัฐ เช่น สำนักงานประกันสังคมสามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ซึ่ง

ถือเป็นมาตรการในการลงโทษ โดยรัฐได้ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลที่กระทำผิดหรือขัดต่อกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์นำมาเพื่อความสงบของสังคมและยังเป็นการรักษาเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคมเพื่อนำมาจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลัก (mission) ของสำนักงานประกันสังคม

แต่การดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างนั้นก็ควรจะต้องนำหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 อันประกอบไปด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักธำเนียบค้ำจุน และหลักความคุ้มค่า มาใช้ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดอายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างดังกล่าว และคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมยังห้ามนายจ้างมิให้อุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายประกันสังคมได้ให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างนั้นก็อาจจะด้วยต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการบังคับชำระหนี้แก่นายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบต่อสำนักงานประกันสังคม เพราะกลัวว่าจะไม่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของนายจ้างได้ทันทั่วถึง แต่ถ้าพิจารณาถึงองค์ประกอบของสำนักงานประกันสังคมแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าสำนักงานประกันสังคมประกอบด้วยคณะกรรมการ 5 คณะคือ คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน คณะกรรมการการแพทย์กองทุนเงินทดแทน คณะกรรมการประกันสังคม คณะกรรมการการแพทย์กองทุนประกันสังคม และคณะกรรมการอุทธรณ์ ซึ่งคณะกรรมการแต่ละคณะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย มีอิสระในการวินิจฉัยและมีมติได้ตามที่กฎหมายกำหนดในเรื่องนั้น ซึ่งองค์ประกอบของสมาชิกในแต่ละคณะกรรมการก็ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากหลายอาชีพการงานที่แตกต่างกันออกไป เช่น คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและคณะกรรมการประกันสังคม ประกอบด้วยสมาชิกในลักษณะไตรภาคี อันได้แก่ สมาชิกจากภาครัฐ สมาชิกจากฝ่ายนายจ้าง และสมาชิกจากฝ่ายลูกจ้าง ซึ่งการที่มีคณะกรรมการอันมีลักษณะแบบไตรภาคีดังที่ได้กล่าวมาช่วยทำให้มติของที่ประชุมที่ออกมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไร ย่อมมีความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรมมากกว่าการที่ให้อำนาจอยู่ที่บุคคลเพียงคนเดียวซึ่งอาจจะเกิดความผิดพลาดได้ง่ายเนื่องจากไม่ได้รับการตรวจสอบจากคณะที่ประชุมและยังเป็นการป้องกันการโต้แย้งจากฝ่ายนายจ้างในเรื่องของความโปร่งใสในการออกคำสั่งได้อีกทางหนึ่ง เพราะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินซึ่งถือเป็นสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ยังไงก็ต้องอยู่ภายใต้เจตนาของกฎหมายที่

ต้องการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเป็นหลักสำคัญ ยกเว้นกรณีที่รัฐได้ออกกฎหมายมาจำกัดการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลที่รัฐเห็นสมควร ดังนั้น การออกกฎหมายที่มาจำกัดการใช้สอยทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวจึงควรออกมาด้วยความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายให้มากที่สุด

จากการศึกษามาตรการในการเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศเกาหลี และประเทศสิงคโปร์ จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศมีการกำหนดพัฒนา ส่งเสริมและให้บริการด้านการประกันสังคมที่เหมือนหรือแตกต่างกันไปบ้างตามความเหมาะสม แต่ปัจจัยที่ทำให้สำนักงานประกันสังคมของแต่ละประเทศสามารถดำรงอยู่ได้ก็เกิดจากการจัดเก็บเงินสมทบที่ได้ตามแผนนั่นเอง ซึ่งถ้าแต่ละประเทศไม่สามารถจัดเก็บเงินสมทบได้ตามแผนที่วางไว้ ย่อมเกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพเงินกองทุนอย่างแน่นอน ดังนั้น กฎหมายประกันสังคมของแต่ละประเทศจึงมีมาตรการในการเร่งรัดหนี้กำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอำนาจในการติดตามเร่งรัดหนี้และสั่งการตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์นั้นคือคณะกรรมการประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ส่วนผู้ที่มีอำนาจในการติดตามเร่งรัดหนี้ประกันสังคมของประเทศเกาหลีนั้นคือคณะกรรมการผู้จัดการ ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายกลุ่มซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณาและตัดสินใจในเรื่องขององค์กรบริหารงาน NPC (National Pension Corporation) ของประเทศเกาหลี และผู้ที่มีอำนาจในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมของประเทศสิงคโปร์นั้นก็คือศาล เช่นเดียวกับการติดตามเร่งรัดหนี้ทางด้านภาษีอากร

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมนั้น กฎหมายทั้งของประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศเกาหลี และของประเทศสิงคโปร์ ผู้ที่มีอำนาจในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างนั้นมิได้อยู่ที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเพียงคนเดียว แต่อำนาจที่ใช้ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมหรือสั่งการของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายด้วยกัน ทำให้เกิดความเป็นธรรม ถูกต้องและโปร่งใสมากกว่าการที่ให้อำนาจเด็ดขาดในการติดตามเร่งรัดหนี้โดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียว ดังเช่น พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ของประเทศไทย

4.3 วิเคราะห์ปัญหา นายจ้างย้าย ย้าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ

ในการดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าทุกครั้งที่นายจ้างได้จ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างนั้น ให้นายจ้างหักค่าจ้างของลูกจ้างตามจำนวนที่กฎหมาย

กำหนด เพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของคุณจ้าง และให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบในส่วนของคุณจ้างสำหรับลูกจ้างอีกส่วนหนึ่งแก่สำนักงานประกันสังคมภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบของคุณจ้างไว้ พร้อมทั้งยื่นแบบแสดงรายการการนำส่งเงินสมทบตามแบบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้กำหนด ซึ่งหากนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนตามเวลาที่กฎหมายได้กำหนดไว้ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีค่าเดือนครั้งแรกเป็นหนังสือถึงนายจ้างให้นำส่งเงินสมทบที่ค้างชำระพร้อมเงินเพิ่ม ภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าวนั้น ถ้าหากนายจ้างได้รับค่าเดือนครั้งแรกเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว แต่ยังไม่นำส่งเงินสมทบที่ค้างชำระพร้อมเงินเพิ่มภายในเวลาตามที่กฎหมายได้กำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างดำเนินการนำส่งเงินสมทบดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งได้

หลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้นถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ในการเร่งรัดหนี้สินเบื้องต้นซึ่งให้โอกาสการชำระหนี้แก่นายจ้างที่ยังไม่นำส่งเงินสมทบที่ค้างชำระพร้อมเงินเพิ่มภายในเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ก่อนที่สำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นมาตรการเด็ดขาดอีกครั้งหนึ่ง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่า หลังจากนายจ้างได้รับหนังสือเตือนหรือหนังสือประเมินเงินสมทบที่ค้างชำระของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อทำการตรวจสอบและเร่งรัดหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระเบื้องต้นแล้วนั้น นายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบหรือนายจ้างที่ไม่สามารถดำเนินการชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระได้ตามจำนวนเงินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินไว้ภายหลังจากได้รับหนังสือเตือนและหนังสือแจ้งการประเมินเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ และมีความรู้ว่าคุณเองนั้นอาจถูกสำนักงานประกันสังคมซึ่งมีอำนาจดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินของตนเองได้ โดยที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล นายจ้างจึงได้ทำการชักช้า ยำหนาย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตรวจสอบประเมินเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด หรือก่อนได้รับหนังสือเตือนให้นำส่งเงินสมทบที่ค้างชำระ หรือหนังสือแจ้งการประเมินเงินสมทบ หรือก่อนพ้นกำหนดเวลา 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือนให้นำส่งเงินสมทบหรือหนังสือแจ้งการประเมินเงินสมทบ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่สำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้สินด้วยการดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สิน ตัวอย่างเช่น บริษัท เอ. จำกัด มีสถานะเป็นนิติบุคคลและมีการจ้างแรงงานลูกจ้าง จึงมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งเงินสมทบทั้งในส่วนของคุณจ้างและในส่วนของคุณจ้างที่บริษัท เอ. จำกัด ได้ดำเนินการหักไว้เพื่อส่งให้กับสำนักงานประกันสังคมภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด

ถ้าบริษัท เอ. จำกัด ไม่นำส่งเงินสมทบ หรือนำส่งเงินสมทบไม่ครบจำนวนภายในเวลาตามที่ กฎหมายกำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีคำเตือนครั้งแรกเป็นหนังสือให้บริษัท เอ. จำกัด นำส่งเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ นั้น และถ้าบริษัท เอ. จำกัด ได้รับคำเตือนครั้งแรกดังกล่าวแล้ว แต่ยังไม่นำส่งเงินสมทบที่ค้าง ชำระ และเงินเพิ่มภายในเวลาตามที่กฎหมายกำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงิน สมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้บริษัท เอ. จำกัด ดำเนินการนำส่งเงินสมทบที่ค้างชำระดังกล่าว ซึ่ง ถ้าบริษัท เอ. จำกัด ยังคงเพิกเฉยไม่ดำเนินการชำระเงินสมทบตามหนังสือเตือนครั้งแรกและ หนังสือแจ้งการประเมินเงินสมทบที่ค้างชำระของพนักงานเจ้าหน้าที่ข้างต้น สำนักงาน ประกันสังคมโดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมก็จะดำเนินการติดตามเร่งรัด หนี้ของบริษัท เอ. จำกัดต่อไปด้วยการดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินของบริษัท เอ. จำกัด ตาม พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 แต่กว่าจะถึงมาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ ของนายจ้างด้วยการยึดและอายัดทรัพย์สิน ถ้าในระหว่างนั้นบริษัท เอ. จำกัด ได้ดำเนินการยก ย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินของบริษัท เอ. จำกัด ไปให้บุคคลภายนอกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็เท่ากับว่าเมื่อถึงขั้นตอนในการเร่งรัดหนี้สินของสำนักงานประกันสังคมด้วยการยึดและอายัด ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 การยึดและอายัดทรัพย์สินของ บริษัท เอ. จำกัด ก็ไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากไม่มีทรัพย์สินใดของบริษัท เอ. จำกัด ที่จะ นำมายึดหรืออายัดได้ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่ นำส่งเงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดเวลาเอาไว้เป็นการชั่วคราว ในระหว่างการมีคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างชำระเงินสมทบซึ่งเป็นการเตือนครั้งแรกหรือใน ระหว่างการมีหนังสือประเมินเงินสมทบแจ้งให้นายจ้างทราบได้หรือไม่ ถ้าหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ ว่านายจ้างมีพฤติการณ์ดังกล่าว

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ว่ามาตรการในการเร่งรัดหนี้สินของสำนักงาน ประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้กำหนดให้เลขาธิการ สำนักงานประกันสังคมมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่ นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งแต่ไม่ครบจำนวน ทั้งนี้เพิกเท่าที่จำเป็นเพื่อให้ได้รับ เงินที่ค้างชำระ การมีคำสั่งให้ยึดและอายัดทรัพย์สินข้างต้นจะกระทำต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็น หนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วันนับแต่ วันที่ได้รับหนังสือนั้น และนายจ้างไม่มาชำระภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ประกอบกับตาม ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อที่ 7 และข้อที่ 8 ได้กำหนดเวลาการยึดและอายัดทรัพย์สิน

ของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม เพื่อมีหนังสือเตือนให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิเรียกร้องของนายจ้างและทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นของนายจ้าง ได้แก่ ทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครอง อำนวยสั่งการหรือสั่งจำหน่ายในทางการค้าหรือธุรกิจของนายจ้าง และถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยไม่ได้นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระ หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดตามหนังสือเตือนก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเพื่อพิจารณาออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด อาศัยทรัพย์สินของนายจ้างต่อไป ซึ่งนอกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ดังกล่าวแล้ว ก็ไม่มีพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตราใดหรือระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ฉบับใดอีกที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดและอาศัยทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนเอาไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งยึดหรืออาศัยทรัพย์สิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการยึดหรืออาศัยทรัพย์สินเอาไว้ชั่วคราวก่อนในระหว่างมีค่าเดือนเป็นหนังสือให้นายจ้างชำระเงินสมทบซึ่งเป็นการเตือนครั้งแรกหรือในระหว่างการมีหนังสือประเมินเงินสมทบแจ้งให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบที่ค้างชำระ

แต่เมื่อพิจารณาจากกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการติดตามเร่งรัดหนี้สินโดยการดำเนินการยึดและอาศัยทรัพย์สินดังเช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ที่บัญญัติว่า “ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ โอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออาศัยทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 78 บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินรายใดของผู้ถูกกล่าวหาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการรั่วรัยผิดปกติและมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการ โอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออาศัยทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้” ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวมี

บทบัญญัติในการยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหรือมีพฤติการณ์ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักยัก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติก่อนที่จะร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตก เป็นของแผ่นดิน แล้วแต่กรณี

จากที่กล่าวมา การที่ไม่มีพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตราใดหรือ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ฉบับใดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนเอาไว้ชั่วคราวดังเช่นบท กฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น ย่อมส่งผลทำให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ซึ่งเป็นมาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ในภายหลังไม่มี ประสิทธิภาพ เพราะไม่มีทรัพย์สินใดที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะสามารถดำเนินการยึดหรืออายัดได้อีก อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีการดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างซึ่ง ไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนในเบื้องต้นด้วยการออกหนังสือเตือน ครั้งแรกและหนังสือประเมินเงินสมทบแจ้งให้นายจ้างทราบ ทำให้นายจ้างซึ่งทราบขั้นตอนต่อไป ในการติดตามเร่งรัดหนี้ตามกฎหมาย ดำเนินการยักยัก จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปก่อนที่ สำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อขายทอดตลาดนำเงินมา ชำระหนี้ที่นายจ้างค้างชำระอยู่ต่อไป

4.4 วิเคราะห์ปัญหาบุคคลภายนอกยักยัก จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลังเมื่อมีคำสั่ง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ว่าการยึดเป็นการเอาทรัพย์สินมาอยู่ในความดูแลของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้ ในการยึดไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์จะต้องมีวิธีการ เพื่อแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินที่ยึดนั้นอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ การที่ให้ทรัพย์สินนั้น มาอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ก็เพื่อจะได้รวบรวมแล้วทำการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เพื่อชำระหนี้เงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระอยู่ต่อไป

การที่ให้ทรัพย์สินนั้นมาอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยปกติพนักงาน เจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการขนย้ายทรัพย์สินที่ยึดกรณีเป็นสังหาริมทรัพย์มาเก็บรักษาไว้ยังสถานที่ ปลอดภัย ซึ่งก็คือสำนักงานประกันสังคม / สำนักงานประกันสังคมจังหวัด หรือ ณ สถานที่อื่นที่ เห็นสมควรก็ได้ แต่หากเป็นการยึดอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ซึ่งผู้ถูกยึดทรัพย์สินหรือผู้ ครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ยินยอมเป็นผู้รับฝากทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้ง

รายละเอียดหน้าที่ความรับผิดชอบของการรับฝากทรัพย์สินให้ผู้รับฝากทรัพย์สินทราบ และให้ผู้รับฝากทรัพย์สินลงลายมือชื่อในสัญญาฝากทรัพย์สิน แต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นก็คือว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้รับฝากทรัพย์สินซึ่งอาจจะเป็นนายจ้างซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดเอง หรืออาจเป็นบุคคลภายนอก เช่น ผู้จัดการของบริษัท ผู้ครอบครองทรัพย์สินดังกล่าวอยู่นั้น ได้ดำเนินการยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นไป บุคคลซึ่งเป็นผู้รับฝากทรัพย์สินจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ ซึ่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ไม่ได้มีการบัญญัติการลงโทษแก่บุคคลผู้รับฝากทรัพย์สินที่ได้ดำเนินการยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นไป ซึ่งในทางปฏิบัติกรณีผู้รับฝากทรัพย์สินได้ดำเนินการยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินที่ได้ยึดนั้นไปทางสำนักงานประกันสังคมจะดำเนินการทางคดีอาญากับผู้รับฝากทรัพย์สินที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยจะดำเนินคดีกับผู้รับฝากทรัพย์สินซึ่งได้รับฝากทรัพย์สินตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินและไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง โดยทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 142 โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตัวอย่างเช่น บริษัท บี. จำกัด มีหนี้ค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเป็นจำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมจึงได้ออกคำสั่งยึดรถบรรทุกของบริษัท บี. จำกัด ซึ่งมีมูลค่าราคาใกล้เคียงกับจำนวนหนี้ที่บริษัท บี. จำกัด ค้างชำระแก่สำนักงานประกันสังคมอยู่ ซึ่งเมื่อมีการยึดรถบรรทุกดังกล่าวแล้วปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า บริษัท บี. จำกัด ได้อาศัยรถบรรทุกคันดังกล่าวในการดำเนินธุรกิจขนส่งสินค้าอยู่ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงอาจให้บริษัท บี. จำกัด เป็นผู้เก็บรักษารถบรรทุกคันดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้ นายซี ซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัท บี. จำกัด เป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดไว้ ซึ่งต่อมาถ้านายซีได้ทำการยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอน รถบรรทุกคันดังกล่าวที่นายซี เป็นผู้รับฝากทรัพย์สินให้บุคคลภายนอกไป สำนักงานประกันสังคมจะต้องดำเนินคดีกับนายซี ผู้รับฝากทรัพย์สินซึ่งได้รับฝากทรัพย์สินตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวและไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง โดยทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ยึดไว้ หรือโอนไปให้แก่บุคคลอื่น ถือว่าผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 142

ส่วนในกรณีการอายัดทรัพย์สินก็เช่นกัน การอายัดเป็นการห้ามบุคคลภายนอกซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินให้แก่ นายจ้าง มิให้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินให้แก่ นายจ้างแต่ให้ส่งมอบหรือโอนให้แก่สำนักงานประกันสังคม ตัวอย่างเช่น บริษัท ดี.

จำกัด มีบัญชีเงินฝากประเภทกระแสรายวันอยู่ในธนาคาร A. จำนวน 500,000 บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) บริษัท ดี. จำกัด จึงเป็นเจ้าหนี้ของธนาคาร A. ซึ่งตามกฎหมายธนาคาร A. ในฐานะลูกหนี้จึงมีหน้าที่ที่จะต้องคืนเงินฝากให้กับบริษัท ดี. จำกัด แต่เนื่องจากบริษัท ดี. จำกัด ค้างชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม เลขานุการสำนักงานประกันสังคมจึงมีอำนาจออกคำสั่งอายัดเงินในบัญชีเงินฝากประเภทกระแสรายวันของบริษัท ดี. จำกัด จำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ได้ทั้งหมดเนื่องจากบัญชีเงินฝากที่บริษัท ดี. จำกัด ได้ฝากไว้กับธนาคาร A. นั้นมีมูลค่าน้อยกว่าจำนวนเงินสมทบที่บริษัท ดี. จำกัด ค้างชำระต่อสำนักงานประกันสังคม ดังนั้น ธนาคาร A. จึงมีหน้าที่ที่จะต้องนำส่งเงินจำนวน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ในบัญชีเงินฝากประเภทกระแสรายวันของบริษัท ดี. จำกัด มอบให้แก่เลขานุการสำนักงานประกันสังคม ตามคำสั่งอายัดทรัพย์สิน เพื่อชำระเงินสมทบที่ค้างชำระต่อไป

ปัญหาที่จะเกิดขึ้นก็คือว่า หากทางธนาคาร A. ไม่ส่งมอบเงินให้แก่เลขานุการสำนักงานประกันสังคมตามคำสั่งอายัดทรัพย์สิน แต่กลับได้ยกย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนให้แก่บริษัท ดี. จำกัด หรือบุคคลภายนอกที่บริษัท ดี. จำกัด ต้องการให้ได้รับแทนโดยไม่มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ธนาคาร A. จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ไม่มีมาตราใดหรือระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ฉบับใดกล่าวถึงมาตรการในการลงโทษแก่บุคคลภายนอกดังกล่าวแต่อย่างใด จะมีก็แต่เพียงระเบียบของกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อ 28 ที่กำหนดว่า ถ้าคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น ไม่มีการคัดค้าน และบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้เลขานุการสำนักงานประกันสังคมออกคำสั่งบังคับแก่บุคคลภายนอกนั้นและดำเนินการเสมือนหนึ่งว่าบุคคลเช่นว่านั้นเป็นนายจ้าง และถ้าค่าแห่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้แล้วต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอก เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมไม่ว่าด้วยประการใด ๆ บุคคลภายนอกเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่สำนักงานประกันสังคมเพื่อความเสียหายใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นแก่สำนักงานประกันสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าจากระเบียบที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น ได้กำหนดตั้งแต่เพียงหน้าที่ในความรับผิดชอบของบุคคลภายนอกเอาไว้ว่าถ้าบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สิน ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการกับบุคคลภายนอกเสมือนหนึ่งบุคคลภายนอกนั้นเป็นนายจ้างเท่านั้น โดยมิได้มีการกำหนดถึงบทลงโทษแก่บุคคลภายนอกที่มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน แต่มิได้ปฏิบัติตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว แต่กลับยกย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าวไปให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้สำนักงานประกันสังคม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ไม่ได้มีการบัญญัติมาตรการลงโทษแก่บุคคลภายนอกผู้ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้รับฝากทรัพย์สินที่ยึดไว้ และบุคคลภายนอกที่มีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่สำนักงานประกันสังคมตามคำสั่งยึดทรัพย์สินของเลขาราชการสำนักงานประกันสังคม แต่กลับยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินให้แก่บุคคลภายนอกไว้โดยชัดเจนแต่อย่างใด ซึ่งในทางปฏิบัติของสำนักงานประกันสังคม หากเกิดกรณีเช่นนี้ขึ้น สำนักงานประกันสังคมก็สามารถจะดำเนินการฟ้องร้องให้บุคคลนั้นรับผิดชอบทางอาญาและฟ้องร้องในคดีแพ่งให้บุคคลนั้นชดใช้ทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายรวมทั้งต้องเสียเวลาในการฟ้องร้องคดีเป็นอย่างมาก

จะเห็นได้ว่า แม้สำนักงานประกันสังคมจะมีอำนาจฟ้องร้องบุคคลภายนอกที่ยกย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สิน โดยให้ดำเนินการรับผิดชอบทางแพ่งได้ เพราะสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ถูกโต้แย้งสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55¹²⁰ แต่การฟ้องร้องคดีทางแพ่งนั้น ก็ไม่แน่ว่าสำนักงานประกันสังคมจะได้รับทรัพย์สินหรือเงินชดใช้ราคาทรัพย์สินดังกล่าวคืน ทั้งต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ส่งผลต่อสำนักงานประกันสังคมในการรักษาเสถียรภาพของเงินสมทบกองทุนประกันสังคมในอนาคต

4.5 วิเคราะห์ปัญหากรณีมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ตามปกติแล้วกฎหมายแต่ละฉบับ จะกำหนดให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ให้กระทำการใดหรือไม่กระทำการใด ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งหากว่าการกระทำใดกระทบถึงสิทธิของผู้อื่นหรือกระทำผิดหน้าที่จนผู้อื่นได้รับความเสียหาย ย่อมถือได้ว่าผู้นั้นได้แย้งสิทธิของผู้อื่น ผู้ที่ได้รับความเสียหายก็ต้องนำคดีมาสู่ศาลเพื่อที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของตนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 เพื่อให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาดว่าการกระทำนั้นต้องรับผิดชอบหรือไม่เพียงใด ถ้าต้องรับผิดชอบ ศาลก็จะพิพากษาให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบ ผู้กระทำก็จะตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาและผู้ที่ได้รับความเสียหายก็จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและหากว่าภายหลังลูกหนี้นี้ได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็

¹²⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55 บัญญัติว่า เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่งที่มีเขตอำนาจได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายนี้

มีสิทธิที่จะบังคับคดีกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 271¹²¹

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 เป็นกฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมสามารถดำเนินการบังคับคดีได้เอง โดยไม่ต้องนำคดีมาฟ้องศาลก่อน ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายทั่วไป ปัญหาที่จะต้องพิจารณาคือ หากมีการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก่อนหรือหลังการบังคับคดีตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาและพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามกฎหมายพิเศษ จะมีสิทธิบังคับคดีต่อไปได้ประการใด

ถ้าหากพิจารณาถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 วรรคแรกซึ่งได้บัญญัติว่า เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินอย่างใดของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไว้แทนเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอื่นยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นซ้ำอีก แต่ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเช่นว่านี้มีอำนาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ตนเข้าเฉลี่ยในทรัพย์สินหรือเงินที่ขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 วรรคสองบัญญัติว่า ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ห้ามมิให้ศาลอนุญาตตามคำขอเช่นว่านี้ เว้นแต่ศาลเห็นว่าผู้ยื่นคำขอไม่สามารถเอาชำระได้จากทรัพย์สินอื่น ๆ ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 วรรคสาม บัญญัติว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยภาษีอากรในอันที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อชำระค่าภาษีอากรค้างให้มีสิทธิขอเฉลี่ยในทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานดังกล่าวได้ยึดหรืออายัดไว้ก่อนแล้วเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามาตามความในวรรคหนึ่ง แต่ถ้าเจ้าพนักงานมิได้ยึดหรืออายัดไว้ก่อน ให้ขอเฉลี่ยได้ภายในบังคับของบทบัญญัติวรรคสอง ซึ่งจากบทบัญญัติที่กล่าวมา ถ้าหากมีการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งก่อนการบังคับคดีตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 สำนักงานประกันสังคมสามารถยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์สินจากเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้นำทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดออกขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธี

¹²¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 271 บัญญัติว่า ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะ (เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยอาศัยและตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

พิจารณาความแห่งมาตรา 290 วรรคสามได้ เนื่องจากสำนักงานประกันสังคมตามกฎหมายนั้นถือเป็นเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิสามัญในลำดับเดียวกับค่าภาษีอากร ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 51¹²² ซึ่งความหมายของเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิ ก็คือ การทรงไว้ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ (นายจ้าง) ในการที่จะได้รับการชำระหนี้จากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ การที่หนี้เงินสมทบเป็นหนี้ผู้มีสิทธิยอม ได้เปรียบเจ้าหนี้อื่น ๆ¹²³

ภาษีอากรนั้นจัดเป็นเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิอันดับที่ 3 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 253¹²⁴ ซึ่งสำนักงานประกันสังคมจัดเป็นเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิสามัญในลำดับเดียวกับค่าภาษีอากร ดังนั้น ถ้าหากพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มีการบังคับคดีตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 โดยได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ (นายจ้าง) ไว้ก่อนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าพนักงานบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจึงเกิดปัญหาว่า การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินซ้ำหรือไม่ และผลการบังคับคดีจะเป็นประการใด ขอให้ดูคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งจัดว่าเป็นเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิลำดับเดียวกับสำนักงานประกันสังคมดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1094/2510 “ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 ที่ห้ามมิให้ยึดซ้ำนั้น จะต้องเป็นการยึดทรัพย์สินซ้ำกันในระหว่างเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวในทรัพย์สินเดียวกันของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ส่วนกรณีที่เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งยึดทรัพย์สินไว้ก่อน อันเป็นการยึดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 12 นั้น ไม่ใช่เป็นการยึดของเจ้าหนี้ตามคำ

¹²² พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 51 บัญญัติว่า หนี้ที่เกิดจากการไม่ชำระเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม ให้สำนักงานประกันสังคมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้างซึ่งเป็นลูกหนี้ในลำดับเดียวกับผู้มีสิทธิในมูลค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

¹²³ งามยี่น ภูมิ. เล่มเดิม. หน้า 17.

¹²⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 253 บัญญัติว่า ถ้าหนี้มีอยู่เป็นคุณแก่บุคคลผู้ใดในมูลหนี้หนึ่งอย่างใดคั้งจะกล่าวต่อไปนี้ บุคคลผู้นั้นย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ คือ

- (1) ค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์อันร่วมกัน
- (2) ค่าปลงศพ
- (3) ค่าภาษีอากร
- (4) ค่าจ้างเสมียน คนใช้ และคนงาน
- (5) ค่าเครื่องอุปโภคบริโภคอันจำเป็นประจำวัน

พิพากษา เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงทำการยึดได้ ไม่เป็นการยึดซ้ำและกรณีที่เจ้าพนักงานตามประมวลรัษฎากรทำการยึดก็ไม่ทำให้ทรัพย์สินที่ยึดกลายเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน เพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ยึดยังเป็นของจำเลยจนกว่าจะได้ขายทอดตลาดไป ประมวลรัษฎากร มาตรา 12 เป็นต้นแต่เพียงให้อำนาจพิเศษที่จะยึดทรัพย์สินของผู้ค้างชำระภาษีอากรเพื่อขายทอดตลาดได้ โดยไม่ต้องฟ้องต่อศาลเท่านั้น ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าเมื่อยึดมาแล้วมิให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาของลูกหนี้ทำการยึดหรือห้ามมิให้ส่งขายทอดตลาดไป เจ้าพนักงานบังคับคดีก็ย่อมทำการยึดเพื่อดำเนินการตามศาลสั่งได้ ส่วนสิทธิของกรมสรรพากรตามประมวลกฎหมายรัษฎากร ในการที่จะได้รับชำระหนี้ค่าภาษีอากรที่ค้างมืออยู่อย่างไร ก็ต้องเป็นไปตามบทกฎหมายที่มีบัญญัติไว้”

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสำนักงานประกันสังคมถือได้ว่าเป็นเจ้าหน้าที่นุริมสิทธิลำดับเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ค่าภาษีอากร ดังนั้นจากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมโดยอาศัยอำนาจของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดี กฎหมายไม่ได้ห้ามให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นซ้ำ เพราะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของสำนักงานประกันสังคมซึ่งจัดว่าเป็นเจ้าหน้าที่นุริมสิทธิลำดับเดียวกันกับมูลค่าภาษีอากร ไม่ใช่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาและในกรณีเช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมก็จะต้องไปดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 วรรคสามต่อไป ซึ่งในกรณีเช่นนี้ เมื่อศาลขอมรับอำนาจของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมในการบังคับคดี ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ศาลก็ไม่ควรที่จะอนุญาตให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นซ้ำในคดีที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอื่นร้องขอ หากว่าพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนแล้วซึ่งจริงอยู่แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 วรรคสาม จะบัญญัติให้เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายรัษฎากรซึ่งจัดว่าเป็นเจ้าหน้าที่นุริมสิทธิลำดับเดียวกันกับสำนักงานประกันสังคมไปใช้สิทธิยื่นคำร้องขอเฉลี่ยในทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้แล้วได้ แต่การใช้อำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ดังกล่าวก็เพื่อให้ได้รับการชำระหนี้จากนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบ อันเป็นการที่รัฐได้ให้อำนาจในการติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนเอาไว้

เหตุผลประการต่อมาก็คือ แม้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา แต่หากจะให้ เป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษิตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อฟ้องนายจ้างเป็นจำเลย เพื่อให้ตนเป็นฝ่ายชนะ คดีและเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาที่จะมีสิทธิร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดและขาย ทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้าง เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ที่นายจ้างค้างชำระเงินสมทบกองทุน ประกันสังคม ซึ่งผลสุดท้ายแล้วหากเป็นเช่นนั้นจริง พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ก็ไม่ต้องมีการบัญญัติให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมีอำนาจยึดหรืออายัดและ ขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบ จำนวน โดยไม่ต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่งอีกต่อไป ซึ่งการที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้ให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการยึดหรืออายัดและ ขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบ จำนวน โดยไม่ต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่งนั้น ก็เพื่อให้การจัดเก็บเงินสมทบเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและไม่ต้องเสียเวลาไปดำเนินคดีกับนายจ้าง ซึ่งหากว่าไม่มีกฎหมายซึ่งได้ให้อำนาจ ดังกล่าวไว้เช่นนี้แล้วก็จะทำให้การจัดเก็บเงินสมทบล่าช้าและทำให้มีคดีที่ต้องไปดำเนินการทาง ศาลเพื่อการบังคับคดีมากมาย

ฉะนั้น ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบไว้ ก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง ศาลก็ไม่ควรอนุญาตให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นซ้ำอีก เพราะหากศาลอนุญาตให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นซ้ำได้ ก็จะกระทบต่อ อำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 และส่งผลกระทบต่อให้เกิดความล่าช้าในการจัดเก็บเงินสมทบ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจจะ ขอบยกตัวอย่าง ดังนี้

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ. มีหนี้ค้างชำระเงินสมทบเป็นเงินจำนวน 10,000 บาท (หนึ่ง หมื่นบาทถ้วน) พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ตาม พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 จึงยึดเครื่องจักรของห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ. ไว้หนึ่งตัวราคาประมาณ 8,000 บาท (แปดพันบาทถ้วน) เพื่อนำออกขายทอดตลาดในวันที่ 10 ธันวาคม 2550 ต่อมาก่อนวันขายทอดตลาดทรัพย์สินหนึ่งวันคือวันที่ 9 ธันวาคม 2550 เจ้าหน้าที่ ตามคำพิพากษาของห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้ขอให้เจ้าพนักงาน

บังคับคดียึดเครื่องจักรดังกล่าวไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า แทนที่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของ
 เลขานุการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 จะได้
 ขายทอดตลาดเครื่องจักรในวันที่ 10 ธันวาคม 2550 ซึ่งเหลือเวลาอีกเพียงวันเดียว กลับต้องไปยื่น
 คำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 290 แทน ทำให้ต้อง
 เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการยื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สิน

จึงเห็นได้ว่า การที่ศาลเห็นว่าการบังคับคดีของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของ
 เลขานุการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม ไม่ถือเป็นการ
 บังคับคดีเช่นเดียวกันกับการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี ย่อมจะทำให้เกิดความล่าช้าและ
 ค่าใช้จ่ายในการจะต้องยื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินต่อศาล ซึ่งจะทำให้ปริมาณงานของศาลและเจ้า
 พนักงานบังคับคดีมีมากขึ้นรวมทั้งส่งผลกระทบต่อรัฐในการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อรักษาความมั่นคง
 ของเงินสมทบกองทุนประกันสังคมไว้

4.6 วิเคราะห์ปัญหาการห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตาม พระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 85

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วถึงขั้นตอนในการเร่งรัดหนี้สินต่อนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบ
 หรือนำส่งเงินสมทบไม่ครบถ้วนว่ามีขั้นตอนการเร่งรัดหนี้สิน ทั้งขั้นตอนก่อนการยึดหรืออายัด
 ทรัพย์สินและขั้นตอนในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยขั้นตอนก่อนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินยัง
 เป็นขั้นตอนการติดตามเร่งรัดนายจ้างในขั้นตอนแรกซึ่งยังไม่มีผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานใน
 ทรัพย์สินของนายจ้าง ส่วนการติดตามเร่งรัดหนี้สินต่อนายจ้างด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นย่อม
 เป็นการกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพย์สินของนายจ้างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งพนักงาน
 เจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง
 เหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม ซึ่งการเร่งรัดหนี้สินของเลขานุการสำนักงาน
 ประกันสังคมด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างนั้น ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม
 พ.ศ. 2533 มาตรา 85¹²⁵ ได้กำหนดห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่ง
 ของเลขานุการสำนักงานประกันสังคมที่ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตามมาตรา 50

¹²⁵ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 บัญญัติว่า นายจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคล
 อื่นใด ซึ่งไม่พอใจในคำสั่งของเลขานุการสำนักงานประกันสังคม หรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตาม
 พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นคำสั่งตามมาตรา 50 ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ภายใน
 สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมแบบ เด็ดขาดเช่นกัน ซึ่งการที่ได้บัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 85 ขึ้นมาก็ เนื่องจากต้องการให้สำนักงานประกันสังคมได้รับการชำระเงินสมทบที่ได้มาจากการเร่งรัดหนี้จาก นายจ้างให้เร็วที่สุดและไม่ต้องการที่จะให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอันเกิดจกข้อเรียกร้องจากฝ่ายของ นายจ้าง แต่ถ้าพิจารณาถึงขั้นตอนในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 50 แล้วจะเห็นได้ว่า ก่อนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างนั้นต้องมีหนังสือเตือนจากเลขาธิการสำนักงาน ประกันสังคมถึงนายจ้างก่อนอย่างน้อย 30 วัน นับแต่วันที่นายจ้างได้รับหนังสือเตือน พนักงาน เจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมจึงจะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของนายจ้างได้ และถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่านายจ้างไม่ได้รับหนังสือเตือนดังกล่าวไม่ว่าด้วยสาเหตุ ใด หรือนายจ้างสามารถพิสูจน์ได้ว่ากระส่งหนังสือเตือนไม่ถูกต้อง การที่พนักงานเจ้าหน้าที่โดย อาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ ไม่ได้รับคำเตือนเป็นหนังสือจากสำนักงานประกันสังคมดังกล่าว นั้น โดยห้ามมิให้นายจ้างที่ถูกยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นอุทธรณ์คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อคณะกรรมการอุทธรณ์มีความถูกต้อง ชอบธรรมต่อนายจ้างหรือไม่ ดังนั้น การให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการยึด หรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตามมาตรา 50 แบบเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวและการห้ามอุทธรณ์ คำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา 85 จึงเป็น การบัญญัติกฎหมายที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม ความไม่ถูกต้อง ความไม่เหมาะสมและยังเป็นการ กระทบต่อสิทธิของนายจ้าง โดยตรงที่ควรต้องทำการแก้ไข

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมาย ประกันสังคมตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้ง 6 ประการ ทำให้เห็นได้ว่าปัญหาทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นจาก ความไม่เหมาะสมในการออกกฎหมาย ทำให้เกิดช่องว่างในการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้าง ซึ่งทำให้ สำนักงานประกันสังคมได้รับชำระหนี้จากการติดตามเร่งรัดหนี้ไม่ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้เขียน จึงได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นไว้ในบทที่ 5 เพื่อให้การเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้าง ตามกฎหมายประกันสังคมมีความเหมาะสมและได้ประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สำนักงานประกันสังคมอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของกระทรวงแรงงาน มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างผู้ประกันตนที่ได้นำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ซึ่งความเป็นผู้ประกันตนจะเกิดขึ้นจากการที่นายจ้างได้หักเงินสมทบในส่วนของลูกจ้างตามอัตราที่กฎหมายกำหนด และนายจ้างได้นำส่งเงินสมทบในส่วนของลูกจ้างร่วมกับเงินสมทบในส่วนของนายจ้างให้แก่สำนักงานประกันสังคมภายในระยะเวลาที่กฎหมายได้กำหนดไว้ พร้อมทั้งยื่นแบบรายการแสดงการนำส่งเงินสมทบตามแบบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมกำหนด โดยลูกจ้างผู้ประกันตนจะได้รับความคุ้มครองและได้รับความช่วยเหลือทั้งต่อตนเองและครอบครัวจากกองทุนประกันสังคมในกรณีการจ่ายประโยชน์ทดแทนใน 7 กรณี ได้แก่ การเจ็บป่วย การคลอดบุตร การทุพพลภาพ การตาย การสงเคราะห์บุตร การชราภาพ และการว่างงาน ดังนั้น การที่นายจ้างไม่ยอมนำส่งเงินสมทบให้กับสำนักงานประกันสังคมนั้น ย่อมมีผลกระทบทั้งต่อตัวลูกจ้างเองและยังมีผลกระทบต่อสมาชิกคนอื่นและกองทุนประกันสังคมด้วย สำนักงานประกันสังคมจึงมีบทลงโทษแก่นายจ้างที่ไม่ยอมนำส่งเงินสมทบให้แก่สำนักงานประกันสังคมไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามด้วยการลงโทษแก่นายจ้างในเบื้องต้นด้วยการคิดเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 49 ซึ่งถ้านายจ้างยังคงเพิกเฉยกับบทบาทในการลงโทษในเบื้องต้นดังกล่าวโดยไม่ยอมชำระเงินสมทบพร้อมเงินเพิ่มตามกฎหมายให้ครบถ้วนก็จะเข้าสู่มาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายต่อไป โดยมาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือมาตรการในการติดตามเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างก่อนดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และมาตรการในการเร่งรัดหนี้แก่นายจ้างด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการติดตามเร่งรัดหนี้ตลอดจนออกคำสั่งบังคับชำระหนี้แก่นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบ และหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล ซึ่งกระบวนการที่สำนักงานประกันสังคมใช้ในการเร่งรัดหนี้คือกระบวนการในการยึดและอายัดทรัพย์สินโดยอาศัยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ประกอบกับระเบียบของกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาด

ทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ซึ่งมาตรการในการเร่งรัดหนี้
 คือนายจ้างด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา
 85 ห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งของเลขาธิการสำนักงาน
 ประกันสังคม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าการเร่งรัดหนี้คือนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมยังมี
 ข้อบกพร่องทำให้เกิดช่องว่างในการติดตามเร่งรัดหนี้ ทำให้การเร่งรัดหนี้ของสำนักงาน
 ประกันสังคมขาดประสิทธิภาพมีผลกระทบต่อเสถียรภาพของเงินกองทุนประกันสังคม อีกทั้งการ
 ยึดหรืออายัดทรัพย์สินยังมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ซึ่งการเร่งรัดหนี้ด้วยการยึด
 หรืออายัดทรัพย์สินจึงต้องมีความชัดเจน โปร่งใส และถูกต้องเป็นธรรมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาทาง
 กฎหมาย รวมทั้งต้องมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้อันจะส่งผลดีต่อสำนักงานประกันสังคมใน
 การจัดเก็บเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

จากการศึกษาพบว่าในการเร่งรัดหนี้คือนายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมกรณี
 ความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบ ยังขาดความเหมาะสมเป็นธรรมและยังมีข้อบกพร่อง
 ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย ดังนี้

(1) ตามที่กล่าวมาแล้วว่าทุกครั้งที่นายจ้างได้จ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างนั้นให้นายจ้างหักค่าจ้าง
 ของลูกจ้างตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด เพื่อนำส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของลูกจ้าง และให้
 นายจ้างนำส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างสำหรับลูกจ้างอีกส่วนหนึ่งแก่สำนักงานประกันสังคม
 ภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบของลูกจ้างไว้ ซึ่งหากนายจ้างไม่
 นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดเวลาข้างต้น สำนักงานประกันสังคมจะ
 ลงโทษแก่นายจ้างเบื้องต้นด้วยการให้นายจ้างชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวน
 เงินสมทบที่นายจ้างยังมิได้นำส่งหรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ตามพระราชบัญญัติ
 ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 ซึ่งการลงโทษแก่นายจ้างดังกล่าวด้วยการคิดเงินเพิ่มในอัตรา
 ร้อยละสองต่อเดือนนั้น ถือเป็น การลงโทษเบื้องต้นและยังเป็นการกระตุ้นให้นายจ้างรีบมาชำระ
 เงินสมทบที่ค้างชำระอยู่โดยเร็ว แต่บทลงโทษเบื้องต้นด้วยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อ
 เดือนโดยมิได้มีการกำหนดอัตราสูงสุดที่นายจ้างควรได้รับว่าควรจะมีจำนวนเท่าไรนั้น กลับเป็น
 ปัญหาในการติดตามเร่งรัดหนี้ที่สำคัญอย่างมากเนื่องจากนายจ้างมักมียอดค้างชำระเงินเพิ่มอยู่เป็น
 จำนวนมากเมื่อรวมกับเงินสมทบที่ค้างชำระอยู่ ทำให้นายจ้างเลือกที่จะไม่ชำระเงินสมทบและเงิน
 เพิ่มที่ค้างชำระอยู่ทั้งหมด แทนที่จะชำระเงินสมทบอันถือได้ว่าเป็นเงินต้นก่อน อันเป็นผล
 เนื่องมาจากนายจ้างจะต้องรับภาระการชำระหนี้เงินเพิ่มดังกล่าวที่มีจำนวนมาก ซึ่งจำนวนเงินเพิ่มที่
 ค้างชำระมักจะมีจำนวนมากกว่าเงินสมทบกองทุนประกันสังคมที่ค้างชำระอยู่

ถ้านายจ้างมีการค้างชำระเงินสมทบเป็นเวลานาน อันทำให้เกิดผลเสียหายกับสำนักงานประกันสังคมในการจัดเก็บเงินสมทบและการรักษาเสถียรภาพของเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

(2) การเร่งรัดหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคมโดยการยึดและอายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ได้กำหนดให้เลขานุการสำนักงานประกันสังคมมีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบเพื่อนำออกขายทอดตลาดและนำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ โดยให้เลขานุการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของสำนักงานประกันสังคมนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครอง แต่กฎหมายก็มีการยกเว้นให้กระทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้แต่การกระทำก็ควรจะต้องกระทำควบคู่ไปกับหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อันประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบและหลักคุ้มค่า ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเร่งรัดหนี้ตามกฎหมายประกันสังคมของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศเกาหลี หรือประเทศสิงคโปร์ อำนาจในการเร่งรัดหนี้หนี้มีได้อยู่ที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเพียงคนเดียว แต่อำนาจที่ใช้ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมหรือสั่งการของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายฝ่าย เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในทรัพย์สินที่ควรจะได้รับ ความคุ้มครองและเป็นไปตามหลักตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการใช้อำนาจในการเร่งรัดหนี้ของสำนักงานประกันสังคม

(3) การเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีคำเตือนครั้งแรกเป็นหนังสือถึงนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งเงินสมทบไม่ครบถ้วนให้นำส่งเงินสมทบพร้อมเงินเพิ่มภายในกำหนดไม่น้อยกว่า 30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว ซึ่งถ้านายจ้างยังไม่นำส่งเงินสมทบตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีหนังสือเตือนครั้งแรก พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะทำการประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างทราบ นายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มตามกฎหมายที่ได้รับหนังสือเตือนครั้งแรกและหนังสือประเมินเงินสมทบแล้วและเห็นว่าตนไม่สามารถชำระเงินได้ตามหนังสือประเมินเงินสมทบของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเกรงว่าตนอาจถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินจึงได้ทำการยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกในระหว่างขั้นตอนข้างต้นนั้น ซึ่งนอกจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 และระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ.

2548 ก็ไม่มีบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกันสังคมมาตราใดอีก หรือระเบียบกระทรวงแรงงานหรือคำสั่งฉบับใดอีกที่ให้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบไว้ชั่วคราวหากนายจ้างมีพฤติการณ์ดังกล่าว ซึ่งทำให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ที่เป็นมาตรการในการเร่งรัดหนี้ในภายหลังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการที่นายจ้างได้ชักย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปให้บุคคลภายนอกก่อน อันส่งผลเสียหายกับสำนักงานประกันสังคมในการจัดเก็บเงินสมทบ และการรักษาเสถียรภาพของเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

(4) ในกรณีที่บุคคลภายนอกชักย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลังเมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ จากการศึกษาพบว่า ไม่มีบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตราใด หรือระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ข้อใดที่กำหนดความรับผิดชอบของบุคคลภายนอกที่ได้ชักย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินไปภายหลังเมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระที่ชัดเจนไว้แต่อย่างใด ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการฟ้องร้องให้บุคคลภายนอกนั้นรับผิดชอบ ซึ่งเป็นเหตุให้สำนักงานประกันสังคมต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีทางแพ่ง และก็ไม่แน่ว่าสำนักงานประกันสังคมจะได้รับทรัพย์สินหรือเงินชดเชยราคาทรัพย์สินดังกล่าวคืน อันส่งผลเสียหายกับสำนักงานประกันสังคมในการจัดเก็บเงินสมทบ และการรักษาเสถียรภาพของเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

(5) ในกรณีที่สำนักงานประกันสังคมมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระก่อนเจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น จากการศึกษาพบว่า ศาลไม่ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงยอมมีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นซ้ำได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่กลับต้องเป็นฝ่ายไปยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 290 อันส่งผลกระทบต่ออำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม และยังส่งผลกระทบต่อเกิดความล่าช้าในการจัดเก็บเงินสมทบ และการรักษาเสถียรภาพของเงินสมทบกองทุนประกันสังคม

(6) ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งเงินสมทบไม่ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย โดยพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 ได้กำหนดห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อคณะกรรมการ

อุทธรณ์ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ก่อนที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมจะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างได้นั้น จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 วรรคสอง ด้วยการมีหนังสือเตือนถึงนายจ้างให้นำเงินมาชำระหนี้เงินสมทบที่ค้างชำระก่อน โดยให้กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้แก่นายจ้างที่ค้างชำระหลังจากได้รับหนังสือเตือนเป็นระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือเตือนดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ถ้าเกิดข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่านายจ้างไม่ได้รับคำเตือนเป็นหนังสือจากเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมก่อนที่จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 ได้กำหนดห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างจึงไม่เป็นธรรมต่อนายจ้างและเป็นการตัดสิทธิของนายจ้างในกรณีที่มีข้อโต้แย้งตามกฎหมายได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

การเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบนั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าสำนักงานประกันสังคมสามารถดำเนินการเร่งรัดหนี้กับนายจ้างเบื้องต้นด้วยการคิดเงินเพิ่มตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 และสามารถดำเนินการขึ้นเค็ดขาดด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างได้ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 โดยที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมในการดำเนินการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างแบบเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว นอกจากนั้นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตามคำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมนั้น ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 ยังกำหนดห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมที่ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งจากการศึกษาทำให้เห็นว่าการเร่งรัดหนี้ต่อนายจ้างตามกฎหมายประกันสังคมในกรณีความรับผิดชอบของนายจ้างในการจ่ายเงินสมทบตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นยังมีปัญหาทางกฎหมาย ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมา จึงขอเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ดังนี้

(1) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 49 ซึ่งแต่เดิมให้ลงโทษเบื้องต้นแก่นายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนด้วยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือนจากเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ โดยแก้ไขเป็น “ให้ลงโทษเบื้องต้นแก่

นายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบจำนวนด้วยการคิดเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือน จากเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ แต่ไม่ให้มากกว่าเงินสมทบที่นายจ้างค้างชำระ”

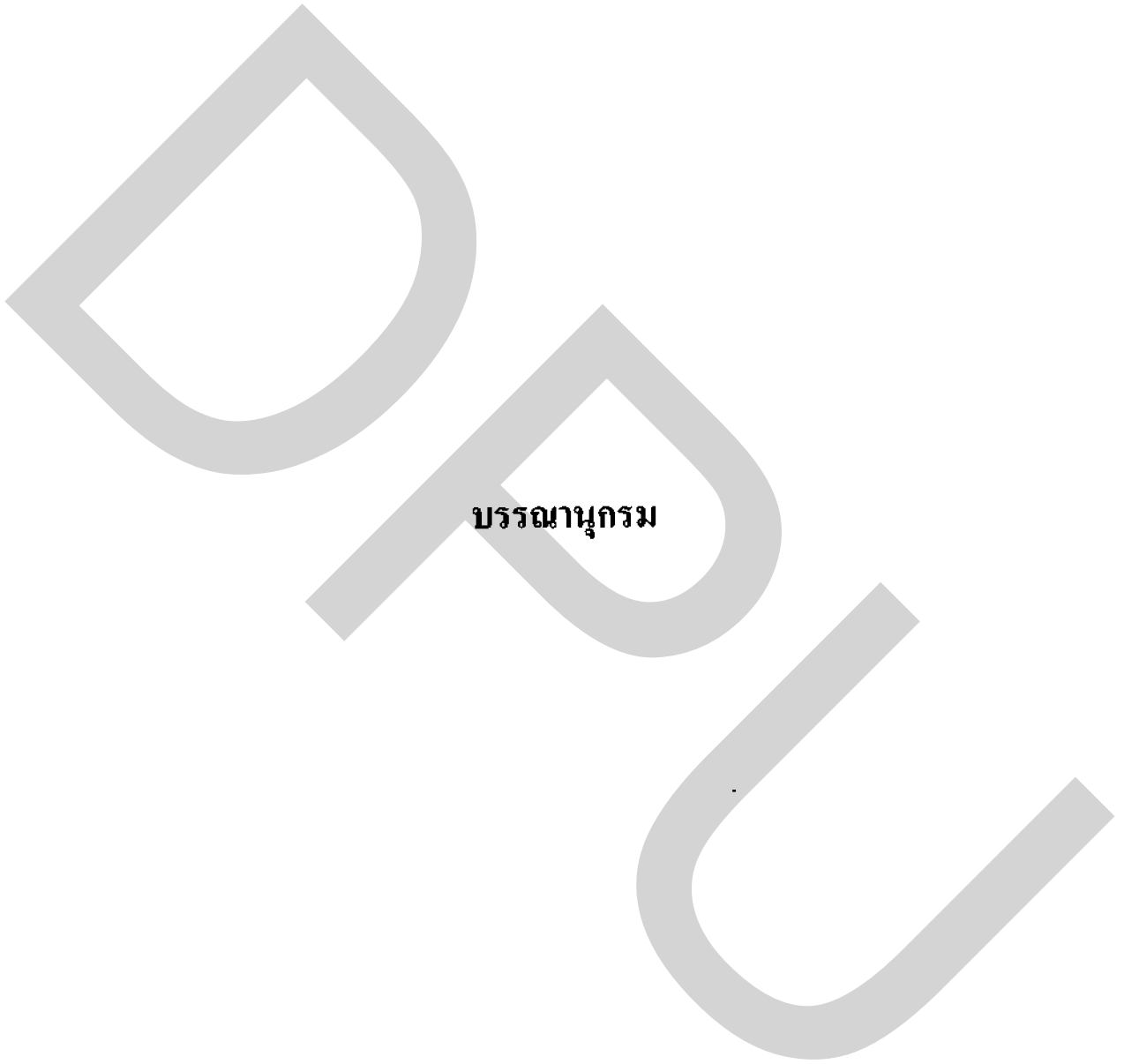
(2) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ซึ่งแต่เดิมได้ให้อำนาจแก่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่ไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด โดยแก้ไขให้เป็น “ผู้ที่มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินมิได้มาจากบุคคลเพียงคนเดียว (เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม) แต่ให้มาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย (คณะกรรมการ) ในลักษณะไตรภาคีที่ได้รับการคัดเลือกในรูปของคณะกรรมการที่มาจากนายจ้าง ลูกจ้าง และภาครัฐ” เพื่อให้อำนาจในการออกคำสั่งยึดและอายัดทรัพย์สินมีความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรมมากที่สุดควมใช้เน้นที่ความรวดเร็วเพียงอย่างเดียว

(3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคมและระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม โดยให้ “พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมสามารถยึดและอายัดทรัพย์สินของนายจ้างเอาไว้ชั่วคราว” ถ้านายจ้างมีพฤติการณ์ตามที่เห็นสมควรได้ว่านายจ้างจะยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สิน ไปให้บุคคลภายนอกก่อนที่จะมีการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในกรณีที่นายจ้างได้ทำการยกย้าย จำหน่าย หรือจ่ายโอนทรัพย์สินไป ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการเตือนครั้งแรกเป็นหนังสือหรือในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างทราบจำนวนเงินสมทบและเงินเพิ่มที่นายจ้างค้างชำระ

(4) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคมและระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคมในกรณีที่บุคคลภายนอกยกย้าย จำหน่ายหรือจ่าย โอนทรัพย์สินไปภายหลังเมื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างที่มีหนี้เงินสมทบค้างชำระ โดยให้บุคคลภายนอกรวมถึงผู้รับฝากทรัพย์สินในกรณียึดทรัพย์สินนั้นด้วยให้ต้องรับผิดชอบเป็นนายจ้าง โดยกำหนดให้ชัดเจนว่า “บุคคลภายนอกนั้นมีหน้าที่ต้องชำระราคาทรัพย์สินดังกล่าวก่อน หากไม่ชำระราคาทรัพย์สินนั้นภายในกำหนดเวลา ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของบุคคลภายนอกนั้น โดยมิต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่งเสมือนเป็นนายจ้างที่มีหนี้ค้างชำระเงินสมทบตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50” ซึ่งจะทำให้การเร่งรัดหนี้เงินสมทบไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และจะทำให้สำนักงานประกันสังคมจัดเก็บเงินสมทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคมและระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยืม อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกันสังคม “โดยกำหนดให้การยืมหรืออายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอาศัยอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 เป็นการยืมหรืออายัดทรัพย์สินดังเช่นเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการยืมหรืออายัดทรัพย์สิน” ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียืมหรืออายัดทรัพย์สินที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการยืมหรืออายัดทรัพย์สินไว้ก่อนแล้วตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ไม่ได้ แต่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องไปใช้สิทธิยื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม ส่วนจะได้รับชำระหนี้ก่อนหรือหลังนั้นก็จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งวิธีนี้จะทำให้สำนักงานประกันสังคมไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการไปยื่นคำร้องขอเฉลี่ยในทรัพย์สินที่สำนักงานประกันสังคมได้ยืมหรืออายัดไว้ก่อนแล้วและไม่กระทบถึงอำนาจของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 50 ในการยืมหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างที่ค้างชำระเงินสมทบ ทั้งเป็นการลดภาระเรื่องเวลา ค่าใช้จ่ายและปริมาณงานในการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี

(6) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 85 ซึ่งแต่เดิมได้กำหนดห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด อุทธรณ์คำสั่งยืมหรืออายัดทรัพย์สินต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมได้มีคำสั่งยืมหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้าง โดยแก้ไขเป็น “ให้นายจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งไม่พอใจในคำสั่งของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม หรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว” เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อนายจ้างกรณี que เห็นว่าคำสั่งยืมหรืออายัดทรัพย์สินของเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมไม่ถูกต้องและยังเป็นการเปิดโอกาสให้กับนายจ้างแทนที่จะต้องไปใช้สิทธิทางศาล ซึ่งต้องเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายตามมาอีกด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม , สำนักงานประกันสังคม. (2544). **แนวคิดและหลักการประกันสังคม**. นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กำธร พันธุภาภ. (2518). **คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้**. กรุงเทพฯ.
- ตีเกตุธิ์ ปราโมช. (2518). **ประวัติศาสตร์และการเมือง**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2535). **นิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิราภรณ์ เกสรสุจริต และถัดดา วัจนะสาธิตากุล. (2538). **การประกันสังคมในประเทศไทย (ครั้งที่ 1)**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.
- จีต เศรษฐบุตร. (2518). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้**. กรุงเทพฯ.
- จุฬามาศ นิสารัตน์. (2536). **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์**. กรุงเทพฯ.
- ชนมย์ยืน ภูมิ. (2544). **มาตรการเร่งรัดหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคม (เอกสารขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรม)**.
- ดวงจิตต์ กำประเสริฐ. (2531). **ประวัติศาสตร์กฎหมาย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และคณะ. (2536). **รายงานวิจัยเรื่องผลกระทบของกฎหมายประกันสังคมที่มีต่อลูกจ้างผู้ประกันตน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม)**. กรุงเทพฯ.
- นางเยาว์ รังจริญ. (2545). **แนวทางการบริหารเงินกองทุนประกันสังคม**. นนทบุรี.
- นิคม จันทรวาท. (2533). **กฎหมายประกันสังคม : 35 ปีแห่งการฝ่าฟันจนฝันเป็นจริง (ครั้งที่ 1)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยามรัฐ.
- _____. (2537). **กฎหมายประกันสังคม : แนวคิด พัฒนาการ และก้าวแรกของการดำเนินงานในประเทศไทย (ครั้งที่ 1)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. (2524). **สถาบันการเมืองและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ภาค 1**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัทรศักดิ์ วรรณแสง. (2536). **ย่อหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หนี้**. กรุงเทพฯ.

- มหาวิทยาลัยกลาสโกว์ คาลิโดเนีย. (2538). การฝึกอบรมการบริหารงานประกันสังคมสำนักงานประกันสังคม Social Insurance Scheme Session 3, 12-15 ธันวาคม 2538. กรุงเทพฯ.
- สมยศ เชื้อไทย. (2535). คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุณี ศศลักษณ์กุล. (2544). การติดตามเร่งรัดหนี้สินกองทุนประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี (เอกสารขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการประกันสังคม 6 ว). (เอกสารขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการประกันสังคม 6 ว).
- สุธาบดี สัตตบุษย์. คำบรรยายวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์เปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ.
- สุเทพ เชาวลิต. (2527). สถิติการสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2547). คู่มือคำอธิบายและแนวทางการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ. วิชั่น พับบลิชซิ่ง.
- สำนักงานประกันสังคม. (2537). รายงานการศึกษาดูงานของคณะกรรมการประกันสังคม ที่ปรึกษาและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ณ ประเทศออสเตรเลีย และสิงคโปร์ วันที่ 18-25 มีนาคม 2537. นนทบุรี.
- _____. (2537). รายงานการศึกษาดูงานการประกันสังคมของประเทศเกาหลี. นนทบุรี.
- _____. (2538). กฎหมายบำนาญแห่งชาติสาธารณรัฐเกาหลี (ฉบับแก้ไข) ค.ศ. 1989 แปลจาก Korea's National Pension Act (Amended in 1989) National Pension Corporation โดยฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กองวิชาการและแผน. นนทบุรี.
- _____. (2541). กฎหมายประกันสังคมของประเทศฟิลิปปินส์ (Sosial Security Law, 1996 Edition) โดยฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ กองวิชาการและแผนงาน. นนทบุรี.
- _____. (2548). การยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน โดยกองนิติการ สำนักงานประกันสังคม. นนทบุรี.
- _____. (2548). คู่มือการติดตามเร่งรัดหนี้เงินสมทบกองทุนประกันสังคมฝ่ายพัฒนาระบบกองทุนสมทบ. นนทบุรี.
- _____. (2549). แนวทางการดำเนินการและข้อสังเกตในการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน โดยฝ่ายยึดอายัดทรัพย์สิน กองนิติการ. นนทบุรี.
- อำพล สิงห์โกวินท์. (2536). การประกันสังคมกับแนวทางการดำเนินงานในอนาคต. กรุงเทพฯ.

บทความ

จำลอง ศรีประสาธน์. (2531, พฤษภาคม – มิถุนายน). “สวัสดิการสังคมกับการประกันสังคม.”

นิตยสารกรมประชาสงเคราะห์. หน้า 12.

อุกฤษ มงคลนาวิน. (2517, มกราคม). “รัฐธรรมนูญกับเศรษฐกิจของไทย.” วารสารกฎหมาย 1.

หน้า 33.

อัมพร จุณณานนท์. (2526, มกราคม). “ความมั่นคงทางสังคม.” วารสารสังคมสงเคราะห์.

หน้า 4.

วิทยานิพนธ์

นิตา ดีสุดจิต. (2545). แนวทางการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ธุรกิจบัณฑิตย์.

พันธ์เทพ เปาริก. (2546). การประกันการว่างงานตามกฎหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : รามคำแหง.

สุจิตรา กามา. (2547). กรอบการนำเงินกองทุนประกันสังคมไปลงทุนเพื่อจัดหาผลประโยชน์.

สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : รามคำแหง.

อนันต์ จารุพันธ์. (2545). ปัจจัยที่กำหนดเงินสมทบกองทุนประกันสังคมในประเทศไทย.

สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : รามคำแหง.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายรัชฎากร พ.ศ. 2481

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาศัยและขายทอดตลาดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติ

ประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548

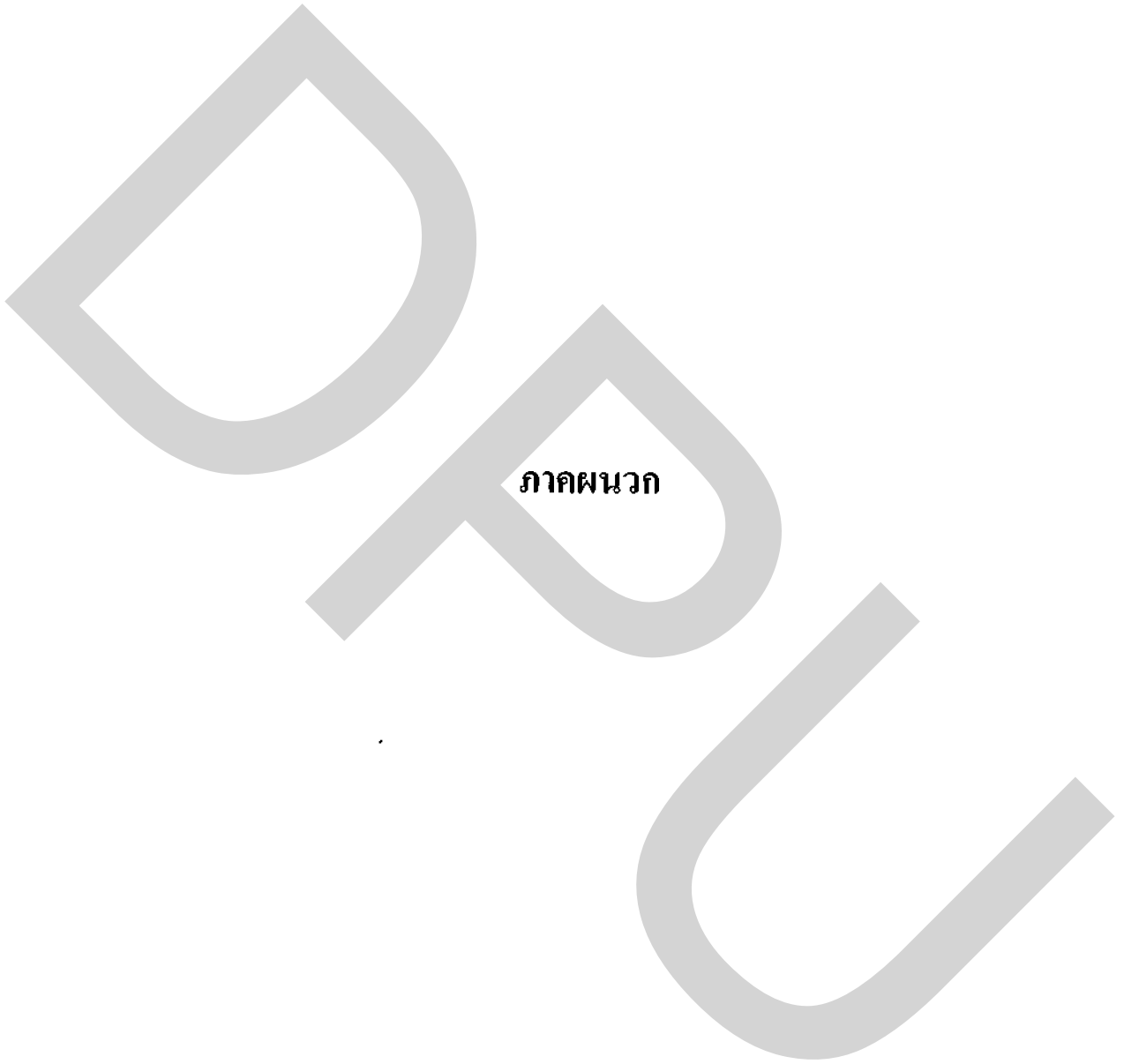
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Social Security Program Throughout the World 1997.

ภาคผนวก

**ระเบียบกระทรวงแรงงาน
ว่าด้วยการยึด อาัยัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน
ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548**

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการยึด อาัยัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 50 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 และมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการยึด อาัยัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2548 ”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการยึด อาัยัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม พ.ศ. 2534

ข้อ 4 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้รับเหมาตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยอนุโลม

ข้อ 5 ให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ 6 ในระเบียบนี้

“เลขาธิการ” ให้หมายรวมถึงผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย

“สำนักงาน” ให้หมายความรวมถึง สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ สำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสาขา

“คำร้อง” หมายถึง คำร้องคัดค้านการยึด อาัยัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน

“ผู้ถูกยึด” หมายความว่าถึง นายจ้าง บุคคลที่มีส่วนได้เสียและบุคคลภายนอกที่นายจ้างมีสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้

หมวด 1

การตรวจสอบทรัพย์สิน

ข้อ 7 เมื่อนายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อเลขาธิการ เพื่อมีหนังสือเตือนให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระ ภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งสิทธิเรียกร้องของนายจ้างและทรัพย์สินซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นของนายจ้าง ได้แก่ ทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความครอบครอง อำนาจสั่งการหรือสั่งจำหน่าย ในทางการค้าหรือธุรกิจของนายจ้าง เป็นต้น

ข้อ 8 ในกรณีที่ทำการตรวจสอบทรัพย์สินแล้ว นายจ้างไม่ได้นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระ หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดตามหนังสือเตือนตามข้อ 7 และถ้าเห็นสมควรยึดอายัดทรัพย์สินให้นำเสนอเลขาธิการเพื่อพิจารณาออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึดอายัดทรัพย์สิน ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ถ้าไม่สามารถทำการตรวจสอบทรัพย์สินได้ทัน แต่เป็นกรณีที่เห็นสมควรยึดอายัดทรัพย์สิน ให้บันทึกเหตุแห่งการนั้นและปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยด่วน และระบุให้ยึดอายัดทรัพย์สินบรรดามี

ในกรณีที่มีเหตุต้องยึดหรืออายัดทรัพย์สินเพิ่มเติม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเพิ่มเติม โดยอาศัยคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินเดิมแล้วรายงานให้เลขาธิการทราบ

ข้อ 9 ในกรณีที่เห็นว่าไม่ควรให้เลขาธิการมีคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินของนายจ้างรายใดให้บันทึกข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ทั้งปวง พร้อมทั้งความเห็นเสนอเลขาธิการเพื่อพิจารณา

หมวด 2

การยึด อายัดทรัพย์สิน

ข้อ 10 เมื่อเลขาธิการมีคำสั่งยึดอายัดทรัพย์สินของนายจ้างหรือผู้ใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดอายัดทรัพย์สินโดยไม่ชักช้า แล้วดำเนินการออกประกาศยึดอายัดทรัพย์สินนั้น ตามแบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ 11 ให้ส่งคำสั่งยึด อาัยคทรัพย์สิน ให้ผู้ถูกยึดทราบ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสำนักงานของผู้ถูกยึด การส่งคำสั่ง ณ สถานที่อื่นให้ใช้ได้ต่อเมื่อ

- (1) ผู้ถูกยึดยอมรับคำสั่งยึด อาัยคทรัพย์สิน
- (2) การส่งคำสั่งยึด อาัยคทรัพย์สิน ได้กระทำ ณ สำนักงานประกันสังคม

ข้อ 12 การส่งคำสั่งตามข้อ 11 พนักงานเจ้าหน้าที่อาจส่งให้ผู้ถูกยึดโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือนำไปส่ง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักทำกรงานของผู้ถูกยึดในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของผู้ถูกยึด ถ้าไม่พบตัวบุคคลดังกล่าว จะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรณนิติภาวะ ซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านเรือนหรือสำนักทำกรงานที่ปรากฏว่าเป็นของผู้ถูกยึดก็ได้

ถ้าไม่อาจส่งตามวิธีในวรรคหนึ่งได้ ให้ปิดคำสั่งไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่หรือสำนักทำกรงานของผู้ถูกยึด เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าว และเวลาได้ล่วงพ้นไปสิบห้าวัน ให้ถือว่าผู้ถูกยึด ได้รับคำสั่งแล้ว

ข้อ 13 พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการยึด อาัยคทรัพย์สินในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกในวันทำการงานปกติของผู้ถูกยึด เว้นแต่กรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นโดยได้รับอนุญาตจากเลขาธิการ

ข้อ 14 ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบนี้ ถ้ามีผู้ขัดขวางหรือมีพฤติการณ์ว่าจะมีผู้ขัดขวาง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินต่อไปได้

ข้อ 15 เมื่อได้ทำการยึดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศยึดทรัพย์สินไว้ ณ สถานที่ยึด

ข้อ 16 การยึดทรัพย์สินกรณียึดสังหาริมทรัพย์ให้นำเอาสังหาริมทรัพย์นั้นมาเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่ใดหรือให้บุคคลใดรักษาไว้ตามที่เห็นสมควร หรือมอบไว้ในความอารักขาของผู้ถูกยึดหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ และแจ้งให้ผู้ถูกยึดทราบว่าการยึดทรัพย์สินประเภทนี้ครอบคลุมถึงดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้นด้วย

การเก็บรักษาหรือรับฝากทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ 17 เมื่อได้ยึดเรือกำปั่นหรือเรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพคนอยู่อาศัย ให้แจ้งการยึดไปยังกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชย์นาวีหรือนายทะเบียนแห่งท้องที่แล้วแต่กรณี

กรณียึดทรัพย์สินอื่นที่มีทะเบียนแสดงกรรมสิทธิ์ เช่น เครื่องจักร ยานพาหนะ ให้แจ้งการยึดไปยังนายทะเบียนแห่งทรัพย์สินนั้น

ข้อ 18 การยึดอสังหาริมทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำโดยนำเอาหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นมาเก็บรักษาหรือฝากไว้ ณ สถานที่ใดหรือให้บุคคลใดเก็บรักษาไว้ตามที่เห็นสมควรและแจ้งการยึดนั้นให้ผู้ถูกยึด และเจ้าพนักงานที่ดินผู้มีหน้าที่ทราบ ถ้าหนังสือสำคัญยังไม่ได้ออกหรือไม่สามารถจัดหามาได้หรือหาไม่พบ ให้ถือว่ากรณีที่ได้แจ้งการยึดต่อผู้ถูกยึดและเจ้าพนักงานที่ดินนั้นเป็นการยึดตามกฎหมายแล้ว

การเก็บรักษาหรือฝากหนังสือสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด

การยึดอสังหาริมทรัพย์นั้น ครอบคลุมไปถึงเครื่องอุปกรณ์และดอกผลนิติบัญญัติของอสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย เว้นแต่จะได้มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ดอกผลธรรมดาที่นายจ้างจะต้องเป็นผู้เก็บเกี่ยวหรือบุคคลอื่นเก็บเกี่ยวในนามของนายจ้างนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบขณะทำการยึดว่าจะทำการเก็บเกี่ยวเองแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะให้เก็บเกี่ยวดอกผลนั้นได้เมื่อถึงกำหนดและทำการขายทอดตลาดต่อไป

ข้อ 19 การดำเนินการยึดอสังหาริมทรัพย์ตามข้อ 18 เช่น ที่ดิน ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง ห้องชุด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึด ณ สำนักงาน โดยไม่ต้องไป ณ สถานที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ เว้นแต่ในกรณีที่ยึดอสังหาริมทรัพย์ ที่จะยึดมีโครงสร้างซับซ้อน เช่น โรงแรม โรงงาน เป็นต้น

ข้อ 20 ในการยึดที่ดินให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าที่ดินที่ยึดนั้นมีสิ่งปลูกสร้างหรือไม้ล้มลุกหรือธัญชาติอันจะเก็บเกี่ยวผลได้คราวหนึ่งหรือหลายคราวต่อปี ซึ่งเป็นของผู้อื่นปลูกอยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำของเจ้าของสิ่งนั้นๆ ให้ปรากฏว่าปลูกโดยอาศัยสิทธิประการใด เป็นต้นว่า อาศัยหรือมีสัญญาเช่าต่อกัน ฯลฯ

(2) ถ้าที่ดินมีไม้ยืนต้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดชนิดและประมาณจำนวนต้นไม้มาด้วย ส่วนกรณีการยึดโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดขนาดกว้างยาวและบรรยายสภาพแห่งสิ่งนั้นๆ ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นสถานที่ให้เช่า ค่าเช่าทำใด

พนักงานเจ้าหน้าที่อาจนำเจ้าพนักงานที่ดินซึ่งตำแหน่งที่ดินหรือรังวัด เขตกว้างยาวของที่ดินที่ยึด แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำแผนที่จำลองไว้

ข้อ 21 กรณีทรัพย์สินที่จะยึดคิดภาระจำนองให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์สินอื่นที่ไม่คิดจำนองก่อน หากจำเป็นที่จะต้องยึดทรัพย์สินที่จำนอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบว่า

ราคาทรัพย์สินดังกล่าวสูงกว่าหนี้จำนวนหรือไม่ หากไม่สูงกว่าจำนวนให้รายงานเลขอาชญากรรม เพื่อไม่ยึดทรัพย์สินนั้น

ข้อ 22 การยึด อาศัยทรัพย์สิน ให้ยึด อาศัยทรัพย์สินเฉพาะส่วนของนายจ้าง แต่ถ้ามีบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และไม่ปรากฏว่าส่วนใดเป็นส่วนของนายจ้างให้ยึด อาศัยทรัพย์สินไว้ทั้งหมด

ข้อ 23 เมื่อได้ยึดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงการยึดทรัพย์สินให้เห็นชัดเจน ดังนี้

(1) สิ่งของให้ปิดหรือผูกแผ่นหมายเลขของที่ยึดให้ตรงตามบัญชีทรัพย์สิน ถ้าเก็บสิ่งของเข้าหีบหรือตู้ได้ ให้เก็บรวบรวมไว้แล้วปิดหีบหรือตู้และปิดผนึกเครื่องหมายหรือประทับตราครั้งอีกชั้นหนึ่ง

(2) สิ่งปลูกสร้างให้ปิดเครื่องหมายไว้ที่สิ่งปลูกสร้างดังกล่าว

(3) สัตว์พาหนะ ปศุสัตว์ หรือสัตว์อื่น ให้ใช้สีทาที่เขาค้านในหรือที่ตัวหรือจะใช้แผ่นเลขหมายผูกคอหรือด่อนเข้าคอกแล้วผูกเชือกปิดผนึกเครื่องหมายหรือประทับตราครั้งทีประตูคอกไว้ก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร แต่อย่าให้เป็นการขัดข้องต่อการเลี้ยงรักษาสัตว์

(4) การยึดตู้นิรภัย หีบ หรือกำปั่นเก็บทรัพย์สิน ให้ทำการเปิดตรวจนับทรัพย์สินและประมาณการมูลค่าทรัพย์สินต่อหน้านายจ้างผู้ถูกยึด หรือผู้แทนนายจ้าง เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จให้จัดเก็บทรัพย์สินพร้อมปิดผนึกเครื่องหมาย หรือประทับตราครั้ง หากขณะดำเนินการดังกล่าวไม่ปรากฏตัวนายจ้างผู้ถูกยึด หรือผู้แทนนายจ้างให้ร้องขอเจ้าพนักงานตำรวจเป็นประจักษ์พยานในการเปิดตรวจนับทรัพย์สินและประมาณการมูลค่าทรัพย์สิน ถ้าไม่สามารถทำการเปิดตู้นิรภัย หีบหรือกำปั่นเก็บทรัพย์สินดังกล่าวได้ให้ผูกเชือกปิดผนึกเครื่องหมายหรือประทับตราครั้งไว้ ทั้งนี้ ให้ทำการเปิดตู้นิรภัย หีบหรือกำปั่นเก็บทรัพย์สินก่อนนำเสนอเลขอาชญากรรม เพื่อพิจารณาออกคำสั่งให้ขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามข้อ 44 โดยวิธีการดังกล่าวข้างต้น

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตาม (1) , (2) , (3) หรือ (5) แล้ว ให้บันทึกและถ่ายภาพเก็บไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดต่อไป

ข้อ 24 ในกรณีที่นายจ้างมีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกให้ชำระหนี้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรอาจเสนอเลขอาชญากรรมเพื่อสั่งอาศัยสิทธิเรียกร้องนั้น โดยห้ามลูกหนี้ของนายจ้างมิให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินแก่นายจ้าง แต่ให้นำมาชำระหรือส่งมอบแก่สำนักงานภายในเวลาที่กำหนดไว้

คำสั่งอายัดนั้นอาจออกให้ได้ไม่ว่าหนี้ของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้ง หรือมีข้อจำกัด หรือเงื่อนไขหรือว่าได้กำหนดจำนวนไว้แน่นอนหรือไม่

ข้อ 25 การอายัดสิทธิเรียกร้องแห่งรายได้เป็นคราว ๆ นั้นรวมตลอดถึงจำนวนเงินซึ่งถึงกำหนดชำระภายหลังการอายัดนั้นด้วย

ถ้าสิทธิเรียกร้องของนายจ้างซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกในอันที่จะเรียกให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งนั้นมีการจำนองเป็นประกัน การอายัดสิทธิเรียกร้องให้รวมตลอดถึงการจำนองด้วย แต่ทั้งนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งคำสั่งอายัดนั้นไปยังเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 26 การอายัดสังหาริมทรัพย์อันมีรูปร่างและอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งสิทธิทั้งปวงอันมีอยู่ในทรัพย์สินเหล่านั้น ซึ่งบุคคลภายนอกจะต้องส่งมอบหรือโอนมาซึ่งนายจ้างในภายหลัง และเมื่อได้ส่งมอบหรือโอนมาแล้ว ก่อนเอาทรัพย์สินหรือสิทธิเหล่านี้ออกขาย หรือจำหน่าย ในกรณีเช่นนี้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเอกสารทั้งปวงที่ให้สิทธิแก่นายจ้างในอันที่จะได้รับส่งมอบหรือรับโอนทรัพย์สินหรือสิทธิเช่นว่ามานั้น

ในกรณีอายัดเงินที่บุคคลภายนอกจะต้องชำระให้แก่ นายจ้างในภายหลัง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดบรรดาเอกสารทั้งปวงที่ให้สิทธิแก่นายจ้างในอันที่จะได้รับชำระเงินเช่นว่านั้น

ข้อ 27 เมื่อได้มีการยึดทรัพย์สินแล้ว สิทธิเรียกร้องของนายจ้างอันมีต่อบุคคลภายนอกนั้นให้จัดการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเป็นพันธบัตรและหลักทรัพย์ที่เป็นประกันซึ่งเป็นของนายจ้างที่ออกให้แก่ผู้ถือหรือออกในนามของนายจ้าง พนักงานเจ้าหน้าที่จะขอให้เลขานุการมีคำสั่งอนุญาตให้จำหน่ายสิ่งเหล่านั้นตามรายการขานราคาในวันที่ขายก็ได้ หากสิ่งเหล่านั้นได้มีรายการขานราคา กำหนดไว้ ณ สถานที่แลกเปลี่ยนหรือจะขายโดยวิธีขายทอดตลาดดังกล่าวกำหนดไว้ในหมวด 5 ก็ได้ ถ้ามิได้ขอเช่นว่านั้นหรือคำขอกถูกยกเลิกเสียให้ขายสิ่งเหล่านั้นโดยวิธีขายทอดตลาด

(2) ถ้าเป็นตราสารเปลี่ยนมือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอให้เลขานุการมีคำสั่งอนุญาตให้จำหน่ายตามราคาที่ปรากฏในตราสาร หรือราคาที่ต่ำกว่านั้นตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรกำหนด ถ้าเลขานุการไม่เห็นด้วยให้นำตราสารนั้นขายทอดตลาด

(3) ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องขอให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งหรือเรียกให้ส่งมอบสิ่งของนอกจากที่กล่าวไว้ใน (1) และ (2) นี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อายัดตามข้อ 24 ข้อ 25 ข้อ 38 หรือข้อ 39 และจำหน่ายทรัพย์สินต่อไป

(4) ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องอื่น ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นมาพบ ถ้าบุคคลนั้นยินยอมชำระหนี้ให้แก่สำนักงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดบันทึกไว้ ถ้าบุคคลนั้นไม่มา หรือไม่ยินยอมชำระหนี้ดังกล่าวแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอให้เลขานุการมีหนังสือแจ้งให้นายจ้างฟ้องตามเอกสารที่ได้ยึดนั้น ถ้าศาลพิพากษาถึงที่สุดให้นายจ้างชนะคดี นายจ้างต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบจำนวนเงินที่

รับชำระหนี้จากการนั้นด้วย ถ้านายจ้างขัดขืนหรือเพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าว สำนักงานอาจใช้สิทธิเรียกร้องนั้นในนามของตนเองแทนนายจ้าง

ข้อ 28 ถ้าคำสั่งอายัดนั้นไม่มีการคัดค้าน และบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้เลขานุการออกคำสั่งบังคับแก่บุคคลภายนอกนั้นและดำเนินการไปเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นนายจ้าง

ถ้าตำแหน่งสิทธิเรียกร้องซึ่งอายัดไว้ นั้นต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอก เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเลขานุการไม่ว่าด้วยประการใด ๆ บุคคลภายนอกเช่นว่านั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่สำนักงานเพื่อความเสียหายใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นแก่สำนักงาน

ข้อ 29 การประเมินราคาที่ดินให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์เหล่านี้ประกอบกัน คือ

- (1) ราคาที่ดินตามราคาประเมินของเจ้าพนักงานที่ดิน
- (2) ราคาซื้อขายกันในท้องตลาด
- (3) ราคาที่ดินท้องที่นั้นหรือท้องที่ใกล้เคียงถ้าสามารถตรวจสอบได้
- (4) ราคาซื้อขายหรือจ้างนองครั้งสุดท้ายของที่ดินที่ยึดหรือที่ดินข้างเคียง

ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงความเหมาะสมโดยใช้ราคาที่สูงสุดเป็นเกณฑ์

ข้อ 30 การประมาณราคาทรัพย์สินนอกจากที่ดิน ให้ประมาณตามราคาซื้อขายในท้องตลาดตามสภาพความเก่าใหม่ของทรัพย์สินนั้น ๆ

ข้อ 31 การประมาณราคาทรัพย์สินที่มีการจ้างง ใหปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 29 แต่ให้หมายเหตุว่า จ้างงเมื่อใด ต้นเงินและดอกเบี้ยเท่าใด เพื่อประกอบดุลพินิจในการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ข้อ 32 ให้ผู้ถูกยึด หรือผู้แทนลงลายมือชื่อรับทราบการยึด อายัดทรัพย์สินนั้น ในกรณีที่ผู้ถูกยึด หรือผู้แทนลงลายมือชื่อไม่ได้หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อให้บันทึกเหตุแห่งการนั้นไว้

หมวด 3

การร้องคัดค้านการยึด อายัดทรัพย์สิน

ข้อ 33 ถ้าบุคคลใดอ้างว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้มิใช่ทรัพย์สินของนายจ้าง ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อเลขานุการตามแบบคำร้องทำขระเบียบนี้ก่อนเอาทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด

ข้อ 34 ในกรณีที่มีคำสั่งอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ถ้าผู้ที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งอายัดทรัพย์สินจะปฏิเสธ ไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่อายัดหรือต้องการโต้แย้งหนี้

ที่เรียกเรื่องเอาแก่ตน ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อเลขานุการตามแบบคำร้องท้ายระเบียบนี้ ภายในสิบสี่ วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งการอายัดทรัพย์สินหรือก่อนกำหนดการส่งมอบทรัพย์สินแล้วแต่กรณี

ข้อ 35 ในกรณีที่มีคำสั่งอายัดเงิน ผู้ที่จะต้องส่งเงินตามคำสั่งอายัดจะปฏิเสธไม่ส่งมอบ เงินหรือต้องการโต้แย้งหนี้ที่เรียกเรื่องเอาแก่ตน ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อเลขานุการตามแบบคำร้อง ท้ายระเบียบนี้ ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งนั้น

ข้อ 36 เมื่อมีการยื่นคำร้องตามข้อ 33 ข้อ 34 หรือข้อ 35 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการ ตรวจสอบพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว และเสนอความเห็นต่อ เลขานุการเพื่อมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ 37 ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการตามข้อ 36 ได้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจเสนอให้ เลขานุการมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เรื่องเสร็จเด็ดขาดตามที่เห็นสมควร

ข้อ 38 ในระหว่างรอคำสั่งตามข้อ 36 หรือข้อ 37 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่งดขาย ทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินไว้จนกว่าเลขานุการจะมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด เว้นแต่

(1) สภาพของทรัพย์สินเป็นของสดของเสียได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จำหน่ายโดย วิธีอื่นตามที่เห็นสมควร

(2) สິงหาริมทรัพย์ที่ยึดไว้นั้นเก็บไว้นานไม่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอ เลขานุการออกคำสั่งขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินเช่นว่านี้โดยไม่ชักช้า

ข้อ 39 เมื่อเลขานุการได้รับความเห็นที่เสนอตามข้อ 36 หรือข้อ 37 แล้ว ให้ดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ถ้าเห็นว่าคำร้องที่ยื่นมานั้นรับฟังไม่ได้หรือประวิงให้ชักช้า ให้ยกคำร้อง ของผู้นั้นเสีย

(2) ถ้าเห็นว่าคำร้องที่ยื่นมานั้นรับฟังได้ ให้มีคำสั่งถอนการยึด อายัด ทรัพย์สิน หรือในกรณีที่มีการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินตามข้อ 38 ให้คืนเงินที่ขาย ทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินให้แก่ขายจ้างหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

(3) ถ้าเห็นว่าคำร้องที่ยื่นมานั้นรับฟังได้เฉพาะบางส่วน ให้มีคำสั่งถอนการยึด อายัดทรัพย์สินเฉพาะในส่วนที่รับฟังได้ และให้นายจ้างหรือผู้นั้นปฏิบัติตามคำสั่งยึด อายัด ทรัพย์สินในส่วนที่มีคำสั่งเพิกถอนต่อไป

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้วให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบโดย ให้นำความในข้อ 12 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ทั้งนี้ ให้มีแจ้งให้นายจ้างหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ ว่า อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำวินิจฉัยหรือคำสั่งดังกล่าวได้ ภายในระยะเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งหรือคำวินิจฉัยดังกล่าว

ข้อ 40 ถ้าบุคคลภายนอกที่ได้รับคำสั่งอายัดทรัพย์สินปฏิเสธหรือโต้แย้งหนี้ที่เรียกร้องเอาแก่ตน เลขานุการอาจทำการสอบสวนและ

(1) ถ้าเลขานุการเห็นว่าหนี้ที่เรียกร้องนั้นมีอยู่จริง ให้มีคำสั่งให้บุคคลภายนอกปฏิบัติตามคำสั่งอายัด หรือ

(2) ถ้าเลขานุการเห็นว่าเรื่องจะทำให้เสร็จเด็ดขาดไม่ได้โดยวิธีสอบสวน ให้มีคำสั่งอย่างอื่นใดในอันที่จะให้เรื่องเสร็จเด็ดขาดไปตามที่เห็นสมควร

ถ้าคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น ไม่มีการคัดค้านหรือในกรณีที่เลขานุการมีคำสั่งตามข้อ 36 หรือข้อ 37 แล้ว และบุคคลภายนอกมิได้ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้เลขานุการออกคำสั่งบังคับแก่บุคคลภายนอกผู้นั้น และดำเนินการไปเสมือนหนึ่งว่าบุคคลนั้นเป็นนายจ้าง

ถ้าทรัพย์สินหรือค่าแห่งสิทธิเรียกร้อง ซึ่งอายัดไว้ต้องเสื่อมเสียไปเพราะความผิดของบุคคลภายนอกเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเลขานุการ ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ บุคคลภายนอกเช่นว่านั้น ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่สำนักงานเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นแก่สำนักงาน

หมวด 4

การถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ข้อ 41 เลขานุการอาจมีคำสั่งให้ถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในกรณีต่อไปนี้

(1) เมื่อนายจ้างได้ชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว หรือไม่มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ต่อไป

(2) เมื่อมีกรณีตามข้อ 39 (2) หรือ (3)

(3) เมื่อภาระแห่งหนี้ลดลง เป็นผลให้นายจ้างต้องรับผิดชอบชำระหนี้เพียงบางส่วน และถ้าได้ถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สินไปบางรายการแล้ว ทรัพย์สินที่เหลือยังคงพอคุ้มหนี้ที่ยังค้างชำระ

(4) เมื่อมีเหตุอื่น ๆ ซึ่งเลขานุการพิจารณาเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ 42 เมื่อเลขานุการมีคำสั่งตามข้อ 41 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกประกาศถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามแบบท้ายระเบียบนี้ และจัดส่งสำเนาคำสั่งและประกาศถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแก่ผู้ถูกยึดและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ชักช้า

ให้นำความในข้อ 12 มาใช้บังคับแก่การส่งเอกสารต่างๆ ตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

ข้อ 43 เมื่อเลขานุการมีคำสั่งถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ถูกยึดมารับทรัพย์สิน หนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สิน หรือเอกสารทั้งปวงคืนไป หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จัดส่งให้ก็ได้ แล้วแต่จะพิจารณาเห็นสมควร

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานการคืนทรัพย์สินไว้เป็นหนังสือ

หมวด 5

การขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ข้อ 44 เมื่อได้ทำการยึดทรัพย์สินหรือได้รับมอบทรัพย์สินตามคำสั่งอายัดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเลขานุการเพื่อมีหนังสือเตือนให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว หากนายจ้างไม่ได้นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระ หรือนำส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอต่อเลขานุการพิจารณาออกคำสั่งให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น เว้นแต่กรณีตามข้อ 38

เมื่อเลขานุการมีคำสั่งให้ขายทอดตลาดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการขายทอดตลาดได้จนกว่าจะเสร็จสิ้น โดยมีต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่งอีก

ข้อ 45 เมื่อเลขานุการมีคำสั่งให้ขายทอดตลาดแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำประกาศขายทอดตลาดและให้ดำเนินการดังนี้

(1) จัดส่งสำเนาประกาศขายทอดตลาดแก่ผู้ถูกยึด ตลอดจนบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดซึ่งทราบได้ตามทะเบียนหรือโดยประการอื่นตามที่เห็นสมควร โดยให้นำวิธีการส่งคำสั่งในข้อ 12 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(2) ปิดสำเนาประกาศขายทอดตลาดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ที่จะขาย สถานที่ที่ทรัพย์สินตั้งอยู่ ที่ชุมนุมชนหรือสำนักงานแล้วแต่กรณี และสถานที่ราชการอื่นอันสมควรจะปิดไว้ก่อนขายไม่น้อยกว่าห้าวันและอาจโฆษณาในหนังสือพิมพ์และหรือทางวิทยุกระจายเสียงก่อนวันขายตามที่เห็นสมควรด้วยก็ได้

ข้อ 46 ประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินให้แสดงรายละเอียดดังนี้

- (1) วันเวลา สถานที่ที่จะขาย และรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
- (2) ข้อสัญญา ค่าเดือน เงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาการชำระเงิน
- (3) ข้อสัญญาผูกพันอันเป็นคุณแก่ทรัพย์สินนั้น หรือค่าการระมัดพันอันเกี่ยวข้องค้างอยู่หรือเป็นทรัพย์สินที่มีดอกผลเกิดในระหว่างการยึดหรืออายัด
- (4) ชื่อผู้รับจ้างลง เงินต้นและดอกเบี้ยที่ค้างชำระ และข้อความให้ผู้ซื้อต้องรับจ้างลงติดไปด้วยในกรณีที่ขายทรัพย์สินอย่างคิดจ้างลง

ข้อ 47 การกำหนดวันขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้นับตั้งแต่วันที่ลงประกาศขายทอดตลาดโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

- (1) ที่ดินไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน และไม่เกินสองเดือน
- (2) เรือ โรง สิ่งปลูกสร้างต่างๆ และทรัพย์สินรายใหญ่ไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน และไม่เกินหนึ่งเดือน
- (3) ทรัพย์สินอื่นๆ ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และไม่เกินยี่สิบวัน

ข้อ 48 ให้ทำการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ณ ที่ตั้งสำนักงานหรือสถานที่ที่ทรัพย์สินตั้งอยู่

ในกรณีที่ทำการขาย ณ สถานที่อื่นนอกจากที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการ

การรับเงินค่าขายทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ณ ที่ตั้งสำนักงานหรือสถานที่อื่นใด ให้เจ้าหน้าที่การเงินของสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ขายทอดตลาดทรัพย์สินดำเนินการออกใบรับเงินตามแบบที่เลขาธิการกำหนดให้แก่ผู้ซื้อ และให้จัดทำรายงานการขายพร้อมทั้งสำเนาใบรับเงินเสนอต่อสำนักงาน

ข้อ 49 การขายทอดตลาดสุรามีน้ำสุราตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งขอความร่วมมือไปยังกรมสรรพสามิต สรรพสามิตจังหวัด หรือสรรพสามิตอำเภอแล้วแต่กรณีล่วงหน้าก่อนวันขายพอสมควร เพื่อขอให้จัดเจ้าพนักงานสรรพสามิตมากำกับออกใบขนสุราให้แก่ผู้ซื้อด้วย

ข้อ 50 การขายทอดตลาดทรัพย์สินประเภทโบราณวัตถุ ได้แก่ พระพุทธรูป หนังสือฉบับเขียนโบราณ ภาพประวัติศาสตร์ วรรณกรรม เป็นต้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนาประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติด้วย

ข้อ 51 การขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีการจ้างลงคิดให้ขายอย่างคิดจ้างลง

ถ้ามีเหตุที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเลขานุการอาจกำหนดให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินอย่างติดจำนองโดยวิธีการอื่น นอกเหนือจากวิธีการตามวรรคหนึ่งก็ได้

ข้อ 52 การขายทรัพย์สินอย่างติดจำนองให้ประกาศแสดงชื่อผู้รับจำนองพร้อมทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยที่ยังค้างชำระจนถึงวันขายและข้อความว่าผู้ใดซื้อทรัพย์สินนั้นต้องรับภาระในหนี้จำนองไปด้วยโดยชัดเจน

ข้อ 53 การขายทรัพย์สินอย่างติดจำนองโดยวิธีตั้งราคาขั้นต่ำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดราคาขั้นต่ำที่จะขายลงไว้ในประกาศ โดยคำนวณต้นเงินและดอกเบี้ยจำนองซึ่งยังค้างชำระแก่ผู้รับจำนองจนถึงวันขายกับค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมในการยึด อายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

ข้อ 54 ในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่าสามคน ร่วมกันในการดำเนินการขาย ทั้งนี้ ก่อนเริ่มต้นขายทอดตลาด ให้ปักธงเครื่องหมายขายทอดตลาดตามกรกฎ ๓ สถานที่ขายทรัพย์สิน อ่านประกาศโฆษณาการขาย และดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ณ ที่นั้นโดยเปิดเผย

ทั้งนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์แก่การขายทอดตลาดก็ได้

ข้อ 55 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ แจ้งให้บรรดาผู้เข้าสู่ราคา ซึ่งมีได้เข้าสู่ราคาในนามของตนเอง แต่กระทำการแทนบุคคลอื่นแสดงใบมอบอำนาจก่อนเข้าสู่ราคา มิฉะนั้นให้ถือว่าผู้เข้าสู่ราคาได้กระทำในนามของตนเองและหากเป็นกรณีที่ต้องมีการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ผู้เข้าสู่ราคาซึ่งประมูลได้จะขอให้เปลี่ยนใส่ชื่อบุคคลอื่นเป็นผู้ซื้อ โดยอ้างว่าตนเป็นเพียงตัวแทนมิได้

ข้อ 56 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการให้ผู้เข้าสู่ราคาทุกคนจดแจ้งชื่อ ที่อยู่ และแสดงหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประเภทอื่นที่ทางราชการออกให้ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อแสดงความประสงค์เข้าสู่ราคาก่อนดำเนินการขายทรัพย์สินแต่ละรายการ

ข้อ 57 ในการขายทอดตลาด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ดังนี้

(1) การขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีหลายสิ่งด้วยกัน ให้แยกขายทีละสิ่ง ต่อเนื่องกันไป เว้นแต่

ก. สั้งหาริมทรัพย์ซึ่งมีราคาเล็กน้อย พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรวมขายเป็นกอง ๆ ได้

ข. สั้งหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์สองสิ่งหรือกว่านั้นขึ้นไป พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจรวมขายไปด้วยกันได้ ในเมื่อเป็นที่คาดหมายได้ว่า เงินขายได้ในการขายทอดตลาดจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนี้

(2) การขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ และทรัพย์สินนั้นอาจแบ่งแยกออกได้เป็นส่วน ๆ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขายทรัพย์สินนั้นเป็นส่วน ๆ ได้ ในเมื่อเป็นที่คาดหมายได้ว่าเงินรายได้ในการขายทอดตลาดทรัพย์สินบางส่วนจะเพียงพอแก่การชำระหนี้ทั้งหมดตามข้อ 73 หรือว่าเงินรายได้ทั้งหมดจะเพิ่มขึ้นเพราะเหตุนั้น

(3) การขายทอดตลาดทรัพย์สินหลายสิ่งด้วยกัน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกำหนดลำดับที่จะขายทรัพย์สินนั้น

หากบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินซึ่งจะขายทอดตลาดร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวมหรือแยกทรัพย์สินหรือขอให้ขายทรัพย์สินนั้นตามลำดับที่กำหนดไว้หรือจะร้องคัดค้านการขายของพนักงานเจ้าหน้าที่ใน (1) ถึง (3) และพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เห็นควรปฏิบัติตามคำร้องขอหรือคำคัดค้านนั้นให้แจ้งให้ผู้ร้องหรือผู้คัดค้านดำเนินการยื่นคำร้องต่อเลขานุการภายในสองวันนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิเสธ เพื่อขอให้เลขานุการมีคำสั่งชี้ขาดในเรื่องนั้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่เลื่อนการขายไปจนกว่าเลขานุการจะได้มีคำสั่งหรือจนกว่าจะพ้นระยะเวลาซึ่งให้ยื่นคำร้องต่อเลขานุการแล้ว

ข้อ 58 การขายทอดตลาดให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงความตกลงขาย ด้วยวิธีเคาะไม้หรือด้วยแสดงกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด

หากผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาดทรัพย์สินรายการใดคัดค้านในเรื่องการขายไม่ชอบก็ตี ให้คัดค้านก่อนการเคาะไม้หรือก่อนการแสดงการตกลงการขายด้วยวิธีอื่นแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการขายไปโดยแจ้งให้ผู้สู้ราคาสูงสุด และผู้คัดค้านทราบถึงผลของการขายว่าให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของเลขานุการและให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเพื่อเสนอเลขานุการพิจารณา เมื่อเลขานุการมีคำวินิจฉัยประการใดให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้สู้ราคาสูงสุดและผู้คัดค้านทราบ

หากผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาดทรัพย์สินรายการใดคัดค้านในเรื่องราคาขายก็ตี ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเคาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดที่เห็นว่าเป็นราคาที่สมควรขายได้ ผู้คัดค้านอาจคัดค้านว่าราคาดังกล่าวจะมีจำนวนต่ำเกิดสมควร ในกรณีเช่นนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เลื่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินไป เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่คัดค้านหรือไม่ก็ตาม หาผู้ซื้อที่จะเสนอซื้อในราคาที่บุคคลดังกล่าวต้องการมาเสนอซื้อในการขายทอดตลาดทรัพย์สินในครั้งต่อไป โดยให้ผู้เสนอราคาสูงสุดต้องผูกพันกับการเสนอราคาดังกล่าวเป็นระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่เสนอราคาดังกล่าว และในการขายทอดตลาดทรัพย์สินในครั้งต่อไป หากมีผู้เสนอราคาสูงสุดในจำนวนไม่สูงกว่าจำนวนที่ผู้เสนอราคาสูงสุดได้เสนอในการขายทอดตลาดทรัพย์สินในครั้งก่อน หรือไม่มีผู้ใดเสนอราคาเลย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เคาะไม้ขาย

ให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดสูงสุดได้เสนอในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งก่อน แต่หากมีผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งต่อไปในจำนวนสูงกว่าจำนวนที่ผู้เสนอราคาสูงสุดได้เสนอในการขายทอดตลาดทรัพย์สินครั้งก่อน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เคาะไม้ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดในการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

ข้อ 59 ในการขายทอดตลาดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขานจำนวนเงินที่มีผู้สุ้ราคาสุดท้ายครั้งที่หนึ่ง สามถึงสี่หน ถ้าไม่มีผู้สุ้ราคาสูงขึ้น ให้ร้องขานเป็นครั้งที่สองอีกสามถึงสี่หน ถ้าไม่มีผู้สุ้ราคาสูงกว่านั้นและได้ราคาพอสมควรก็ให้ลงคำ “สาม” พร้อมกับแสดงความตกลงขายตามข้อ 58 วรรคหนึ่ง แต่ถ้าก่อนแสดงความตกลงขายมีผู้สุ้ราคาขึ้นไปอีก ก็ให้ร้องขานราคาดังตั้งต้นใหม่ตามลำดับดังกล่าวแล้ว

ข้อ 60 ถ้าผู้เข้าสุ้ราคาถอนคำสุ้ราคาของคนเสียก่อนมีการแสดงความตกลงขายตามข้อ 58 วรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งต้นขายใหม่

ข้อ 61 หากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า ราคาซึ่งมีผู้สุ้ราคาสูงสุดนั้นยังไม่เหมาะสมตามภาวะตลาดในการขายแต่ละครั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจถอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดได้

ในกรณีที่บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาดทรัพย์สินเห็นว่าราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินมีจำนวนต่ำเกินสมควร และการขายทอดตลาดทรัพย์สินในราคาต่ำเกินสมควรนั้น เกิดจากการคบคิดกันฉ้อฉลในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการเข้าสุ้ราคาหรือความไม่สุจริตหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อเลขาธิการเพื่อขอให้มีการสั่งเพิกถอนการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามแบบที่เลขาธิการกำหนดตามหมวดนี้ และเมื่อเลขาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าคำร้องรับฟังได้ ให้เลขาธิการมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องหรือแก้ไขหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดตามที่เลขาธิการเห็นสมควรภายในกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับคำร้องนั้น

การยื่นคำร้องตามวรรคสอง ต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบข้อความหรือพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างนั้น แต่ทั้งนี้ผู้ยื่นคำร้องต้องมีได้ดำเนินการอันใดขึ้นใหม่หลังจากได้ทราบเรื่องฝ่าฝืนต่อระเบียบนี้แล้ว หรือต้องมีได้ให้สัตยาบันแก่การกระทำนั้น

ในการยื่นคำร้องต่อเลขาธิการตามวรรคสอง หากมีพยานหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าคำร้องนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงให้ชักช้า เมื่อเลขาธิการเห็นสมควรหรือบุคคลอื่นที่อาจได้รับความเสียหายเนื่องจากการยื่นคำร้องดังกล่าวร้องขอ เลขาธิการมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องวางเงินตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่เลขาธิการเห็นสมควรกำหนด เพื่อเป็นประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่สำนักงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการให้เลขาธิการมีคำสั่งยกคำร้องนั้นเสีย คำสั่งของเลขาธิการให้เป็นที่สุด

ข้อ 62 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุสงสัยว่าผู้ใดเข้าสู่ราคาโดยไม่สุจริตก็ดี หรือไม่สามารถจะชำระราคาได้ก็ดี ให้ตรวจสอบให้ได้ความจริงเสียก่อนจึงแสดงความตกลงขาย

ข้อ 63 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงความตกลงขายแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ซื้อชำระเงินทันที เว้นแต่ที่ดินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นซึ่งมีราคาตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป อาจผ่อนผันให้ผู้ซื้อวางเงินมัดจำก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของราคาซื้อ และทำสัญญาชำระส่วนที่ค้างภายในเวลาไม่เกิน สิบห้าวันก็ได้ เมื่อได้รับชำระเงินครบถ้วนแล้วจึงให้โอนมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ซื้อ

ข้อ 64 การขายทอดตลาดทรัพย์สินประเภทซึ่งผู้ยึดถือครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายก่อน ได้แก่ อาวุธปืน เป็นต้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้ซื้อวางเงินมัดจำไว้ก่อนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของราคาซื้อ และจัดการนำไปอนุญาตมาแสดงภายในหนึ่งเดือนพร้อมทั้งใช้เงินที่ค้างชำระให้ครบ

ข้อ 65 ถ้าผู้ซื้อไม่ชำระเงินหรือไม่วางเงินมัดจำหรือชำระเงินไม่ครบตามข้อสัญญา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดใหม่ และแจ้งให้ผู้ซื้อเดิมทราบกำหนดวัน เวลาขายด้วยเมื่อขายได้เงินเท่าใด ถ้าหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ค่าเสียหายและค่าธรรมเนียมแล้วยังไม่คุ้มราคาค่าขายทอดตลาดครั้งก่อน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการเรียกร้องให้ผู้ซื้อเดิมชำระเงินส่วนที่ยังขาดอยู่ ตลอดจนเสนอคดีต่อศาลหากจำเป็น

ข้อ 66 เมื่อผู้ซื้อชำระราคาตามข้อ 63 และหรือปฏิบัติตามข้อ 64 ครบถ้วนแล้ว หากทรัพย์สินที่ขาย

(1) เป็นประเภทที่จะต้องแก้ไขทะเบียนชื่อผู้เป็นเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเลขธิการเพื่อแจ้งให้พนักงานซึ่งรับผิดชอบทะเบียนเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นๆ จัดการแก้ไขทะเบียนให้แก่ผู้ซื้อด้วยและหรือ

(2) มีสัญญาผูกพันอยู่อันเป็นคุณแก่ทรัพย์สินนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการเพื่อให้ผู้ซื้อได้รับช่วงสิทธิและหน้าที่ตามสัญญานั้นเท่าที่จะสามารถทำได้

ข้อ 67 การขายทอดตลาดทรัพย์สิน ซึ่งปรากฏชื่อผู้อื่นนอกจากนายจ้างเป็นเจ้าของรวมอยู่ในทะเบียนหรือในหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กั้นเงินส่วนของผู้นั้นไว้เพื่อจ่ายแก่ผู้มีสิทธิต่อไป

การร้องขอกันส่วนตามวรรคหนึ่ง หรือการร้องขอกันส่วนทรัพย์สินอื่นนอกจากที่ปรากฏตามวรรคหนึ่งให้ผู้ร้องยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อเลขธิการ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วเสนอเลขธิการสั่งการ เมื่อเลขธิการมีคำสั่งประการใดให้แจ้งให้ผู้ร้องทราบ

เงินที่พนักงานเจ้าหน้าที่กันส่วนไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้มีสิทธิมิได้เรียกเอาภายในห้าปี นับแต่วันขายทอดตลาดให้ตกเป็นของสำนักงาน

ข้อ 68 ผู้ซื้อที่ดินซึ่งจะมีสิทธิขอหักส่วนได้ใช้แทนราคาซื้อ คือ

- (1) ผู้ที่มีชื่อในโฉนด หรือเอกสารสิทธิในที่ดินร่วมกับนายจ้าง
- (2) เจ้าหนี้บุริมสิทธิเหนือที่ดินที่ขายตามคำชี้ขาดของศาล

ข้อ 69 ในกรณีที่ผู้ซื้อได้วางเงินมัดจำตามข้อ 63 หรือข้อ 64 ไว้แล้ว แต่ไม่ชำระเงิน ที่ค้างตามกำหนดให้รับเงินมัดจำนั้นเสียแล้วนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดใหม่ เว้นแต่เงินมัด จำที่รับจะเพียงพอแก่การชำระหนี้ที่ค้างทั้งหมดตามข้อ 73 และเมื่อขายใหม่แล้วได้เงินเท่าใด เมื่อ หักค่าใช้จ่ายค่าเสียหายและค่าธรรมเนียมแล้ว ยังไม่คุ้มราคาค่าขายทอดตลาดครั้งก่อน ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่จัดการเรียกร้องให้ผู้ซื้อเดิมชำระเงินส่วนที่ยังขาดอยู่นั้น ตลอดจนเสนอคดีต่อศาลหาก จำเป็น

หากผู้ซื้อขอผิดการชำระเงินและหรือการปฏิบัติตามข้อ 65 โดยมีเหตุผลอันสมควรให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอเลขานุการเพื่อพิจารณาสั่งการ

ข้อ 70 หากเงินมัดจำที่รับไว้ตามข้อ 69 มีจำนวนค้ำกับหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งหมดตามข้อ 73 ก็ให้นำเงินที่รับนั้นส่งใช้หนี้เป็นลำดับไปตามข้อ 73 แล้วเสนอเลขานุการเพื่อมีคำสั่งถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สินต่อไป

ข้อ 71 ถ้าเงินมัดจำที่รับไว้มีจำนวนไม่คุ้มกับหนี้ที่ค้าง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เก็บรักษา เงินนั้นไว้ก่อน เมื่อขายทรัพย์สินได้แล้วจึงให้นำเงินที่ขายได้ในครั้งหลังมารวมกับเงินมัดจำที่รับไว้ แล้วจัดใช้หนี้ที่ค้างเป็นลำดับไปตามข้อ 73

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้นำทรัพย์สินที่มีการวางมัดจำไว้แล้วมาขายทอดตลาดอีก แต่ไม่มีผู้ซื้อทรัพย์สินดังกล่าว ให้เสนอเลขานุการพิจารณาอนุญาตให้นำเงินมัดจำที่เก็บรักษาไว้มา จัดใช้หนี้ที่ค้างตามข้อ 73 ไปพลางก่อน

ข้อ 72 ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินที่ยึดไว้นั้นเสื่อมสลายไปทั้งหมด หรือถึงขนาดทำให้ไร้ ค่าก็ติหรือหลุดพ้นไปจากอำนาจตามคำสั่งยึดหรืออายัดของเลขานุการที่ดี หรือมีเหตุอื่นใดอันทำให้ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นได้อีกต่อไปก็ดี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เสนอเลขานุการเพื่อสั่งการตามที่เห็นสมควร หรือนำเงินมัดจำที่รับจากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ดังกล่าวซึ่งได้เก็บรักษาไว้มาจัดใช้หนี้ตามข้อ 73 แล้วแต่กรณี

ข้อ 73 เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินซึ่งยึด หรืออายัดในส่วนของนายจ้างรวมทั้งเงินมัดจำที่ริบไว้ตามระเบียบนี้ให้จัดใช้หนี้ตามลำดับ ดังนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายตามหมวด 6
- (2) เงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระ

หมวด 6

ค่าใช้จ่าย

ข้อ 74 ค่าใช้จ่ายซึ่งปวงเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สิน การยึด อายัดและขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ 75 ค่าใช้จ่ายตามข้อ 74 ให้สำนักงานเป็นผู้จ่ายเงินตรงไปก่อนและให้หักเอาจากเงินที่ได้รับจากนายจ้าง หรือการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สิน

ข้อ 76 กรณีที่ไม่มีการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินหรือต้องการดำเนินการตามข้อ 41 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้นายจ้างวางเงินค่าใช้จ่ายตามข้อ 74 เสียก่อน

ประกาศ ณ วันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2548

(ลงชื่อ) (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายกฤษณ์ สวัสดิ์ฤทธิธิน
วัน เดือน ปีเกิด	10 มีนาคม 2520
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2543
ประวัติการทำงาน	- ฝ่ายกฎหมาย กองนิติการ กรมการประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ ตำแหน่งนิติกร ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 ถึงวันที่ 25 มกราคม 2547 - ฝ่ายซีดี อาัยคทรัพย์สิน กองนิติการ สำนักงานประกันสังคม ตำแหน่ง นักวิชาการประกันสังคม ตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2547 จนถึงปัจจุบัน